

yerel kimlik

tarihi
kentlerin talas
buluşması

tarihi kentler birliği
avrupa tarihi kentler
birliği üyesi

6.
Sayı

altındağ
balaban
viranşehir
karadeniz ereğli
uçhisar
niksar
ağlasun
mut
manisa
dulkadirli
belediyeleri

Tarihi kentler birliği Encümen üyeleri

Tarihi Kentler Birliği Üyesi Belediyeler

Not:14 Eylül 2002 Edirne Meclis Toplantısı'nda kabul edilen üyelerle birlikte,
100 üye...

Başkan

ERDOĞAN BİLENSER (Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı)

Başkan Vekili

Dr. BEKİR KUMBUL (Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı)

Encümen üyeleri

CENGİZ VARNATOPU (Edirne Belediye Başkanı)

NAİF ALİBEYOĞLU(Kars Belediye Başkanı)

ORHAN SAY (Talas Belediye Başkanı)

AHMET BAHÇIVAN (Şanlıurfa Belediye Başkanı)

Genel Sekreter Saniye ÖZ

Birlik Saymanı CAVİT ÇALI

İçindekiler

Sunuş	2
Editörün notu	2
Tarihi Kentler Birliği Talas buluşması	4
Talas buluşması konuşmalar	6
Talas buluşması değerlendirme, Kerim Türkmen	27
Belediyelerden sunumlar	28
Belediye sunumları değerlendirme, Metin Sözen	54
Etkinlikler	
Talas Paneli	56
Tarihi Kentler Birliği Avrupa Tarihi Kentler Birliği Üyesi	69
Avrupa Tarihi Kentler Birliği Tüzüğü	72
Üyeler	75
English outlines	81

Tarihi Kentler Birliği adına imtiyaz sahibi:	Erdoğan Bilenser (Başkan)
Yazı işleri müdürü:	Mithat Kırayoğlu
Yayın yönetmeni:	Oktay Ekinci (Genel Danışman)
Yayın sekreteri:	Nursu Büyükhelvacioğlu
Görsel Yönetmen:	Ali Akdamar
Grafik tasarım ve uygulama:	Ali Akdamar
İletişim ve idare yeri:	ÇEKÜL Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı Tarihi Kentler Birliği Bürosu Ekrem Tur Sokak No:8 80060 Beyoğlu İstanbul Tel/faks: 0212 249 64 64
	Tarihi Kentler Birliği Merkez İletişimi Saniye Öz, Ayşe Kaya Büyükşehir Belediyesi Bursa Tel:0224 233 11 71 Faks:0224 234 77 58

ve artık avrupa üyesiyiz

Yerel Kimlik dergimizin elimizdeki bu sayısını artık “kesinleşmiş” Avrupa üyeliği kimliğimizle okuyoruz... Elbette çalışmalarımızı da artık bu niteliğimizle sürdürüyoruz...

Bu sayının belgelere ayrılan sayfalarında da göreceğiniz yazışmalar sonucunda, geçen yıl Avrupa Tarihi Kentler Birliği’ne yaptığımız üyelik başvurumuzun tüm gerekleri de yerine getirilerek, kesin üyeliğimize ait işlemler tamamlanmış oldu...

Böylece, Avrupa Tarihi Kentler Birliği ile 2000 yılındaki ve aynı yıl içindeki ardı ardına kuruluşumuzu gerçekleştirdikten sonra, kısa sürede Avrupa’nın kültürel mirasa öncelik veren yerel yönetimleri arasında resmen yerimizi almış olmamız, bize ayrıca onur veriyor, ancak sorumluluklar da yüklüyor...

Bu sorumlulukların hem ulusal boyutunun, hem de uluslararası boyutunun bulunduğunu ise sanırım anımsatmaya gerek yok... Çünkü tarihsel kentlerimizin ve kültürel mirasımızın, bizim olduğu kadar insanlığın ortak mirası olduğu bilinci, Tarihi Kentler Birliği’mizin kuruluş ve çalışma hedeflerinde zaten ön sırada...

Editörün notu

...“kimlikli avrupalı” olabilmek

Merhaba,

Yerel Kimlik dergimizin 6.sayısında, hem Birlik üyesi belediyelerimizin, hem de kamuoyunun ve tarihsel mirasın korunmasına duyarlı çevrelerin karşısına; “Artık Avrupa üyesiyiz” diyerek çıkmak bizleri de çok heyecanlandırıyor ve mutlu kılıyor..

Buradaki “artık” sözcüğünün ise öyle uzun yılları falan değil, sadece “bir yıllık” (hatta daha az) bir süreci karşılaması ise bu üyeliğimizin değerini daha da artırıyor...

Çünkü bu kazanımın böylesine kısa sürede elde edilmesindeki temel nedenler, aynı zamanda Tarihi Kentler Birliği’mizi yaratan ve Yerel Kimlik dergimize de yayın ve esin kaynağını veren ortak değerlerimiz değil midir?..

Birincisi, bu konuda hiç alçakgönüllü olmaya gerek yok ki bizim kentlerimiz, Avrupa coğrafyası içindeki “en” tarihi kentlerdir...Avrupa’nın bugün en ünlü ve en eski

İşte bu bilincin, şimdi Avrupa Tarihi Kentler Birliği üyeliğimizle birlikte daha da artan yükümlülüklerinin başında ise, artık her tarihi kentimizin aynı zamanda bir “Avrupa kenti” olarak da kültürel ve uygarlık değerlerini gözetme ve yaşatma ilkeleri içinde geleceğini de kimlikli kılacak bir koruma öncelikli gelişmeyi temel alması gelmektedir...

Bizler, bunu Tarihi Kentler Birliği içinde ve bu Birliğin yaratmış olduğu, hepimizi sarmalayan coşku ve heyecan içinde, kendi kentlerimize ve tüm ülkemize kazandırma amacı etrafında bütünleşerek Avrupa üyesi olmanın da gururunu taşıyoruz...

Bu gururumuzu paylaştığımız tüm arkadaşlarımıza, kurumlarımıza ve dostlarımıza teşekkür ediyor, Avrupa Tarihi Kentler Birliği üyeliğimizin geleceğimizi de “kimlikli bir evrenselliğe” taşıyacağından emin olarak, katkısı olan herkesi kutluyorum...

Erdoğan BİLENER
Tarihi Kentler Birliği Başkanı
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

kentleri daha ilk kuruldukları çağlarda bile bizim çok sayıda kentimiz birkaç bin yaşındaydılar... İkincisi, Avrupa'daki kökeni “aydınlanmanın” insana ve kültürüne öncelik veren bilimsel ve akılcı düşüncelerinde yatan “kentsel korumacılık” bilinci, en genel anlamda bir “Avrupa kimliğinin” ancak yerel kimliklerin gözetilmesiyle gelişebileceği ilkesinden güç alıyor...Bizim de yine hem Tarihi Kentler Birliği'nin kurulmasında gösterdiğimiz çaba ve girişimlerin, hem de dergimizin bile adını belirlerken yeğlediğimiz temel hedefimiz, “yerel kimliklerimizin” değerini bilmek değil midir...

Bütün bunlara, tek tek her kentimizdeki ve tüm ülkemizdeki, yıllardır ihmal edilen tarihsel ve kültürel doku korumacılığının artık daha fazla “kimlik kaybına uğramadan” yeniden ve ulusal düzeyde örgütlenerek başlaması hedefimiz ile bu hedef etrafında uluslararası birliktelikleri de geliştirmeyi eklediğimizde, şimdi bize yeni bir ivme kazandıracak olan Avrupa üyeliğimizle, ne denli önemli bir aşamayı kısa zamanda yakaladığımızı da göstermiş oluyor...

Yerel Kimlik'in bu sayısında, ağırlıklı olarak Kayseri-Talas buluşmamızın getirdiği yeni birikimler ve değerlendirmeler ile Birliğimize yeni üye olan belediyelerimizin kendi kentleriyle ilgili duygu ve düşünceleri var...

Belgelere ayırdığımız sayfalarda ise her sayıda son şekli ile yayımladığımız Birlik Tüzüğüne yerine, bu kez artık üyesi olduğumuz “**Avrupa Tarihi Kentler Birliği Tüzüğü**”ne yer verdik.

Edirne buluşmamızın unutulmaz coşkusunu da 7.sayımızda yeniden paylaşarak birlikte olmak dileğiyle...

Oktay Ekinci
Yük. Mimar

tarihi kentler birliği talas buluşması

KÜLTÜR kultur@cumhuriyet.com.tr 25.07.2002

UYGARLIKLARIN İZİNDE...

OKTAY EKİNCİ

Ağırnas'taki Sinan Evi'nin altında 'mimarın esin dünyası' keşfediliyor...

Sinan'ı yaratan mekânlar

► Kentler Birliği'nin Kayseri'deki Talas Buluşması'nda, soluğu Ağırnas'ın gururu Mimar Sinan'ın da yetiştiği tarihi dokunun gizemli evlerinde aldık... Anlatmak olanaksız, görmek gerekiyor...

"Mimar Sinan öleli 400 yılı geçti... O tarihten bu yana devlet ilk defa Sinan'ın doğduğu kenti hatırlıyor..." Ağırnas Belediye Başkanı Mehmet Osmanbaşoğlu'nun bu sözleri, Tarihi Kentler Birliği'nin 19-21 Temmuz 2002 günlerinde Kayseri'de düzenlediği 'Talas Buluşması'na ait gözlemleri yazmamı da erteletmeye yetiyor... Büyükşehir Belediye Başkanı Mehmet Özhasenek ve Talas Belediye Başkanı Orhan Say'la birlikte bu buluşmanın evsahipliğine ortak olan Osmanbaşoğlu'nun sevincini paylaşmak üzere, daha ilk gündün soluğu Ağırnas'ta alıyoruz... Kültür Bakanlığı'nca Mayıs (2002) ayında başlatılan 'Mimar Sinan Evi' restorasyonunu görmeyen önce, Sinan'ın kızının adını verdikleri Neslihan Parkı'na vardığımızda ise kentin girişinde bir 'vefa tabelasıyla' karşılaşırız: 'Prof. Dr. Metin Sözen Bulvarı'...

Belediye Başkanı ve meclis üyeleri, Sözen'in de teşviğiyle gerçekleştirilen koruma ve restorasyon çalışmalarından ne denli mutlu olduklarını, Ağırnas'ın en yeni caddesine 'hocalarının' adını vererek 'kent belleğine' mühürlenmişler...

'Anıların' sergisi...

Bu duygulu karşılığın ardından Kentel SİT içindeki restorasyon alanına ulaşıyoruz...

Nüfusu 5000'i bile bulmayan Ağırnas'ın 'Sinan'ın kenti' olmasıyla taçlanan tarih zenginliğine ait belgeler, koca ustanın çocukluğunda koştuğu ve gençliğinde hayal kurduğu mekânlarla çevrili taş avluda sergilenmeye başlanmış bile...

BU USTALIK "YERALTINDAN" YÜKSELİYOR - Yakın yıllara ait bu Ağırnas evleri, Mimar Sinan'ın çocukluğunu ve gençliğini yaşadığı evler ve yeraltı mekânlarıyla üst üsteler... Restorasyonda hem 1950'lere kadar süren zarif mimari onarıyor hem de onlarla bütünleşen "Sinan'ın gizli dünyası" açığa çıkarılıyor... (Fotoğraflar: SENCER ERKMEN)

Geçmişin hüzünlü tanıklarından 'Agius Prokopios' kilisesi; Sinan'ın köyüne armağan olarak yaptırdığı çeşme, yani 'Sinan Pınarı'; koruma programına alınan 'Çerkezoğlu Mustafa Ağa Konağı' (Ağırnaslı Evi) ve Atatürk'ün ziyaretinde birlikte çekilmiş fotoğrafları; 'Akbin Deresi' altındaki 'Yeraltı Şehri' ve aynı yerdeki 'Papazın Kuşluğu' ile 'Kaya Oyma Kilise'...

Yine Sinan'ın 'mimarbaşı' olarak yayımladığı 'imar emirnamelelerine' ait örneklerin de Ağırnas'ta 'gurur sergisine' eklendiği avludaki küçük bir kapıdan 'büyük bir dünyaya' giriyoruz... Yeraltına doğru uzanan geçitlerde ilerledikçe, karşımıza anlatılması olanaksız 'masalsı' bir mimarlık, mühendislik ve şehircilik 'âlemi' çıkıyor...

Dehlizlerden mahzenlere...

Restorasyonu süren evin altından, komşu evlerin de altına doğru 'dehlizlerle' yayılan, birbirlerine kemerli ve tonozlu geçişlerle bağlanmış,

insan aklı ve clinin inanılmaz becerisiyle ve sabırla yaratılmış mağaralardan oluşan, efsanevi bir 'mahzenler' külliyesi...

Ağırnaslı küçük Sinan'ı 'koca Sinan' yapan mimarlık ve yaratıcılık ortamının belki de en etkileyici mekânlarındayız...

İşte böylesi bir gizli dünyanın keşfiyle birlikte adeta tarihin yeniden yaratıldığı 'mucizevi' bir çabaya dönüşen Sinan Evi restorasyonunun projelerini Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi üstlenmiş...

Proje grubundan Yard. Doç. Dr. Sencer Erkmen, Tarihi Kentler Birliği buluşmasındaki sunuşunda dedi ki: "Yeraltında ulaştığımız her mekân projeyi daha da zenginleştiriyor... Kazılar rüleveleri, onları da belgeleme ve tasarım süreci izliyor..."

Mimar Sinan'ın gerçekten bu evde doğduğunu ise elbette ki kimse ileri sürmüyor... Ancak yeraltındaki dünyaya bu evin de 'zerzemb'i' denen mahzenleriyle katılmasından

oluşan eşsiz tarihsel dokunun 'yaşanmışlık' izleri, Sinan'ın yetiştiği yıllara da ait...

Sencer Erkmen, bu zamanlamayı da şöyle yorumluyor: "Sinan'ın 20'li yaşlarına girdiğinde devirme olarak İstanbul'a gittiği düşünülürken, yetenek ve ustalığını bu mimari mekânlardaki yaşamının gözlemleriyle edindiğinden de kuşku duymamak gerek..."

Erciyes'le birlikte...

Aynı mimari ortamla birlikte, Erciyes'in dört mevsim anıtsal duruşuyla sürekli yüz yüze ve göz göze olmanın 'tılsımını' da bu etkileşime kattığımızda, Sinan'ın buradan başka bir yerde yetişmesi de galiba pek mümkün görünmüyor...

Nitekim, inşaatı adeta milim milim ve her saniye denetleyen mimar A. Nüvit Bayar da yeraltındaki blok taşın 'un depolarını' hayranlıkla gösterirken: "Sürekli heyecanlanıyorum" divor ve ekliyor:

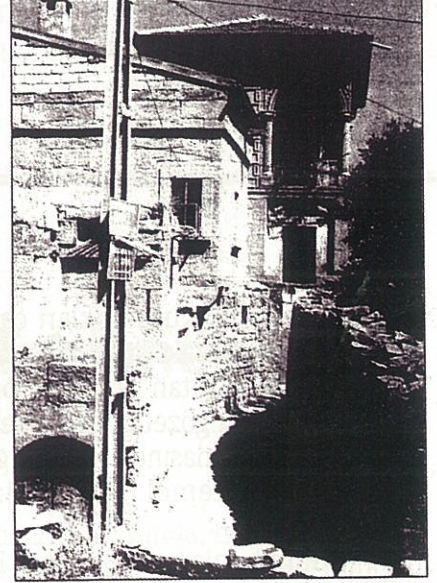
"Her adımda yeni bir şey öğreniyoruz... Şantiyede değil, okulda gibiyiz..."

O akşam, bütün bunların şokunu yine Ağırnas'ın cennet pınarlı bir bahçesinde atmaya çalışırken, yemek sohbeti 'panele' dönüşüyor...

Gelecek yazlara ertelediğim Talas ve Kayseri değerlendirmeleri de gündemde olsa bile, sözü alan herkes 'Sinan'ın Ağırnas'ta' diyor, başka bir şey demiyor... Aynı panelin 'sonuç bildirgesi' ise Kayseri'ye dönerken şöyle ilan ediliyor:

"Mimarlık ve şehircilik öğrencilerine diploma verilmenden önce, Sinan'ı yaratan bu mekânları görme ve hatta bir süre yaşama koşulu getirilmeli... Tabii, hocalarıyla birlikte..."

Elbette, politikacılara da tarihi yok eden imar kararlarından artık vazgeçmelerini ve Kanuni'nin Mimar Sinan'ların yetkisine teslim ettiği 'mesleki ve bilimsel ilkelere' saygılı olmalarını bir kez daha anımsatmak...

UYGARLIKLARIN İZİNDE...

OKTAY EKİNCİ

'Talas Buluşması'nda, bugüne dek izlenen 'kültürsüz imarcılık' da sorgulandı

Kayseri'de koruma sözleri

► Çağdaş şehirciliğin tarihsel dokuları yok etmek anlamına gelmediği, Kayseri'deki toplantılarda bir kez daha vurgulanarak geçmişin gözetim bir imar düzeni için yeni kuralları tartışıldı.

Kuruluşunun 2. yılını kutlayan Tarihi Kentler Birliği, 19-21 Temmuz 2002 günlerinde "Talas Buluşması" için Kayseri'de toplandı...

Talas Belediye Başkanı Orhan Say ile Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Mehmet Özhaseki'nin ortak "ev sahipleri" olarak yaptıkları açılış konuşmalarında, "tarihsel mirasa duyarlı bir kent yönetimi" için bu toplantının çok yararlı olacağını söylemeleri ise özel bir anlam taşıyordu...

Çünkü hem Talas'ta, hem de Kayseri'deki "geçmiş vefasız" imar politikaları yüzünden, tarihsel ve kültürel dokular artık "eski resimlere" terk edilmişlerdi.

Şimdi bu iki belediye, "ayesi" oldukları Tarihi Kentler Birliği'nin "varlık ve çalışma nedeni"ne de bağlı kalarak hiç değilse artık "elde kalan mirası" kurtarmak için kolları sıvayarak karar veriyorlardı...

Nitekim Talas, özellikle Harman Meydanı çevresindeki dinsel ve sivil yapıların restorasyon çalışmalarında "konuklara gururla gösterilebilecek" aşamalara gelirken Kayseri de tarihi "Tavukçu" semtindeki Erciyes Üniversitesi'ne emanet edilmiş ünlü "7'li sıra evler" in yeniden yaşatılması projesinin yatırım programına alınmaya karar vermişti...

Bu gelişmelerden Vali Nihat Canpolat da çok mutlu olmalıydı ki şunları söylüyordu: "Kayseri ve Talas, modern şehircilikte tarihl dokunun korunmasındaki

KÜLTÜR MİRASINA "MODERN" (1) KUŞATMA - Kayseri'deki Selçuklu şahsarı Sahabiyi Medresesi ve "konuşsu" (1) olan otel (üstte-solda); 14. yüzyıla ait kilisenin bitişğinde yükselen yurt binası (üstte-sağda); kentin simgelerinden tarihi kümbetin "yeraltı geçidi" inşaatı sırasında düşürüldüğü durum; (altta-solda) Talas'ta yaşama direnişinin sonuna gelen Dr. Behçet Gökhan Konağı... (altta-sağda)

uyumu yakalama konusunda da örneklüyorlar..."

'Uyumsuz' örnekler

Kayseri'nin hem genç, hem de görmüş geçmiş valisinden bu sözleri işitmek umut verici olsa bile, kentin "şimdiki görünümüne" bakıldığında aynı uyumun henüz sadece bir "özlem" olduğunu da fark etmek mümkün değil...

Örneğin, 13. yüzyıla ait Selçuklu anıtlarının en zariflerinden biri olan Sahabiyi Medresesi'nin tam karşısında ve bu tarihsel şahsarı kent peyzajından "silercesine" yükselen dev "Almer Ote-

li"... Bu proje, modernle tarihin uyumunu değil, olsa olsa "geçmiş saygısızlığın" simgesi sayılmaz mı?...

Benzer şekilde, 1960'lardan beri spor salonu olarak kullanılan 14. yüzyıla ait "kilise" binasının hemen bitişğine izin verilmiş Nacl Yazgan Öğretmen Yurdu ve Beğendik mağazası binası. Kültür mirasını "ezen" siliyetiyle aynı saygısızlığın "önçü" uygulamaları arasında...

Hele, adını Roma kent surlarından alan Yoğunburç semtindeki Selçuklu Kümbeti'nin adeta "altı otularak" gerçekleştirilen ve

anıtı binayı kentçi trafiğin çok katlı kavşak düzenlemesi ortasına hapseden "yeraltı yol geçişi"ne demeli?...

Bütün bunlara, birkaç yıl önceki Mollaoglu Konağı ve Zennecioğlu Konağı yıkılmaları ve kentteki hemen hemen tüm tarihi sivil mimarının "harabe" haline getirilmiş bir SIT alanında adeta yokoluşa terk edilmesini" eklediğimizde, vali beyin "özlemi" ile belediye başkanlarının "sözlerinin" ne denli yaşamsal değer taşıdığı hemen anlaşılıyordu...

İşte bu gözlem ve değerlemelerle başlayan toplantıların en anlamlı

etkinliğini de birliğe üyelikleri yeni "kabul edilen" 13 belediyenin, kendi kentlerindeki kültürel mirası tanıtarak bu değerlere "sahip çıkacaklarını" belirttikleri "duygulu sunuşları" oluşturmuştu.

Amaç: Koruyan belediyeçilik

Talas Buluşması'nın ikinci günündeki panelde ele alınan "Koruma ve Belediye Mevzuatı" konusunda hemen herkesin ortak fikri; "Tarihsel kimliğin sürdürülmesinde yerel yönetimlerin çekingen değil, etkin olmaları gerektiği" idi...

Bunu destekleyecek yasal yapılanmanın nasıl güçlendirilmesi gerektiğini ise Aytınar Güpüpoğlu (Kayseri Mimarlar Odası Başkanı), Prof. Dr. Ülkü Azrak (Maltepe Ü.), Mithat Kırayoğlu (ÇEKÜL) ve Prof. Dr. Vacit İmaoğlu (ODTÜ) tartışılar; izleyenler katkı koydular; Prof. Dr. Ruşen Keleş de genel bir değerlendirme konuşması yaptı.

Erciyes Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Hüseyin Yurtsever'le birlikte Kültür Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Orman Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'ndan müsteşar yardımcılarının katıldığı Talas Buluşması için Tarihi Kentler Birliği Başkanvekili ve Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Bekir Kumbul'un değerlendirmesi ise şöyleydi:

"Birliğimiz, geçmişin yeniden hatırlanması ve uygarlık kültürümüzün geleceğe taşınması için kentler arasında bir dayanışma ve yarışma rüzgarı başlattı..."

Aynı rüzgarın sürekli esmesi dileğiyle Talas'ı gezdiğimizde de ÇEKÜL Başkanı Prof. Dr. Metin Sözen şunları ekliyordu:

"Bu yarışta seyirci olmak yok; herkes koşacak... Çünkü geride kalan, aynı zamanda kimliksiz ve belleksiz kalacak..."

Eskiden bu kente 'Kapadokya'nın Paris'i' derlermiş Talas geçmişiyile yüzleşiyor

Kayseri toplantılarına Kapadokya'yı konu alan "İki Dünya Arasında" adlı filmiyle katılan yönetmen Hasan Özgen dedi ki: "Kentler artık geçmişleriyle yüzleşmeli..." Toplantının ev sahibi olan "Talas" hakkındaki bilgileri sunan Öğr. Gör. Şeyda Güngör Açıkoçuk de söze bunlarla girerek devam etti: "Talas da geçmişiyile yüzleşmeye karar verdi... Yıllardır unutulmuş tarih, yeniden kentle buluşturuluyor..." Belediye Başkanı Orhan Say, aynı zamanda "mimar"... Buna kendi yöresindeki "Talas sevgisi"ni de eklemiş, Erciyes Üniversitesi ile ele vererek bir dizi koruma ve yaşatma projesi başlatmış...

Kente şimdi tam bir "harabe" görünümünde duran, 1920'lere kadar ise 12 bini Rum, 12 bini Ermeni ve 3 bini de Türk olmak üzere "27 bin kişilik" yerleşme olarak yaşayan, vaktiyile "Kapadokya'nın Paris'i" denilen SIT alanı niteliğindeki yamaçlarda artık sadece "anılar" var.

Aynı anıları taşıyan Harman Mahallesi'nin eski meydanındaki tarihi yapılar ve Harman Camisi ise restore edilerek geleceğe armağan ediliyor...

1927'deki ziyareti nedeniyle Atatürk'ün konaklaması için yapılan taş konağı da Vali Nihat Canpolat Valilik Konutu olarak yaşıyor... Bunlara, işadamı Kemal Timuçin'in desteğiyle ve yine tarihi bir konağın restorasyonuyla gerçekleştirilecek olan "kültür merkezi" projesi de eklendiğinde, Talas'ın geçmişiyile ne denli "coşkulu bir yüzleşme" yaşadığı da daha iyi anlaşılıyor...

Nitekim, Kayserili mimar Ali Salman da böylesi bir coşku karşısında "sairliğini" anımsayarak bizleri şu dizelerle uğurluyor:

"Ondokuz temmuz iki bin ikide / Sinan'ın memleketinde, / Yani Kayseri'de, yani Ağırnas'ta, / ve kültürlerin beşiği Talas'ta... / buluşma dostlarla, / konuşmak geçmişten, gelecekten... / ve serinlemek / Erciyes'in gölgesinde..."

Düzenlenmesi süren Harman Meydanı'nda koruma ve restorasyon programına alınan Talas Konağı...

talas'ta tarih yeniden yaşanıyor

6

Orhan Say

Talas Belediye Başkanı

Tarihi ve kültürel mirasa sahip çıkan, onları yaşatmaya çalışan çok değerli katılımcılar.

Öncelikle toplantımıza katılımınızdan dolayı hepinize teşekkür ediyor, saygı ile selamlıyorum.

Tarihi ve kültürel mirası yaşatmak için en büyük görev, bildiğiniz gibi yerel yönetimlere düşmektedir. Gerçekten de Tarihi Kentler Birliği kurulduktan bu yana görülmüştür ki bir çok Belediye Başkanımız buldukları kentlerdeki tarihi mirası koruyacak hizmetler yapmışlardır. Periyodik olarak iki ayda bir üye belediyelerimizin bulunduğu kentlerde yapmış olduğumuz her toplantıda da gördüğümüz gibi Valilerimiz, Sivil Toplum Örgütleri, Vakıflar Genel Müdürlüğümüz, İçişleri ve Kültür Bakanımız, Orman Bakanlığı ve müsteşarlarımız toplantılarımızı titizlikle takip ediyorlar. Özellikle yerel yönetimlerin bu mirası yaşatmak için yapmış oldukları gayretleri görüyor ve bizlere yardımcı oluyorlar, kendilerine teşekkür ediyorum.

Tarihi ve doğal mirasın korunması, onarılması ve yaşatılması, dolayısıyla da turizme kazandırılması gerekmektedir. Bilindiği gibi ülkemizin en önemli gelir kaynaklarından biri de turizmdir. Tarihi ve doğal güzelliklerimizi yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, ilgili bakanlıklar ve valiliklerimizin katkılarıyla hep birlikte yaşatabildiğimiz ölçüde turizme kazandırmış olacağız. Tarihi Kentler Birliği'nin kurulmasından sonra bu yarış da başlatmış olduk.

Sayın katılımcılar, bulunduğumuz kentte yaşayan insanlarımıza bu değerlerin önemini anlatmak, onlara bu eserlerin gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak için onları bilinçlendirmemiz gerektiğine inanıyorum. Okullarınızda ders olarak okutulmasını önerelim, çeşitli basın – yayın, billboardlar ve afişlerle halkımıza bu değerlerin önemini anlatalım.

Biraz da Talas'tan bahsetmek istiyorum. Kentimiz adını şu anda Orta Asya'da bulunan Talas şehrinden almaktadır. Orta Asya'dan gelen Türkler buraya yerleşmiş ve

kentin adını da Talas olarak koymuşlardır. 1900'lü yılların başında nüfusu 25.000 olan Talas'ta yabancı nüfus kenti terkettikten sonra 1960 yıllarına kadar nüfus 2500 olarak devam etmiş şu anda 40.000'e ulaşmıştır. Yerleşim yerinde bir çok eserler tamamen yıkılmıştır, halen ayakta kalanları da onarmaya çalışıyoruz. Hayırsever iş adamımız Kemalettin TİMUÇİN'in maddi desteği ile meydana bulunan Kır Kahvesi, Osmanlı'dan kalma cami, eski Rüştiye mektebi onarılmış yine tarihi doku bozulmadan modern kütüphane ve hastane yapılmıştır. Değerli hemşehrimiz Kemalettin TİMUÇİN Bey'e huzurlarınızda çok teşekkür ediyorum. Şimdi sırada eski bir konağın Kültür Merkezi olarak onarılması var. Rölöve, restorasyon projeleri tamamlandı. Ve restorasyon çalışmalarına en kısa zamanda başlıyoruz. Maddi olarak yapımının tamamını yine değerli iş adamımız Kemalettin TİMUÇİN Bey üstlenmiştir. Buraların onarılmasında emeği ve zamanını hiç esirgemeyen merhum Prof.Dr.Zafer BAYBURTLUOĞLU'na Allah'tan rahmet diliyorum.

Gazeteci Mahmut SABAH'ın bir gazetede yayınlanan röportajını anlatmak istiyorum:

Yunan Generali Trikopis'in Talas'la ilgili düşündükleri; Yunan ordusu İzmir'e çıktığında neden geldikleri sorulduğunda General Trikopis "Talas'ta kahve içmek istiyorum" diye cevap verir. Ancak savaş sonrasında esir alınır ve diğer esir generallerle birlikte Atatürk'ün huzuruna çıkarılır, Atatürk onu teselli ettikten sonra "Hatırladığım kadarıyla ordunuzla İzmir'e çıktığında Talas'ta kahve içmek istediğinizi söylemiştiniz. Sizi güzide arkadaşlarınızla Talas'a

gönderecek ve bu arzunuzu yerine getirmiş olacağız" der.

Atatürk'ün emriyle Trikopis Talas'a gönderilir, bir yıla yakın Talas'ta bir evde kalır, daha sonra da Yunanistan'a iade edilir.

Bunları Talas'lı Salih Çavuş anlatıyor. Esir alındığı sırada ve daha sonra askerliği bittikten sonra Trikopis'le görüşüyor.

Bizler yani şu anda görevde bulunan Belediye Başkanları bulunduğumuz kentteki tarihi ve kültürel mirasın kıymetini biliyoruz. Bizden sonra gelecek olan Belediye Başkanları bu eserlere önem vermeyebilir. Bundan dolayı diyorum ki ya şimdiden zaman ve harcamalarımızın büyük bölümünü buralara aktaralım veya gelecek dönemde yine iş başında olalım.

kenti bilimle kucaklıyoruz

Çevremizin biçimlenişi, her geçen gün, zamanı giderek daraltan bir ivmeyle değişime uğramaktadır. Bu değişime koşturucu olarak, belleğimizi yitirircesine, geçmişin izleri de silinip yok olmaktadır. Geçmişe tanıklık ederek, o günlere ilişkin anıları, günümüze kadar taşıyan mimari yapılar da bu olumsuz değişimden büyük ölçüde etkilenmektedir.

Gözardı edilen bu değerlerin korunabilmesi, önemini dile getirilebilmesi açısından, Kayseri'de gerçekleştirilen bu Tarihi Kentler Birliği Buluşması, tarihi bir anlam içermektedir.

Bu buluşmaya, üniversitemizden, bir grup öğretim elemanı, çalışmaları ile katılmaktadır. Bu anlamlı buluşmada yer almak, bizim için büyük bir övünç kaynağı olmuştur.

Kültürel evrim, zaman boyutuna dayalı, bir oluşum bütünlüğü içerisindedir. Bir başka anlatımla geçmişten günümüze yaratılan değerlerin, geleceğe aktarıldığı bir süreçtir. Özenilerek, korunarak, yaşanarak, yaşatılarak yaratılan bu sürecin kişisel çıkarılara ve ranta dayalı baskıların altında kesintiye uğratılması, günümüzün başlıca sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Oysa tarihi yapılar, evrenselin ve kalıcı olanın aranişi uğruna, insanlığın geçirdiği uygarlık evriminin en somut belgeleridir. Tarihi belgeleyen mimari mirasa saygı göstermeyip, onu ortadan kaldıran bir ulusun, tarihine ilişkin uygarlık söylemi de inandırıcı olamaz.

Uygarlığımızın öyküsü, kendi içinde karşı savını da barındıran bir arayışın öyküsüdür. Geleceğe akabilmenin, geleceği güvence altına alabilmenin ve sonsuza dek var olabilmenin aranişi öyküsüdür.

İnsan ömrüne sığmayan, kuşaklar boyu süregelen, kalıcılığı betimleyen bu öykü, geçici olanın konfigürasyonu ile örülmüştür. Bilimle, sanatla, inançla yoğrulmuş, duyumsanır hale getirilmiştir. Kültüre dönüşmüş, mimarlığa dönüşmüştür.

Tarihi yapıların, proporsiyonlarını ortaya çıkaran, ulaşımını sağlayan ve ona mimari anlam katan çevre dokusundan koparılıp; çok katlı yapılar arasında yalnızlaştırılarak korunması da, hiçbir zaman sağlıklı bir koruma sayılmaz.

Değişim kaçınılmazdır. Değişim, oluşumun gereğidir. Ancak, değişim, değişmeyen aranişine yöneldiği ölçüde doğru biçimlenişi sergileyebilir.

Tarihi yapıların, geleneksel mimari dokunun ve bu doku ile özleşen kültürel belleğin, canlı tutulması ve gelecek kuşaklara aktarılması, herkesin, her kesimin sorumluluğu altındadır. Çünkü bu, bir erdem sorunu olmaktan öte, bir kimlik ve toplumsal bir varoluş sorunudur. Varoluş ilkelerinin ve yaşam biçiminin, kalıcı değerler üzerine kurulması, kalıcı olabilmenin en temel güvencesidir.

Fonksiyonu gereği, üniversitemiz, Mimarlık Fakültesi, mimarlık alanında, yoğun bir bilgi toplama, bilgi üretme ve bilgi yayma eylem ve ortamını paylaşmaktadır. Mimari biçimlenişi, bilimin gerektirdiği rasyonel temellere oturtmak, kültürel mirası koruma amacını taşıyan her paylaşımın içinde olmak, bir mimar, bir öğretim üyesi ve bir ÇEKÜL Vakfı üyesi olarak bana ve çalışma arkadaşlarıma şevk ve heyecan vermektedir.

Böyle bir sorumluluk bilinci ile, üniversitemiz birimlerinde başlatılan çalışmalar, artarak devam etmektedir.

Genç bir fakülte olmasına karşın, yalnızca Mimarlık Fakültesi'nde, Kayseri ve çevresini konu edinen, tez, makale, bildiri ve proje olmak üzere, 50'nin üzerinde çalışma gerçekleştirilmiştir. Talas, Ağırnas, Tavukçu Mahallesi, Gevher Nesibe projeleri, bunlardan yalnızca birkaçıdır.

Fen-Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü'nde gerçekleştirilen çalışmalarla, bu sayı yüze ulaşmaktadır. Çalışmalarımız devam edecektir.

Koruma misyonunun güçlü bir halkası haline gelen, Tarihi Kentler Birliği'nin, Kayseri'deki bu buluşmasının, verimli ve başarılı geçmesini diliyorum, saygılarımla sunarım.

geçmişten kopmadan geleceğe gülümsemek

Mehmet Özhasıki
Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı

Sıklıkla vurguladığımız, elbette samimi duygularımızın ve bu topraklara olan bağlılığımızın derecesini ortaya koyan 'bir karış toprağından vazgeçemeyeceğimiz ve uğrunda kanımızın son damlasına kadar mücadele edeceğimiz' şeklindeki andımızı; burada hatırlamak istiyorum. Üzerinde yaşadığımız toprakların hemen her karışı saygın bir anıyı, hüznünlü bir macerayı ya da ölümsüz bir eseri bağrında taşır. Bu anlamıyla topyekün Anadolu tarihtir, mirastır. Elbette korunmalıdır, otantikliğine zarar verilmemelidir.

Ancak burada bir hususun altını çizmeden geçemeyeceğim: Bizim kadar tarihi ile övünen, aynı zamanda bizim kadar övünülecek bir tarihe sahip olan ve ne yazık ki bizim kadar tarihine biğane kalan, ondan habersiz yaşayan, atalarımızdan bize kalan tarihi mirasa sırt dönen ve ilgiden, imardan mahrum bırakan başka bir milletin olduğunu da sanmıyorum.

Yaklaşık otuz kırk yıl önce tarihi eserlerimizin yok olduğunun farkına varıp, ağır aksak da olsa, hatta eksik tesbitler yapılırsa da tarihi mirasımızın envanteri çıkarılmaya, imkanlar ölçüsünde onarılmaya başlanmıştır. Elbetteki sözkonusu çalışmalar yetersiz olduğu için, gözlerimizin önünde gün gün erimekte, bir anlamda yok olmakta olan tarihi mirasımıza sahip çıkma refleksi, bu defa, yerel yönetimlerden geldi. Bunca yokoluşa, tarumara, ilgisizliğe, kimsesizliğe, sahipsizliğe maruz bıraktıktan sonra; tarihi mirasımızın farkına varmamız ve bir nebze de olsa koruma altına almamız, bir anlamda 'günah çıkarma' seansından öte gayret ve neticeyi beraberinde getirmesi en içten dileğim. Tarihi Kentler Birliği yaptığı çalışmalarla kısa sürede epey bir mesafe katederek bu dileğimin ve ümidimin boş olmadığını ortaya koydu.

Değerli misafirler; halen aynı görevini devam ettiren ABD Ankara Büyükelçisi Robert Pearson bir vesile ile ilimizi ve belediyemizi ziyaret etmişti. Sayın Elçiye Kayseri'nin altı bin yıllık bilinen tarihinden bahsedince, Elçi ilginç bulduğum bir karşılık verdi: Sizler bin, iki bin, hatta altı bin yıllık şehirlerinizden bahsediyorsunuz. Bizim anlatabileceğimiz

talas buluşması

şehirlerimizin elli altmış, bilemediniz yüz yüzelli yıllık tarihleri var. Anadolu; tarihi ve tarihten günümüze kadar koynunda sakladığı nadide eserlerle ecnebilerin gözünü kamaştırıyor. Biz onlara tarihimizi anlatıyor, tarihimizle övünüyoruz; içinde bulunduğumuz hal ve tarihimizle kurduğumuz diyalog ise içler acısı: Yani 'Tarihte Tatildeyiz'.

Değerli Misafirler; konuşmamın bu bölümünde Kayseri'mizden ve tarihi eserleri koruma noktasında belediyemizin çalışmalarından kısaca bahsetmek istiyorum.

Altı bin yıllık uzun geçmişinde, bölgenin en büyük şehri olan Kayseri, aynı zamanda siyasi merkez rolü oynadı. Hitit ve Frig çağında bölgenin en güçlü şehri olan Kayseri, M.Ö. 4. yüzyılda Kapadokya Krallığı'nın başkentiydi. Roma döneminde Kapadokya Eyaleti'nin merkezi, Selçuklu döneminde Konya ve Sivas ile beraber üç önemli başkentten biriydi.

Osmanlı hakimiyetine geçince Kayseri'ye, Karaman Eyaleti'ne bağlı " sancak merkezi " statüsü verildi. Karaman Eyaleti'nin merkezi Konya Sancağı idi. Ama Kayseri Sancağı , ekonomik olarak Konya'dan daha zengindi. Nüfus bakımından ise 19. yüzyıla kadar Anadolu'da Bursa'dan sonraki en büyük şehir olma özelliğini korudu.

19. yüzyılın başlarından itibaren Osmanlı İdare Sistemi'nde sık aralıklarla yapılan değişiklikler, Kayseri'nin mülki statüsünü etkiledi. 1839' da Karaman Eyaleti'nden ayrılarak yine sancak merkezi olarak Bozok Eyaleti'ne bağlandı. 1867' de Bozok Eyaleti'nden ayrıldı ve Ankara Vilayeti'ne bağlı sancak merkezi yapıldı. 1869'da Sultan Azizi'nin fermaniyle belediye teşkilatı kuruldu. 1914' te Bağımsız Liva (sancak) olan Kayseri, 1942' te anayasa hükmüyle vilayet statüsü kazandı.

Kayseri; coğrafi yapısı itibariyle bölge ticaretinin kalbi konumundadır. Bu mevki itibariyledir ki Kayseri tüm dünyada yaşanan değişim ve gelişmeleri zamanında takip edebilme imkanını hep elinde bulundurmuş, yenilikleri ıskalamamıştır.

Tarihte önemli medeniyetlere merkezlik etmiş, ancak bugün yeri ve ismi unutulmuş onlarca şehir vardır. Kayseri; değişime açık, dinamik yapısı sayesinde her çağda varlığını anlamlı kılmış ve zamanın yok edici etkisine karşı direnebilmiş; geçmişten getirdiği mirastan hareketle, geleceğini kurabilmiştir. Kayseri hem yaşamış, hem de yaşatmıştır.

İnsanlar ve toplumlar gibi şehirlerin de bir kimliği, bir rengi, bir ruhu vardır. Bu kimliği, bu rengi ve bu ruhu nesilden nesile aktaran ve yeni nesilleri aynı kimlik, renk ve ruh etrafında biçimlendiren önemli şaheserler vardır, o şehirle bütünleşen. Kayseri ruhu'nun oluşumunda en baş katkı Erciyes'indir. Erciyes Kayseri ruhunu oluştururken, ondan ilhamlı Mimar Sinan'ın zekası ve zevki ile Osmanlı coğrafyasında boy veren nice eserde de bu ruhun izlerini sürmemiz mümkündür.

Kayseri, kelimenin tam anlamı ile Selçuklu şehridir. Hanları, hamamları, kervansarayları, medreseleri, camiileri ve bize ait

kümbetleri ile Kayseri...Selçuklu hala aramızda..Kümbetler geçmiş ile gelecek arasındaki güzergahın kilometre işaretleri olarak işlevlerini devam ettiriyorlar.

Kayseri; Mimar Sinan'dan yadigar Kurşunlu Camii, Kapalı çarşısı, köprüleri ve onlarca çeşmeleri ile hala "Osmanlı şehriyim" diyor.

Kayseri aynı zamanda, kelimenin tam anlamı ile bir Cumhuriyet şehridir de. Kurtuluş savaşında yüklendiği misyonu ile, geniş ve ferah caddeleri ile, modern şehirciliğin kıstaslarına uygun gelişim çizgisiyle Kayseri Cumhuriyet döneminin övünebileceği bir yerleşim merkezi.

Cumhuriyet Meydanı: Kayseri tarihinin adeta bir özeti: Dimdik ayakta duran Bizans Kalıntısı Kayseri Kalesi'nin tam karşısında Selçuklu şaheserlerinden biri olan Sahabiye Medresesi...Meydanın Batı istikametinde bulunan Mimar Sinan'ın çiraklık dönemi eserlerinden biri olan Kurşunlu Camii ve meydanın güneyine düşen kapalı çarşı Osmanlı zerafetini simgeliyor. Meydanın göbeğinde bulunan saat kulesi M. Kemal Atatürk'e ev sahipliği yapmak suretiyle adeta Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçişin bir simgesi olarak zamanın çarkını döndürmeye devam ediyor.

Bundan önceki toplantılarda da sık sık altı çizilen bir hususun burada altını bir kez de ben çizmek istiyorum: Tarihi dokunun korunduğu yerlerde suç oranının diğer yerlere oranla düşük olması. Bu tesbite yürekten katılıyorum. Gerek adi, gerekse siyasi suçların temelinde bir kimliksizlik, kendini boşa hissetme, tutunacak bir değere sahip olmama psikolojisinin yattığına inanıyorum. Tarihi kimliğini korumuş şehirler, sakinlerine aidiyet duygusu veriyor. Kayseri, gerek adi suç, gerek siyasi suç işlenen şehirler arasında oldukça az vukuata sahip bir il. Bu nedenle Kayseri bir huzur şehridir de.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi olarak şehrimizde bulunan tarihi eserlerimizin korunması ve bizden sonraki nesillere sağlam bir şekilde ulaştırılması için yaptığımız çalışmalara örnek vermeden önce hepimizin malumu bir konunun altını çizmek istiyorum. Belediyeler olarak tarihi eserler konusunda sadece imkan ve para sorunu ile karşı karşıya değiliz, aynı zamanda yetki ve mülkiyet sorunu ile de karşı karşıyayız.

1- Belediyemiz mülkiyetinde bulunan tarihi çeşmeleri Kaski marifetiyle restore edip, halkın hizmetine sunuyoruz

2- Ahi Evran zaviyesini restore edip, esnaf müzesi olarak kullanılmak üzere esnaf odamıza işletmesini devrettik

3- Kümbetlerin, medrese ve camilerin çevre düzenlemelerini yaptık

4- Örnek Kayseri evi yaparak, orijinaline uygun döşedik

5- Tavukçular mahallesinde bulunan 7 adet Kayseri evinin restorasyonunun maddi yükümlülüğünü üstlendik.

türkiye'de bir "ilk" in heyecanı

Bekir KUMBUL

Tarihi Kentler Birliği Başkan Yardımcısı
Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı

İnsanlık varolduğundan bu yana kendilerine göre düşüncelerini, felsefelerini yaratarak gelmişler. Eserler yapıp, kimi zaman yaşadıkları dönemi, kimi zaman yaşam tarzlarını, kimi zaman özgün düşüncelerini yaratarak, yazarak, iz bırakarak gelmişler. Güzellikler yaratıp, insanlığın ortak değeri olan kültür mirasını taşımışlar. Aynı insan kimi zaman o güzelim değerleri hırpalamış, kimini de yok etmiştir.

Ama binlerce yıldan günümüze yansıyan eserler hala bizlere ışık tutuyor. Kimileri de toprak altında yatıyor. İşte insanlığın ortak mirası olan bu değerler, bizleri, insanlığı birleştiren değerler ve bu bilincin gelişmesi gerekiyordu.

Bizim de üye olduğumuz Avrupa Konseyi'nin kuruluşunun 50. Yılında Avrupa Bir Ortak Miras anlayışının gelişmesi, Eylül 1999-2000 tarihleri...

Strasbourg Toplantısı ve Avrupa Tarihi Kentler Birliği'nin kurulması...Ve 22 Temmuz 2000. Bizde de Tarihi Kentler Birliği'nin kurulması.

Artık Tarihi Kentler Birliği tarih yazmaya başlıyor. Yıllar geçtikçe değeri daha da anlaşılır olacak. Tarihi Kentler Birliği: Tarih bilinci, kent bilinci, kimliği giderek zedelenecek kentlerimize kimlik kazandırma bilinci.

Dönemin İçişleri Bakanı Sn. Tantan'ın ciddi katkılarıyla, Kültür Bakanlığımız'ın, Orman Bakanlığımız'ın, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün, Birlik yerini aldığı 54 Belediyemizin kuruluşunda yer aldığı, ÇEKÜL Vakfımız'ın, Türkiye Mimarlar Odamız'ın içinde bulunduğu bir dayanışma coşkusu...

Türkiye'de; merkezi yönetimin, yerel yönetimin, sivil insiyatifin bulunduğu en etkin platform... Bu da ilklerden birisi.

Bu bir heyecan; bu heyecan tarihine sahip çıkma heyecanı, bu heyecan kimliğini geliştirme heyecanı, bu heyecan kimlikli, kişilikli kentler yaratma heyecanı. Bu heyecan ilgili bakanlıklarla, yerel yönetimlerin birbirini anlama heyecanı, birlikte Anadolu'yu ayağa kaldırma heyecanı. Değişik kültürlerin yoğrulduğu Anadolu kimliğini ortaya koyma heyecanı.

Ve bugün 54 belediyeyle çıkılan yolda 100'e yaklaşan ve her geçen gün sayısı giderek artan belediyecilik bilincinin çağdaş uygarlıkla buluşması...

Dün Bursa'da, Antalya'da, Nevşehir'de, Kars'ta, Hatay'da, Urfa'da. Bugün Talas'ta, yarın Edirne'de...

Bu tarih yolunda yürürken, coşku muza coşku katan, bizleri her zaman motive eden ÇEKÜL Vakfı Başkanı Prof. Dr. Sayın Metin SÖZEN Hocamız'a, TMMOB Başkanı Sayın Oktay Ekinci'ye huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Toplantımızın başarılı geçmesi dileğiyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

talas buluşması

geçmişimiz geleceğimizin temelidir

Gökçe GÜNEL
Vakıflar Genel Müdürlüğü
Abide ve Yapı İşleri Dairesi Başkan Vekili

12

Vakıflar Genel Müdürlüğü adına konuşma fırsatını verdiğiniz için tüm teşkilatımız adına hepinize saygılarımı sunarım.

Öncelikle yoğun iş programları nedeniyle toplantıya katılmayan Genel Müdürüm Sayın Dr.Nurettin Yardımcı ile Genel Müdür Yardımcısı Sayın Ahmet Tanyolaç'ın hepinize sevgi ve selamları ile katılımcılara başarı dileklerini sunuyorum.

Tarihimizin derinliklerinden gelen, yurdumuzun her köşesinde yükselen ve bütün dünyanın hayranlığını kazanan ölümsüz vakıf eserleri, ecdadımızla aramızdaki en sağlıklı köprüleri oluşturmaktadır. Geçmişimiz geleceğimizin temelidir.

Ülkemizde tarihi ve mimari değere haiz korunması gerekli kültür varlıkları olarak tescilli yaklaşık 10 bin adet vakıf eski eserin korunması, onarılması, bir fonksiyon verilerek kullanılması özel ihtisas, büyük mali olanaklar ve iyi planlama isteyen zor ve zahmetli bir iştir. Amacımız bu topraklar üzerindeki eşsiz kültür yapılarını korumak, onarmak ve birer kültür mirası olarak geleceğe intikalini sağlamaktır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü Katma Bütçeli bir Kamu Kuruluşudur. Genel Müdürlüğümüz'ün yaptığı tüm yatırımlar Özkaynaktan karşılanmaktadır. Yani Vakıflar Genel Müdürlüğü kendi yağı ile kavranan ve Devlet Bütçesinden çok az yardım alan bir kuruluştur. 2002 yılında Genel Müdürlüğümüz'e Hazine katkısı sadece 80 milyar liradır.

Bütçe olanaklarının yetersizliğinden ata yadigari korunması gerekli kültür varlıklarımızı restore edip, koruyarak gelecek nesillere aktarılması çeşitli yöntemlerle yapılmaktadır.

Korunması gerekli vakıf eserlerimizin onarımını yapmak isteyen Valilikler, Belediyeler, Dernekler, Vakıflar, Ticaret ve Meslek Odaları gibi kurum ve kişilerin istekleri doğrultusunda, karşılıklı protokoller imzalanarak yerel olanaklar çerçevesinde kontrollük ve denetim görevi Genel Müdürlüğümüz'e ait olmak üzere, onarımları yapılmaktadır.

Çeşitli nedenlerden dolayı yıkılmaya yüz tutmuş harap vaziyette olan han ve kervansaraylardan, kültür turizmine kazandırmak amacıyla "Restore Et – İşlet – Devret" modeliyle, Ankara Çengel Han, Tokat Merkez Taşhan, Safranbolu Cinci Han gibi yapılar özel teşebbüse ihale edilmiştir. Kira bedeli karşılığı olarak Ankara Beypazarı Suluhan için

Beypazarı Belediyesi ile Bursa Orhangazi Irgandı Köprüsü için Bursa Valiliği ile protokoller yapılmış olup, Genel Müdürlüğümüz bütçesinden harcama yapılmaksızın bu yapıların restorasyonları devam etmektedir. Ayrıca diğer han ve kervansaraylar için aynı şekilde işlev verilmek suretiyle restorasyonları yapılarak kültür ve turizm hizmetine sunulmak üzere çalışmalar sürdürülmektedir. Restore Et – İşlet – Devret Modeliyle, Antalya Alara Han, Antalya Merkez Yıkık Medrese, turistik amaçlı kullanılmak üzere hizmete açılmıştır.

Hamam, medrese gibi hayrat vakıf eserleri onarımları karşılığında; kütüphane, resim galerisi, müze gibi kültür hizmetlerinde kullanılmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edilmek suretiyle, bu eserlerimiz ülke çapında ödenek sarf etmeden onarılarak, yok olup gitmekten kurtarılmakta ve gelecek nesillere intikali sağlanmaktadır.

3386 sayılı kanun ile değişik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ülkemizdeki Vakıf kökenli kültür varlıklarının envanterini yapmak, korumak, restorasyonunu yapmak ve gelecek nesillere kalmasını sağlamak görevini Genel Müdürlüğümüz'e vermiştir. Daha önce de açıkladığımız bütçe olanaksızlıkları ve vakıf eski eserlerinin çokluğu nedeniyle yeterli ölçüde esere katkı verememekteyiz.

Ancak kısıtlı olanaklarla olsa bile Genel Müdürlüğümüz imkanları ile Kayseri Develi Camii ile Merkez Han Camii ve Han Kümbeti onarımları tamamlanmış, Merkez Molu Köyü Camii, Talas Han Camii ile Tavlasun Aydınlar Camii'nin onarımları devam etmektedir.

Halkımızın katılımı ile Kayseri Merkez Hatıroğlu Camii,

Kayseri Valiliğiyle Merkez Hunat Medresesi, Bünyan Karakaya Kasabası Belediyesi işbirliğiyle Seyit Halil Türbesi onarılmıştır.

Ayrıca ülkemizdeki kültür varlıklarının korunması açısından çok önemli özellik arzeden bir diğer konu da kültür varlıklarının belgelenmesidir. 2863 sayılı yasanın Genel Müdürlüğümüz'e verdiği yetkiler çerçevesinde bir proje kapsamında, vakıf kökenli eski eserler ile bakımından sorumlu olduğumuz kültür varlıklarının envanter çalışmalarına Genel Müdürlüğümüz'ce başlanılmış olup, tamamlanması için çalışmalar sürdürülmektedir.

Tarihi Kentler Birliği çatısı altında toplanan siz değerli yerel yöneticilerimizin yakın ilgisi, katkıları ve özverili çalışmalar neticesinde çok değerli vakıf eserlerimiz restore edilerek yeniden toplum hizmetine sunulmakta ve gelecek kuşaklara aktarılmaktadır.

Bu bilinçli ve özverili çalışmaların daha da çoğalarak ülke bütünündeki vakıf eserlerimize sahip çıkan tüm yerel yöneticilerimize teknik yardımlarımızı yapmaktayız. Bu toplantıların ileride yapılacak çalışmalara yol gösterici olması temennisiyle hepinize başarılar diler, saygılarımı sunarım.

talas buluşması

farklı kültürlerle
saygının
eğitimi

İbrahim BARBAROS

Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı

Büyük Önder Atatürk'ün "O, Türk kültürünün doğurduğu ve Türk kültürüne hizmet etmekten başka bir şey düşünmeyen bir deha idi" dediği Mimar Sinan'ın doğduğu ilimiz Kayseri'de siz tarihi ve kültürel mirasımıza değer verenlerle buluşmaktan çok mutlu olduğumu belirtmek isterim.

Buraya gelirken Tarihi Kentler Birliği'nin yayını "Yerel Kimlik" Dergisini okudum. Tokat ve Şanlıurfa Buluşmalarında çok anlamlı, düşündürücü ve yönlendirici sözler söylenmiş; örnek ve öncü projeler tanıtılmış.

Zaman zaman bazı kavramlar üzerinde takıldım. Sahiplenme, liderlik, paylaşım, işbirliği – katılım ve eğitim en çok üzerinde durduğum kavramlar oldu. Sayın Oktay Ekinci'nin eleştirilerinden etkilendim. Katılmadığım etkinliklerde kaybettiklerimi bu dergiyi okuyarak kazandım. Üretiminde meği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Tarihi ve kültürel miras bakımından en zengin ülkelerden biri olan Türkiyemiz'de bu mirası koruma bilincinin istenen düzeyde olduğunu söylemeliyiz. Bilim ve teknolojiadaki hızlı değişim koruma bilinci bakımından bulunduğumuz ve olmamız gereken seviye arası mesafe gün be gün uzatmaktadır.

Koruma bilinci seviyemizi yükseltmek için sahiplenme duygusu geliştirilmelidir. Bunun gerçekleştirilmesinde yerel, ulusal ve uluslar arası boyutlarda liderlerin önemli katkısı olmaktadır. Muhtarlardan Valilerimize, Devlet Başkanımıza, Belediye Başkanlarından Hükümet Başkanımıza kadar tüm liderler kültürel mirası koruma adına yaptıklarıyla örnek oluşturmaları ve kitleleri bu yolda harekete geçirmelidir. Sivil Toplum Örgütlerinin ve gönüllü kuruluşların liderlik rolü beklenilenden de etkili olmaktadır.

Liderlerin önderliğinde uygulanan etkili projelerin, örnek çalışmaların paylaşılması da çok önemlidir. Tarihi Kentler Birliği'nce düzenlenen bu buluşmalar güzel örneklerin paylaşılması açısından önemli bir görevi yerine getirmektedir.

Paylaşımında uluslararası boyut da önemlidir. Diğer ülke deneyimlerinden de yararlanılmalıdır. Unesco gibi uluslararası kuruluşlarla işbirliği, düzenlenen faaliyetlere katılım hem koruma bilincinin gelişmesine hem de ülkemizin tanıtımına katkıda bulunur.

İşbirliği ve katılımın sektörler arası boyutta olması önemlidir. Tüm kurum ve kuruluşlar, sivil toplum örgütleri, gönüllü kuruluşlar ortak akıl ve ortak dille hareket etmelidir. Her kentimizde Vali ve Belediye Başkanlarımız öncülüğünde ortak akıl oluşturma ve ortak dil kullanma çalışmaları yapılması kültür miraslarını sahiplenme ve koruma bilincinin oluşmasına büyük katkı sağlayacaktır.

Çocuklarımızın okul öncesindeki eğitim ve bakımlarında anne – babaların uygun ve doğru davranış sergilemeleri için UNICEF ile işbirliği içinde başlatılan aile eğitimi projesi uygulamaları yöntem belirleme açısından yararlı olabilir.

Üzerinde durduğum bu kavramların gerektirdiği davranışları gösterebilmek bile iyi bir eğitim sonu gerçekleşebilir.

Günün değişen koşullarına göre sürekli geliştirilen eğitim programlarımız bir yandan düşünebilen, düşündüğünü ifade edebilen, problem çözme becerileri gelişmiş, işbirlikçi, bireyler yetiştirmeyi aynı zamanda bireylerin toplumsal ve ulusal değerlere duyarlı, tarih ve çevre bilinci gelişmiş, farklı kültürlerle saygılı olarak yetişmeleri hedeflenmektedir.

Yetişkinler eğitimi faaliyetlerine de iğne oyasından saraylara her çeşit kültürel değerlerin tanınması ve bu alanda duyarlılığın artması çalışmalarına yer verilmektedir.

anılarımızı ormanlarla buluşturalım

Eşref GİRGİN
Orman Bakanlığı
Müsteşar Yardımcısı

Orman Bakanlığı, Tarihi Kentler Birliği'nin ülkemizin tarihi, kültürel ve doğal değerlerine bilinçli olarak sahip çıkılmasını, düzenli toplantılar yaparak çalışmalarını kamu oyuna duyurmasını, Birliğe aldığı yeni üyeleri ile etki alanını genişletmesini takdirle karşılamaktadır.

Bundan önceki Tarihi Kentler Birliği toplantılarında yaptığım konuşmalarında, Avrupa Konseyi'nin Kentsel Şartı çerçevesinde çevre ve doğal değerlerle ilgili konuları işlemeye çalıştım. Şanlıurfa buluşması toplantısında, Birlik tüzüğü'nün 3.maddesinin değiştirilmesini önererek, Tarihi Kentler Birliği'nin belediye sınırları dışında kent yaşamını etkileyen tarihi, turistik ve doğal çevre değerlerine sahip yerleriyle de ilgilenilmesi gerektiğini belirtmiştim. Bugün de aynı önerimin şekillendirilmesinin yerinde olacağını düşünüyorum.

Tarihi Kentler Birliği'nin bugün başlayan Kayseri - Talas-Ağırnas buluşmasının ikinci gününde yapılacak olan **"Yerel Yönetim Hukukunda Çevre ve Kültür Değerleri"** konulu panelin isabetli seçildiğini belirtmek istiyorum. Bu panelin, Birlik Tüzüğü'nün geliştirilmesi yönünde ışık tutmasını temenni ediyorum. Panel sonucunda çıkacak önerilerin de hayata geçirilmesinde gerekli çabaların gösterileceğini umuyorum.

Yerel yönetimlerin ve sivil toplum örgütlerinin çıkarılmasını gönülden istedikleri, ancak bir türlü çıkarılamayan yerel yönetimler yasa tasarısında, Mahalli İdarelerin yerine getirecekleri hizmetler arasında çevre ve kültür değerleri de vardır. Bu konuların önemi yerel yönetimlerce bilinmektedir.

Bu nedenle mevzuat değişikliği yapılarak, yerel yönetimlerin gerçekleştirmeyi planladıkları projelerinin önleri açılmalıdır. Böylece, kentlerin yakın çevrelerini de içine alacak bölgesel temele dayalı planlamalar ortaya çıkacak, bundan da en karlı çıkacak olan çevre ve doğal değerlerdir.

Orman Bakanlığı ülke yüzölçümünün %26'sını kapsayan ve en büyük doğal kaynak konumundaki ormanlarımızın yönetimi ile uğraşmaktadır. Bu nedenle Bakanlığımız, çevre ve doğal varlıkların geliştirilmesi ile ilgili olarak, başta sivil toplum örgütleri olmak üzere her kesime tam destek vermekteyiz. Ortak çalışmalar yapmaya sıcak bakmaktayız.

Bildiğiniz gibi, Bakanlığımız tescilli kültürel varlıkların onarımında gerekli olan ahşap malzemenin tahsisen satılabilmesini, mevcut kanunların elverdiği ölçüde yaptığımız yönetmelik değişikliği ile olanaklı hale getirdik. Katkılarımızı sürdürmeye devam edeceğiz.

Bugün bir öneriyi daha dikkatlerinize sunuyorum. Tarihi Kentler Birliği'nin ebedileştirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması için, kuruluş merkezi ile, üye belediyelerde, **"Tarihi Kentler Birliği Hatıra Ormanları"** kurulmalıdır. Toplantılara katılan üyeler ile, toplantının yapıldığı belde halkı tarafından, bu alanlara fidanlar dikilmeli ve geleneksel hale getirilmelidir. Böylece fidan dikilerek başlatılan toplantılar kamu oyununda dikkat çekici olacak ve güzel bir şekilde anılacaktır.

Bakanlığımız ÇEKÜL Vakfı ile, 7 Ağaç Ormanı ağaçlandırmalarında, uluslararası Dünya yaş günü etkinlikleri, havza temeline dayalı doğal ve kültürel varlıkların korunması ve geliştirilmesini amaçlayan işbirliği protokolleri uygulamaya konulmuştur. ÇEKÜL Vakfı'nın, Tarihi Kentler Birliği'nin kuruluşu ve işleyişinde çimento görevini yaptığı dikkate alındığında, Birlik ile Orman Bakanlığı arasında yapılacak ağaçlandırma çalışmalarının esaslarını belirleyecek yeni iş birliği protokolleri imzalanabilir. Böylece halkın temsilcileri olan yerel yönetimlerle, merkezi idare ve halkın kendisi bir araya getirilmiş olacaktır.

Bu toplantılara ilk kez katılmakta olan yeni Tarihi Kentler Birliği üyelerini tebrik ediyor, bu güzel oluşuma üye oldukları için kendilerini kutluyorum. Bu toplantıda alınacak kararların Birliğin geleceğine önemli katkılar sağlanmasını diliyorum.

talas buluşması

kültür

coğrafyamızın

yerel sahipleri

Hüseyin AKBULUT

Kültür Bakanlığı

Müsteşar Yardımcısı

16

“Tarihi Kentler” teması son yılların çok önemli bir çalışması. Bu çalışmanın beni de çok heyecanlandırıldığını belirtmek istiyorum.

Konu kuşkusuz kültür. Genellikle kültür ve ülke kavramları düşünüldüğünde bir ulusun belirli bir coğrafyada ürettikleri kültür olarak anlaşılır. Örneğin, İngiliz Kültürü sözü edilince İngilizlerin, İngiltere’de yani o coğrafyada ürettiği kültür anlaşılır. Alman Kültürü, yine Alman ulusunun Almanya’da ürettiği kültür olarak bilinir. Şimdi bizim kültürümüzün boyutlarını ve kökenlerini düşünelim. Hala yaşayagelen Orta Asya kökenleri. Daha sonra göçler yoluyla etkilendiğimiz ve etkilediğimiz kültürler. İslam dinini kabul ettikten sonra kültürümüzün etkilendiği İslam kültürü kökenleri, Arap ve İran kültürleri. O denli derin etkiler var ki; hepimiz ve özellikle kültür tarihimizi inceleyenlerimiz bilirler, resmi yazımız Arapça, sanat dilimiz Farsça olmuş o yıllarda. Türkçe’yi bile unuttuğumuz. O dönemlerde söylenen ve bizi derin düşündüren bir özdeyişi burada belirtsem bu etkiler daha da iyi anlaşılır. “Türkler; sanat söz konusu ise Farsça konuşurlar, Tanrı ile Arapça konuşurlar, evlerinde arada sırada Türkçe konuşurlar.” Türkçe’nin yeniden gündeme gelmesi Yunus Emre’nin artılmış Türkçe kullanmasını böylece daha da iyi anlıyoruz. Daha sonra Anadolu’ya yerleştiğimiz dönemlerde karşılaştığımız Anadolu kültür kökenlerini düşünelim. Hititler, Frigler, Likya, Karya kültürleri. Dahası Akdeniz ve Ege kıyılarında yaşayagelen Avrupa dili de konuşan Helen, Myken, Romalılardan kalan Akdeniz ve Ege kökenli kültürler. Kuşkusuz kendimizin yarattığı Selçuklu, Osmanlı kültürleri ve bugün yaşam tarzımız olan Cumhuriyet kültürümüz.

Türk kültürü olarak bu denli derin ve zengin bir kültürün sahibiyiz. Sanırım, hiçbir ülke bu denli zengin bir kültüre sahip değildir. Bizler saydığım tüm bu kültürlerin sahibiyiz, koruyucu ve bekçisiyiz. Böylesine zengin bir kültürün bu coğrafyada yarattığı kentleri düşününce insan daha çok heyecan duyuyor.

Ancak bunun, bu zenginliğin bize sunduğu tarihe ve tarihi kentlere karşı sorumluluklarımızı yerine getiriyor muyuz? Ben bu tür kongre ve çalışmaların toplumda bu bilinci yaratmada önemli etken olduğunu düşünüyorum.

modern şehircilik tarihin dostu olmalı

Nihat CANPOLAT
Kayseri Valisi

17

Tarihi Kentler Birliği'nin ilimizde toplanıyor olmasından duyduğum memnuniyetle, siz değerli misafirlerimize hoşgeldiniz diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütün Anadolu gibi, Anadolu'nun tam merkezinde yer alan Kayseri de zengin bir tarihe sahiptir. 6000 yıllık bir geçmişi olan Kayseri, birçok kez el değiştirmiş, çok sayıda değişik kültür ve medeniyetlerin hakimiyetinde kalmış ancak, hareketli bir ticaret merkezi olma özelliğini her dönem korumuştur.

Kayseri'ye 22 km. uzaklıktaki Kültepe Höyüğü'nde (Kaniş-Karum), 53 yıldır büyük bir sabırla kazı çalışmalarını yürüten sevgili hocamız Prof. Dr. Tahsin ÖZGÜÇ, 2001 yılı buluntularına dayanarak, Kaniş'in Neşa adıyla M.Ö. 1750 yılında Anadolu'daki ilk başkent olduğunu açıklamıştır. Yine aynı kazılarda, Asurlular Dönemi'ne ait taş tabletlerin bugünkü çek-senet işlevini gören belgeler olduğu ve tarihi İpek Yolu üzerinde hareketli bir ticaret merkezi olduğu kanıtlanmıştır.

Kayseri'nin bugünkü ticari başarısının tesadüfi olmadığı, çok güçlü bir temele dayandığı anlaşılmaktadır. Tarihten günümüze olan süreçte sürekli gelişme gösteren Kayseri, Kurtuluş Savaşı yıllarında Atatürk'ün dikkatini çekmiştir. Atatürk, Kayseri'yi ilk ziyaretinden sonra, Anadolu ve Rumeli Müdafai Hukuk Cemiyeti Heyet-i Temsiliyesi Reisi olarak 21 Aralık 1919 tarihinde yayınladığı "Kayseri Ahalisine Beyanname" ile Kayserililer'e iltifat ve teşekkür ederek, "Anadolu'nun iktisadi hayatında ebedi ve yüksek mevki olan Kayseri'nin Heyet-i Temsiliye'ye açtığı samimiyet ve kardeşlik kucağı o kadar sıcak, o kadar gönül alıcı oldu ki, muhterem Kayserililer'e aleni bir minnet ve şükran lisanıyla hitap etmeye lüzum gördük..." buyurmuşlardır.

Vatanseverliği, ekonomik alandaki önemi ve başarısı Atatürk tarafından takdir edilen Kayseri, bundan duyduğu gururla bugün de Ata'nın güvenine layık olma çabasına

talas buluşması

devam etmektedir. Atatürk'ün Kayseri ve Kayserililer'e güveni daha sonra da devam etmiştir. Düşman, Ankara yakınlarına geldiğinde Atatürk'ün emriyle Tarihi Kayseri Lisesi, Yedek Meclis Binası olarak hazırlanmıştır. Kayseri Lisesi'nin Yedek Meclis Binası olarak seçilme nedeni, sadece fiziki olarak en uygun bina olması değildir. Kayseri'nin haklı gururu olan bu lisemiz, 1921 yılında hiç mezun verememiştir. Çünkü son sınıf öğrencilerinin tamamı Sakarya Savaşı'nda şehit olmuşlardır.

Sanayi ve ticarete Türkiye'nin önde gelen illerinden olan Kayseri, Cumhuriyet'in ilk yıllarında yapılan devlet yatırımları sayesinde en hızlı gelişme dönemini yaşamıştır.

1926 yılında kurulan Tayyare Fabrikası, Bünyan Halı İpliği Fabrikası, daha sonraları Sümer Bez Fabrikası, Tank Tamir Fabrikası, Şeker Fabrikası, 1927 yılında açılan Ankara-Kayseri Demiryolu, Kuzey-Güney Karayolu bağlantıları, 1929 yılında açılan ve yöreye elektrik veren Bünyan Hidroelektrik Santrali, Cumhuriyet'in Kayseri'ye armağanı olan kamu yatırımlarından ilk akla gelenlerdir. Bu yatırımların istihdam yaratma ve ekonomik canlılık sağlamanın yanı sıra, Kayseri'nin geleceğini yönlendiren çok büyük ve önemli bir yararı daha olmuştur. Fabrikaların tamamı, Kayserililer için sanayici ve işadamı yetiştiren okul işlevi görmüştür. Buralarda yetişen sanayicilerimiz zamanla, yetiştikleri ve işi öğrendikleri işletmelerin en büyük rakibi olmuşlardır. Bu anlamda Kayseri, Cumhuriyet'e çok şey borçludur. Bugünün modern, müreffeh ve güzel Kayseri'si, Cumhuriyetimiz'in en güzel eserlerinden birisidir.

Kayseri 40 000 000 m2 Organize Sanayi Bölgesi arsası; Serbest Bölgesi; 450 Fabrikası; 8 Küçük Sanayi Sitesi, Kara, Hava ve Demiryolu ulaşımıyla, Eğitim ve Sağlık Kurum ve Kuruluşlarıyla Anadolu'nun gururudur.

2001 yılı ihracatımız 1.000.000.000 Dolardır. Bunun 500.000.000 Dolarlık bölümü Kayseri Gümrüğü'nden, kalan bölümü ise diğer illerimizden yapılmaktadır. Türkiye'nin yıllık ihracat rakamı dikkate alındığında Kayseri'nin önemi daha kolay anlaşılacaktır.

Ülke olarak henüz giremediğimiz AB'ne, Kayseri, ürettiği ve ihraç ettiği ürünleriyle yıllar öncesinden girmiştir. AB'nin öngördüğü bütün kalite ve güvence belgelerini haiz yüzlerce çeşit ürünümüz dünyanın hemen her ülkesinde rahatlıkla pazar bulmaktadır. Yıllarca pastırma, sucuk ve mantısıyla hatırlanan Kayseri, bugün sanayi ürünleri ve girişimciliğiyle ön plana çıkmıştır. Özellikle tekstil, ev tekstili ve mobilyada sadece Türkiye'de değil, dünyada söz sahibi bir kent olmuştur. Sanayi ve ticaret Kayseri'nin sadece bir yönüdür. Zengin tarihi ve doğal güzellikleri ile de önemli bir kenttir.

Kayseri, imar düzeni itibarıyla Türkiye'de tek örnektir. Şehirciliğin, imar planının ne olduğu daha pek bilinmezken dönemin Belediye Başkanı Avrupa'dan Şehircilik Uzmanları getirtmiş ve hazırlattığı imar planını aynen uygulamıştır. Modern şehircilikle, tarihi dokunun en güzel uyumu yakalanmıştır. Bu husus yerli-yabancı bütün misafirlerimizin takdirini ve hayranlığını kazanmaktadır.

Eskilerin deyimi ile Alamet-i Farikamız olan Erciyesimiz,

Sultansazlığı, Kapuzbaşı Şelaleri, Kapadokya'nın başlangıcı olan Soğanlı ve civarı, Hacer Ormanı, Yedigöller, Selçuklu ve Osmanlı eserleri, zenginliğimizin ve zevkimizin aynası olan bağevleri Kayseri'nin güzelliklerinden birkaçıdır.

Kayseri'den bahsedip de Kayserililer'in hayırseverliğinden bahsetmemek çok büyük kadirbilmezlik olacaktır. Kayseri gerçek anlamında bir hayırseverler kentidir. Merkez ilçelerimiz başta olmak üzere Kayseri'deki okul ve sağlık kuruluşlarımızın yaklaşık 2/3'ü şahıs ismi taşımaktadır. Erciyes Üniversitesi'nin mevcut 31 binasından 27'si hayırsever hemşehrilerimiz tarafından yaptırılmış ve üniversiteye bağışlanmıştır. Şehitlerimizin aileleri için Kayseri'de, depremzedeler için de Sakarya'da birer mahalle oluşturulmuştur. Varlığını milletiyle paylaşmasını bilen ve memleketini unutmayan, yetiştirdiği topraklara borcunu ödemesini bilen hayırsever hemşehrilerimize bu vesileyle bir kez daha şükranlarımızı sunuyoruz.

Kayseri, sadece içi boş bir maddi güzellikler yumağı değildir. Her dönem maddi güzelliklerine ruh verecek ilim ve irfana, sanata da sahip olmuştur. Özellikle Selçuklu Dönemi, Kayseri için her türlü güzelliğin yaşandığı bir devre olmuştur.

Anadolu'yu madden ve manen Türkleştiren Ahi Evran, Mevlana'nın Hocası Seyyid Burhaneddin, Mimar Sinan, Melikgazi, Seyrani, Dadaloğlu değişik dönemlerde kendi alanlarında sadece Türklüğe değil bütün insanlığa hizmet etmişlerdir.

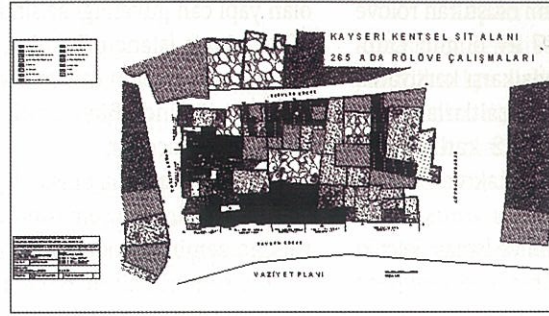
Bugünkü çabamız, tarihten bize kalan eşsiz mirası yaşatabilmektir. Geçmişin güzelliklerini yaşatarak, geleceğimizi yüceltmektir.

Valiliğimiz, Belediyelerimiz, sivil toplum örgütlerimizle elbirliği, gönül birliği içersindeyiz. Başaracağımıza olan inancımız tamdır. Şimdiye kadar yapılanlar bu inancımızı pekiştirmektedir. Aynı heyecanı kendi kentleri için yaşayan siz değerli misafirlerimizi ilimizde görmekten duyduğumuz mutluluğu tekrarlıyor ve toplantının başarılı geçmesi dileğiyle hepimizi tekrar saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

kayseri kentsel sit alanı mimari belgeleme çalışmaları

Yrd. Doç. Dr. Gonca BÜYÜKMIHÇI
Araş. Gör. Hale KOZLU(sunan)
Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Öğretim Üyeleri

Artık ülkemizde de koruma bilincinin geliştiğinin güzel bir göstergesi olan Tarihi Kentler Birliği'nin çalışmalarını mutlulukla izlemekteyiz. Bu toplantının kentimizde yapılmasından ve yaptığımız çalışmaları böyle bir toplantıda sunuyor olmaktan ayrıca gurur duymaktayız.

Bu konuşmada geçmişten günümüze sosyal ve kültürel bir köprü niteliği taşıyan Kayseri evlerinin kültürel mirasımız içerisindeki önemi belirtilecek ve bu evlerin korunabilmesi için başlatılan çalışmalar genel hatları ile kısaca yorumlanacaktır.

Yüzyıllardan beri Anadolu'nun önemli kentlerinden biri olma özelliği taşıyan Kayseri, tarih boyunca ticari, kültürel ve ruhani bir merkez konumunda olmuştur. Bu özellik kentin mimarisinin ve sosyal yaşantısının gelişmesini sağlamış ve böylece kent, yakın komşuluk ilişkisi içerisinde bulunduğu birçok yerleşim biriminin de etki merkezi olmuştur. Ancak ne yazık ki bugün hızlı kentleşme, kültürel yozlaşma, göç, sosyo-ekonomik dönüşüm, halkın bilinçsizliği gibi etkenler altında, yeni imajıyla metropolleşen Kayseri'de anıtsal mimari örnekler büyük oranda korunmakla beraber, sivil mimarlık örnekleri ile bütünlenen geleneksel doku ciddi anlamda yara almış ve neredeyse izlenemez duruma gelmiştir. Kent bütünü içerisinde yer yer tek yapı ölçeğinde korunmuş örneklerle rastlanmakla birlikte, doku özelliğini taşıyan tek bölge, Kayseri Kentsel Sit Alanı olarak belirlenen Tavukçu Mahallesidir.

Bugün burada önemle üzerinde duracağımız konu, Kentsel Sit Alanı olarak belirlenmesine ve koruma imar planının hazırlanmış olmasına rağmen halen kentin çöküntü alanı konumunda olan Tavukçu Mahallesi ve bu mahalle içerisinde yer alan, üniversitemize ait 7 taşınmaz geleneksel Kayseri evidir. Geleneksel Kayseri evlerinin özgün özelliklerini yansıtan ve geleneksel Türk evi tipolojisi içinde plan şemaları, cephe özellikleri, yapı sistemleri ve dekoratif öğeleri ile önemli bir yere sahip olan bu evler

talas buluşması

uzun yıllar boyunca ihmal edilmiş olmakla beraber bugün Kayseri Valiliği, Erciyes Üniversitesi, Büyükşehir, Melikgazi, Kocasinan Belediyeleri, Ticaret Odası ve Sanayi Odası işbirliği ile koruma altına alınmış olup, revitalizasyon çalışmalarına başlanmıştır.

Yüzyılların deney ve birikimine bağlı olarak yapılandırılan bu tarihi mekanların korunması ve günümüz toplumunun ihtiyaçlarını karşılayacak yaşayan ve yaşanan kent parçaları olarak değerlendirilmesi amacıyla dönük olarak önerilen revitalizasyon çalışmaları ile alanın kentin sosyal yaşantısına katılması hedeflenmektedir. Bu çalışmaların gerçekleştirilmesi ile endüstri devriminden beri merkezkaç yönde etkiyen kuvvetlerin merkezçeye dönüşümü sağlanacaktır.

Bu hedefin gerçekleşmesi yolunda ilk adımı oluşturan rölöve çalışmalarında ele alınan üniversitemize ait 7 ev bugün ciddi strüktürel problemler ve malzeme bozulmalarıyla karşı karşıyadır. Yerel malzeme olan volkanik esaslı andezit ve bazaltlarla yığma yapım tekniğinde, bodrum kat üzerine 1 veya 2 katlı olarak yapılandırılan bu evler, birbiriyle kesişen Yalçın sokak ve Bayram sokak üzerinde bitişik düzende konumlandırılmışlardır.

Bu evlerden, Yalçın sokak üzerinde yer alan ve İsmail Selçuki evi olarak adlandırılan yapı avlulu ve iç sofalı bir plan şemasına sahiptir. Bodrum +2 kattan oluşan ve son derece zengin etkili ahşap payandaları ve cephe elemanları ile Yalçın sokak cephe silüetinin görsel etkisini kuvvetlendiren yapı dekoratif öğelerini, döşeme ve tavanlarını büyük oranda kaybetmiş olmakla birlikte strüktürel açıdan oldukça iyi durumdadır. Genel plan özelliklerini bozmadan yerel Kayseri yemeklerinin sunulduğu bir restorana dönüştürülmesi planlanan yapının koruma çalışmalarında konsalidasyon ve reintegrasyon yöntemleri kullanılacaktır.

İsmail Selçuki evinin yanında yer alan Bezircioğlu evi, üniversitemize ait 7 ev arasında içinde yaşanan ve özgün bezeme elemanlarını günümüze taşıyabilmiş tek evdir. Avlulu ve bahçeli bir plan şemasına sahip olan Bezircioğlu evi, bodrum + 2 kattan oluşmaktadır. Yalçın sokaktan yüksek bir avlu duvarı ile ayrılan yapı, gerek odalarda bulunan dolap, yüklük ve nişleriyle gerekse özenle biçimlendirilmiş zar ve tavan motifleriyle geleneksel Kayseri evinin, dekoratif öğelerini günümüze kadar taşıyabilmiş ender örneklerindedir. Geniş bir avlu ve bahçeye sahip olan yapı, değerli dekoratif bezemelerinin görsel etkisinin yanı sıra sıcak yaz aylarında açık mekanlarının avantajını kullanmak amacıyla daha çok insana hitap edebilecek restoran ve bar olarak değerlendirilecektir. Strüktürel olarak oldukça sağlam durumda olan yapının koruma çalışmalarında liberasyon ve konsalidasyon yöntemleri kullanılacaktır.

Yalçın sokak ve Bayram sokağın kesişiminde yer alan Kuyumcuoğlu evi bugün 2 bağımsız bölüme ayrılmış olmakla birlikte orijinalinde tek bir yapı olduğu gerek örgü tekniği gerekse malzeme açısından sonradan eklendiği belli olan duvarlardan açıkça anlaşılmaktadır. Avlulu bir plan şemasına sahip olan yapı bodrum+2 kattan oluşmaktadır. İki sütun sırası ile arkadlı bir yapı sergileyen avlu, yarı açık ve açık mekanlarıyla etkileyici bir görünüme sahiptir. Yalçın sokağa bakan üst kat odaları tamamen yıkılmış olan yapının büyük bir bölümünde ciddi strüktürel problemler gözlenmektedir. Liberasyon, reintegrasyon ve konsalidasyon yöntemleriyle korunması

planlanan yapının, geleneksel sanatlar atölyeleri ve seminer salonlarından oluşan bir kullanım ile değerlendirilmesi öngörülmektedir. Orijinal plan şemasını zedelemeyen gerçekleştirilebilecek basit düzenlemelerle gerçekleştirilebilecek olan bu çalışmayla halıları ve el işlemleri ile meşhur bir il olan Kayseri'de yöresel el halılarının, kilimlerin ve el işlerinin nostaljik bir atmosfer içerisinde üretilerek satılması gerek turistlere, gerekse kent halkına cazip gelecek ve etnografik değerlerin yaşatılmasına katkıda bulunacaktır.

Bu evin hemen yanında sokak aksının ortasında konumlanan Camcıoğlu konağı ise nitelikli cephe elemanları ile Bayram sokak silüetini etkileyen en önemli yapıdır. Günümüzde harap durumda olan yapı can güvenliği açısından oldukça tehlikeli bir durumdadır. 1998 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından projelendirilen yapının restorasyon çalışmaları yine Teknik Üniversite kontrolörlüğünde Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilecektir.

Camcıoğluna bitişik düzende konumlandırılan Efendiagağalar evi, avlulu bir plan şemasına sahiptir. Bodrum + 2 kattan oluşan yapının zemin kat odalarından bir kısmı yıkılmıştır. Düzgün kesme taşlarla simetrik bir düzen içinde dışa dönük ve bezeli olarak yapılandırılan evin cephesi, kemerli kapısı, demir parmaklıklarla bezeli pencereleri, taş konsolları, silmeleri, çörtlenleri ve tepe pencereleriyle tipik bir Kayseri evi cephe düzeni sergilemektedir. Profillendirilmiş taş konsollarla taşınmış olan açık çıkma ile hareketlendirilen üst kat cephesi, yapının en etkileyici bölümüdür. Döşeme ve tavanları büyük oranda yıkılmış olan yapının mevcut duvarları oldukça sağlam durumdadır. Bezeme elemanlarının büyük bir çoğunluğu ise günümüze ulaşmamıştır. Konaklama birimi olarak değerlendirilecek olan yapının 2 kattan oluşan bölümünde konsalidasyon ve reintegrasyon yöntemleri uygulanacakken, tek kattan oluşan arka bölümün avluya bakan cephe duvarı sahip olduğu ciddi strüktürel problemler nedeniyle aynı malzemeyle yeniden yapılacaktır.

Yapılar arasında en çok hasar görmüş olan Dülgeroğlu İzzet Efendi evi, orijinalinde bodrum+ 2 kattan oluşmaktayken günümüze sadece zemin katın Bayram sokağa bakan avlu duvarı ulaşabilmiştir. Bu cephede yer alan kemerli giriş kapısı ve 2 penceresi taşlarla örülerek kapatılmıştır. Efendiagağalar evi ile birlikte değerlendirilerek konaklama birimi olarak kullanılacak olan yapıda restitüsyon ve rekonstrüksiyon işlemleri uygulanacaktır.

Bayram sokak üzerinde bulunan son ev olan Muhittin Gürbaz evi, avlunun 3 tarafında sıralanmış odalardan oluşan bir plan şemasına sahiptir. Bodrum + zemin kattan oluşan yapının tavan döşemelerinin tümü ve zemin döşemelerinin bir kısmı çökmüş, ayrıca Gündoğdu sokağa bakan 2 odası tamamen yıkılarak yola dahil edilmiştir. Otantik kafeterya olarak işlevlendirilecek olan konut, müşterilerin geleneksel değerler ve kültürel birikimlerle içiçe yaşamasını sağlayacak ve bu değerleri yakından tanıyarak onları benimsemelerinde etkili olacaktır. Strüktürel olarak oldukça kötü durumda olan yapının restorasyon çalışmalarında konsalidasyon, restitüsyon, reintegrasyon ve rekonstrüksiyon yöntemlerinin tümü uygulanacaktır.

Yukarıda anlatılanlardan da anlaşılacağı gibi Kayseri evlerinde tek bir malzeme kullanımı ile değişik ve özgün biçim yaratmanın zengin bir geleneği vardır. Uzun bir tarihi gelişmenin ve toplumsal bilincin ifadesi olan bu gelenek, tek bir malzeme kullanımı ile sınırlı teknolojik imkanlar içinde gerçekleştirilmiş olup bugün çağdaş teknolojinin geniş olanaklarından haberdar olan bizler için bile önemli bir veri kaynağı olarak değerlendirilmesi gereken bir birikimdir.

Aynı malzeme ve aynı cephe elemanlarının kullanılmasıyla yaratılan birliktelikle içe dönük ve dışa dönük evlerin yanyana gelmesiyle oluşan farklılık, sokak dokularına özgün özellikler kazandırmış olup bu sokakları modern sokakların monoton yapısından uzaklaştırarak çok daha ileri bir noktaya taşımıştır. Yüzyılların deney ve birikimi ile elde edilen bir tasarım ve yapım geleneğine bağlı olarak yapılandırılmasına rağmen uzun süreli doğal ve insan etkilerine açık bırakılan evler bugün maalesef harap durumda olup can güvenliği açısından birçoğu içine bile girilemeyecek durumdadır. Revitalizasyon, konsolidasyon, rekonstrüksiyon gibi teknik yöntemlerle yeniden canlandırılacak olan konutlar, kentsel sit alanının canlılığını arttıracak, sosyal statüsünü geri verecek ve işlevsel eskimeye uğrayarak kullanım değerini yitirmiş olan konut stokunun kent ekonomisine katılımını sağlayacaktır. Bu amaca yönelik olarak koruma ve revitalizasyon çalışmalarına başlanmış olup, alanın turizm ve sosyal amaçlı sosyo-kültürel aktivite merkezi olarak değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

Bu çalışmanın ilk adımı olarak tamamlanan rölöve çalışmalarında, 1986 yılında Gonca Büyükmihçı tarafından çıkarılan rölöveler esas alınmış ve güncelleme çalışmaları öğrencilerimizin de desteklediği bir ekip çalışması ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma esnasında birçok güçlükle karşılaşmış, belediyemizin geniş imkanları ve destekleri ile bu problemler büyük oranda ve kısa sürede çözümlenmiştir. Duvar örülerek kapatılan kapıların açılması, zemin döşemelerindeki molozların kaldırılması, yıkılmış olan merdivenler nedeniyle ulaşılamayan üst kata geçici bağlantı elemanlarının yapılması, çökük döşemelerin geçilebilmesi için geçici köprü iskelelerin kurulması gibi yapıya gerekli olan fiziki müdahalelerin yapılabilmesi için Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğüne başvurulmuş, gerekli izinler alınmış ve belediye tarafından gereği yerine getirilmiştir. Bu çalışmaların

yanısıra, yapılardaki yüzey aşınmaları, bitkilenme, kirlenme, parça kopmaları gibi malzeme bozulmaları ile, tavan, döşeme ve duvarlar gibi ana taşıyıcılarda oluşarak yapının genel dengesini bozan strüktürel bozulmaların tespit edildiği ve restorasyon çalışmalarına altlık oluşturacak hasar tespit paftaları hazırlanmıştır. Böylece rölöveler tamamlanarak kurula sunulmuştur. Bu çalışmanın paralelinde restitüsyon ve restorasyon projeleri üzerindeki çalışmalar sürdürülmektedir. Sürdürülen bu çalışmalarda önerilecek olan yeni işlevlerin orijinal plan şemasını bozmadan ve geçmişin izlerini silmeden günümüz ihtiyaçlarına cevap verecek, eski ile yeninin bir sentezini yapabilecek nitelikte olmasına özellikle dikkat edilmektedir.

Kayseri Valiliği, Erciyes Üniversitesi, Büyükşehir, Melikgazi, Kocasinan Belediyeleri, Ticaret Odası ve Sanayi Odası işbirliği ile yürütülmekte olan bu çalışma kentin yololma tehlikesi ile karşı karşıya olan diğer geleneksel dokularının korunması çalışmalarına önderlik etmesi ve yol gösterici olması açısından son derece önemli bir çalışmadır. Bu çalışmayla beraber tarihi yapıların da onarıldıktan sonra sosyal ve ekonomik yaşama aktif bir katılımının olabileceği kanıtlanarak, onların kent dokusu içinde ve kamu oyunda giderek daha tutarlı bir yere oturmaları sağlanacaktır. Doğru ve bilinçli bir şekilde kullanıma açılması gereken bu ürünlerin sergilenmesi sonucu çevrede bulunan benzer karakterdeki diğer özgün yapılar ve sokaklara gerek halk, gerekse diğer yetkili kurumlar tarafından sahip çıkılarak daha üst ölçekteki ikinci bir adımın atılması kolaylaşacaktır.

Bütün bu çalışmaların ve çabaların sonucunda öncelikli alan olarak belirlenen bu 7 evin kurtarma çalışmalarının hemen ardından, işlevsel ve ekonomik yıpranmanın doku bütünü üzerindeki olumsuz etkilerini önleyebilmek ve bu alanların gerçek korunumunu sağlayabilmek için daha üst ölçekte bir kentsel tasarım çalışması yapılmasını, Kayseri Kentsel Sit Alanının bütüncül bir koruma anlayışı ile düzenlenmesini, böylece, kent merkezinin oldukça yakınında yer alan bu mahallenin hakettiği konuma gelerek kentin prestij alanı olarak korunabilmesini ümit ediyoruz.

talas'ta kültürel dönüşüm

Seyda Güngör AÇIKGÖZ
Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Öğretim Üyesi

Kentler kendilerini kültürler barındırmaya ve o kültürlerle işlenip biçimlenmeye sunarlar.Zaman, kentle kültürü usul usul yoğururken her geçen gün kendince bir şeyler katar bu birlikteliğe ya da alır götürür.

Talas'ı Hıristiyanlığın erken dönemlerinden beri bir yerleşim yeri olarak görmekteyiz. Yaklaşık 1 km. doğusundaki Derevenk kaya oymalarında bulunan resim ve yazılar bunun yaşlı tanıklarındır.

Anadolu, 11.yüzyıla Türklerin gelişiyle farklı bir yapıya bürünür. Talas ise yüzyıllardır Ermeni, Rum ve Türkler'e yurt olmuş nice yerleşimden sadece biridir...

Bu üç kültür farklı değerlerini korurken, birbirleri ile kaynaşmış ve Talas'ı Talas yapan ürünlerini verirler. Dopdolu kimliği ile Talas 1895 – 1899 yıllarında Anadolu'yu dolaşan iki Alman gezginin objektif ve satırlarına şöyle kazınır: “Talas, fotoğrafçısı, terzisi, lokantası, kreşi olan ve gelişen küçük, temiz bir şehirdir. Küçük dar sokakları ile 60 bin nüfuslu Kayseri'den daha temiz ve düzenli, güzel çarşıları olan 30 bin nüfuslu bir yerleşimdir”.

Topoğrafyayı akılcıca kullanan evler her bir kota sahip çıkarcasına yamaçlarda yer alır. Düzlükte yaşamayı tercih edenler ise birbirlerini bütünleyecek şekilde duvarlarını omuz omuza vermiş, taş kaplı sokaklarından geçenlerin hikayesini dinler. Yoğma ve toprak damlı olan Talas evlerinin çoğu iki katlıdır. Yöresel yapı malzemesi olan taşın ve kayaların ağırlığını hafifleterek silüete katılan bahçelerin coşkusu duvarlardan taşar.

Zemin kat ya da bahçe duvarları sokağa yön verirken, üst katlar çıkmalarla sokağın kıvrımlarında kendini bulur. Ağırbaşlı zemin kat duvarları üst katlarda ahşap ya da taş konsollardan cesaret alarak ileri atılır. Sokak, dışarıdaki hayatın farkında olmaya çabalayan geometrilerin gölgeleriyle serinlerken alt katların suskunluğu yukarıdan bakan pencerelerle bozular.

Kapılar, kemerler, duvarlar ve sokak ağız birliği içinde çağırır sizi, dışlamaz, yaban değildir. Çünkü ölçeği sızsinizdir. Bu çağrıya kaptırmış giderken bir çıkmaz sokakla kendinize gelirsiniz.

Evlerle yakalanan ölçeğin Atatürk Köşkü ve Amerikan Koleji yapıları ile farklılaşması, Talas'ın tarihi dokusuna hareketlilik kazandırır.

Bazen bir çeşme, cami, kilise ya da bir ağaçla bekleyen mütevazı meydana soluklanırsınız. Sadece sokakların değil, insanların da buluşma yeridir burası. Bir ayın ya da namaz sonrasında çeşmeden su içer, ağaç altında söyleşirsiniz. Şimdilerde sosyal mekan gibi bir isimle anılır olduğu işlev için tasarlanan yerler..

20.yüzyıl başlarına kadar kucakladığı yaşamı böylelikle dile döken Talas, Ermeni

ve Rumların terkedişleriyle kültürel bir dönüşüm yaşamaya başlar. Gelir düzeyi yüksek olan ve bunu evlerine de yansıtan sahiplerinin terk ettikleri evler, yeni kullanıcıların yaptıkları gelişigüzel ek ve değişikliklerle kötü onarımlar sonucu özgün niteliklerini yitirir. Boş kalan yapılar bakımsızlığa yenik düşer. Gidenlerin ardından zengin olma hayaliyle yapılan kazılar, yağmalar ve bazen de ideolojik kökenli bir bilinçle yapılan tahribatlarsa daha yıkıcıdır.

Çok geçmeden “modern yaşamın simgesi olan apartmanlar” boy gösterir. Yeni yapılar ısınma, tesisat ve ıslak mekan konforu açısından kolaylıklar sunmaktadır. Oysa eski yapılar bu konforu sağlamamakta (?), üstelik bakım ve özveri istemektedir. Bu evlerde zaten bir geçmişi olmayan kullanıcılar ve hatta olanların da bir kısmı yenilmiştir yeninin cazibesine. Bu kez yaşanan zorunlu bir ayrılık değil, bir terkediştir evler için. Tarihin belleği demek olan kültür, giderek daha az şey söyler olmuştur Talas’ta.

Modernleşme denilen süreç terkedilmişlikle birlikte kimlik değişimi olarak da Talas’ı etkilemiştir. Yerleşim, Kayseri kent merkezi ve Erciyes Üniversitesi Kampüsü’ne yakın oluşu nedeniyle hızla kentleşme döngüsü içine girmiştir.

Nicelikli ama nitelikleri şüpheli toplu konut, site ve apartmanların gitgide büyüyen gölgeleri altında geçmiş, gelecekte umudu kesmektedir. Üstelik bu yeni yapılar fiziksel açıdan oldukları gibi toplumsal açıdan da sağlıksızlardır. İnsanlar biraraya toplanmıştır; birbirlerinden kopuk ve yabancılaşmış, paylaşımları en aza inmiş olarak. Eskiden sokaklarda, meydanlarda, bahçelerde geçen hayat, duvar ve döşemeler arasına hapsedilmiş, dışarıyla ilişki ancak – ki çoğu zaman da kapatılan- balkonlarla ve yönelim, güneşlenme, mahremiyet gibi kavramlardan habersiz pencerelerle kurulmuştur.

Geleneksel dokuda içinde bir ailenin yaşadığı tek bir evin dahi alt ve üst katında farklı arayışlar izlenirken çok katlı ve her katında bambaşka hayatlar taşıyan apartmanların, hatta sitelerin aynılığı anlamsız bir boyama tutkusu ile kırılmaya çalışılıyor.

Sokağın yeni yaşam biçiminde yeri ve anlamı yoktur, sadece adres belirlemek içindir artık. Bir an önce gideceğiniz yere kendinizi atmaktır yürürken amacımız. Sizi sarmaz, kucaklamaz hiçbir şey. Çünkü sizden doğan yükseklik, genişlik gibi ölçüler kaynağını unutmuştur. Bu kargaşada rahatlamak için boşuna yeşil arar gözünüz, bahçeler de yoktur artık göz doyuran.

Yamaçlarda yerleşmiş bağevleri geleneği de yerini dubleks, tripleks lüks yazlık konutlara bırakmıştır. Bu villalar da siteleşerek birbirinin aynı yığınlar halinde yaşamın ve doğurduğu yeni kültürün çok değiştiğini bağırılmaktadır.

Kendi içlerinde dahi oldukça niteliksiz, ilkesiz ve kimlikten yoksun olan bu yapılar, insanı ezen ölçekleriyle hızla çoğalmaktadırlar. Yukarıda sözü edilen, topoğrafyaya ve bulunduğu yere uyum kaygısının ortaya koyduğu mimariye karşın, nerede olduğundan habersiz hatta kayıtsız bu yapılaşma, Türkiye’nin her yanında rastlayageldiğimiz sıradanlık ve özensizliğin bir örneğidir aslında. Yaşanan sadece Talas’a özgü bir süreç değildir. Ancak, Talas gibi özel kent dokularında da aynı tavrın sürdürülüyor olması dipsiz duyarsızlığımızı yüzümüze vurmaktır artık

Sosyal yapıdaki değişimle gelen ve kökeninde kültürel

etkenler yatan bu sorunlar;

- Kimlik kaybı
- Nitelik kaybı
- Geçmişe ait değerlerin kaybı
- Kalite kaybı
- Ölçek kaybı
- Doğadan (doğaldan) uzaklaşma
- Standartlaşma / aynılaşıma / benzeşme
- Görüntü kirliliği
- Bakımsızlık
- Terkedilmişlik

Olarak özetlenebilir.

Tarihi çevrede bu kavramlardan herhangi birinin dahi yaşanıyor olması, burada kültürel kirliliğin başladığının işaretidir.

“Biz büyüdük ve kirlendi dünya”

Büyüdükçe fark ediyoruz ki kirliliği; büyürken kirliliyor ve tüketiyoruz çünkü.

“Kendini yokeden korkunç bir dünya bu nasıl da güzel oysa” diyerek şarkı söylemek kalıyor kirlenen ve yitirilenlerden geriye.

Çevre günleri, haftaları kutlayarak, sempozyumlar düzenleyerek durumun önemini birbirimize aktarmak, çözüm arayışlarında bulunmak yetmiyor, yetişmiyor çok zaman bu hızlı yokoluş sürecini durdurmaya.

Çünkü, koruma eylemleri, Anadolu gibi önemli bir birikime sahip coğrafyada halen, sadece resmi kurumların ve az sayıda sivil toplum örgütünün gayretleri ile yürütülmeye çalışılmaktadır.

Ancak toplum olarak tarihi çevre korumanın, gelişmeye rağmen değil, gelişmeye koşut bir çaba olduğunun bilincine varıldığında, gerçekten bir şeyler yapılmaya başlanmış ve geçmiş, geleceğin içinde yer almış olacaktır.

sinan'ın büyüdüğü mekanlarda restorasyon

Yard. Doç. Dr. H. Sencer ERKMAN
Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Öğretim Üyesi

Mimarlık ve kent kültürüne adanmış duyarlılıkları paylaşmak, çoğaltmak ve en önemlisi sonuçlarını almak kararlılığında olan böyle bir topluluğa seslenmekten onur duymaktayım.

Bu sunumda sizlere, Ağırnas'ta Mimar Sinan Evi olarak bilinen yapının ve yakın çevresini oluşturan kentsel dokunun korunmasına yönelik olarak yapılan çalışmalar çevresindeki deneyimlerimi aktarmak istiyorum.

Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin bir süredir ilgi ve çabalarını yoğunlaştırdığı bu konudaki çalışmaların özü; tek yapı ölçeğinde rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanması ve yeniden işlevlendirme ilke ve kararlarının belirlenmesi; doku ölçeğinde ise kentsel tasarıma ilişkin bütüncül planlama ve tasarımların oluşturulmasını kapsamaktadır.

2001 yılında başlayan çalışmalarla öngörülen projeler hazırlanarak Kurul'a (Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu) sunulmuş, aynı yılın sonunda restorasyon projelerinin uygun olduğuna karar verilerek, Kültür Bakanlığı DÖSİMM birimi kanalıyla ihale edilmiş ve ön çalışmalara başlanmıştır. Projelerde onarım sırasında beliren yeni durumlara göre, Kurul ile bağlantı içinde tadilat ve detaylandırma çalışmaları sürdürülmektedir.

Prof. Dr. Afet İnan'dan başlamak üzere, tarihçi ve araştırmacılar, Ağırnas'ın önemine zaman içinde değinerek, dikkat çekmişlerse de, bu son dönemdeki gelişmelere hız kazandırmak ve yol vermek onuru herhalde Ağırnas Belediye Başkanlığı'na aittir. Örnek oluşturacak bir ilgi ve kararlılıkla, konunun resmi ve akademik ortamlara taşınmasını sağlamışlardır. Böylelikle bizleri de sorumluluk gerektirdiği kadar heyecan verici de olan bir serüvene sürüklemiştir.

Ağırnas, Mimar Sinan'ın doğum yeri olarak mimarlık tarihimizde bu büyük ustanın adıyla özdeşleşmiştir. Sinan'ın başlangıçlarına tanıklık eden bu yer biz mimarlar için Sinan fenomeni ile temas edebileceğimiz bir kavram, bir köprü oluşturmaktadır.

Sinan'ın yirmili yaşlarının başında devşirme olarak İstanbul'a gittiği düşünüldüğünde, Ağırnas'ta geçen ilk gençliğinin ona, geleceğini belirleyen kazanımlar sağladığını savlamak yanlış olmasa gerek; bir yanda yapı işleri ile ilgili bir aile ortamı; diğer yanda Anadolu kültürünün dışlayıcı ve dogmatik olmaktan uzak o heterojen yapısının varlığının mimari duyarlılığı olan bir insana emanet edeceği çok şeyler olmalı. Ortaçağ Anadolu Uygarlıkları'nın ürünleri arasında solunan bu hava, Osmanlı Klasikliği'ni biçimlendiren bir mimarın yaratılmasını sağlamıştır. Mimar Sinan'ın tarihsel önemi; strüktürel yetkinlikten estetik sonuçlar çıkararak, mimarlığı bir inşa etme sanatına dönüştürmesidir. Sinan bir rönesans ustasıdır. Ancak Anadolu da Ortaçağ sanatının yüklü birikimine karşın, bir sürekli rönesansın beşiği değil midir?

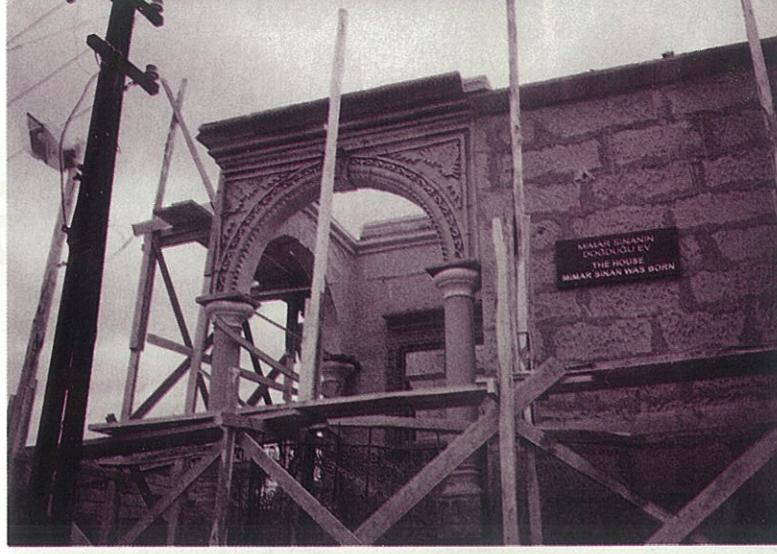
Konumuzu oluşturan Mimar Sinan Evi, Ağırnas Mimar Sinan Mahallesi Öztaş Sokak'ta, Ortaçağ kentsel düzeninde gördüğümüz irrasyonel görüngünün bir örneğini oluşturan bir doku içinde yer almaktadır. Daha ilk baştan gözümüze çarpan özellik, evin çevresindeki yapılardan (onu çevreleyen bu dokudan) bağımsız olarak ele alınamayacağı olmuştur. Gerçekte koruma felsefesinin özünü oluşturan süreklilik olgusu, yeniden yaşam bulmanın bir bütünlük içinde olanaklı ve anlamlı olacağını bize hatırlatmaktadır. Korunan tek yapı geçmişin anılarını taşıyan bir yapıt olarak sergilenirken; korunan bir kentsel doku, içinde barındıracağı yaşantılarla, geçmiş geleceğe taşıyan toplumsal ve kültürel bir süreklilik ortamı sağlamaktadır.

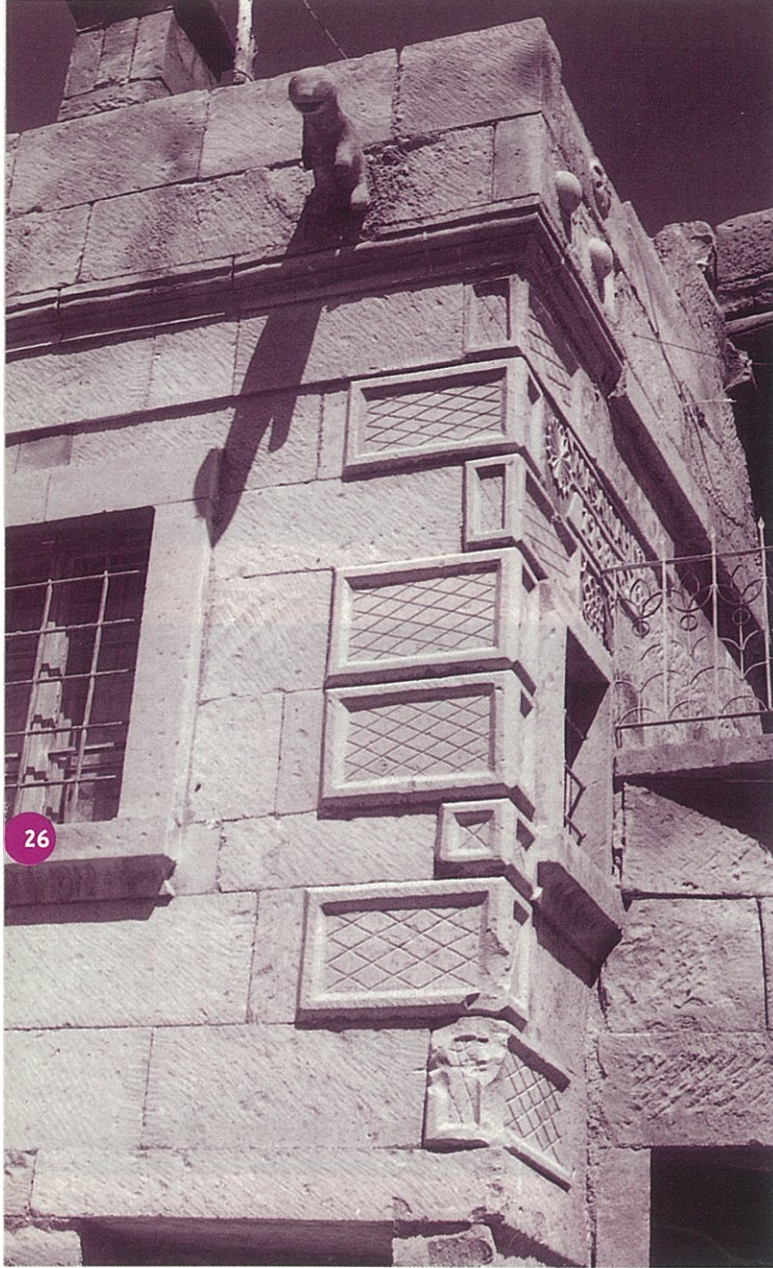
Mimar Sinan Evi ve çevresinin özelliği, zamana bağlı olarak kendiliğinden oluşmuş, ekleme ve dönüşümlere açık bir kentsel dizge oluşturmıştır. Bu nedenle de evlerin özgün durumlarını saptamak güçleşmektedir. İşte tam da bu noktada elimizdeki mimari bütünlüğün bizce büyüleyici olan serüveni başlar. Tarihin, tarihlendirmenin geçerliliğini yitirdiği bu anda, mitik olanın kendini sezdirmesine olanak çıkar. Mimarlığın mitolojisi devreye girer. Zaman ötesi değerleri içinde bir mimari kültürün yansımalarını; öykünün değişmeyen çizgisini yakalama fırsatı doğar.

Bir tarihçi araştırmacının dönemeleştirme sorumluluğu içindeki çabasına çok da yardımcı olmayan bu mimari manzume, bir mimarın duygusal eğitimine cömertçe sunmaktadır kendini.

Ağırnas'taki kentsel fenomen düşey gelişimde daha iyi kavranabilecek çok katmanlı bir nitelik taşır. Bodrum kat düzeyinde, yer altı odalarında bir yer altı şehrinin örüntüsünü andıran mekansal çözümlenme, zemin kat düzeyinde, köy evlerinin alışılmış görünümlerini yineleyen, moloz taş duvarların çevrelediği odalara dönüşmekte ve bu haliyle, işleve bağlı olarak biçimlenmiş neredeyse doğal diyebileceğimiz bir oluşum sergilemektedir. Buna karşın birinci ve ikinci kat düzeylerinde düzgün kesme taşlarla inşa edilen duvarlar, geleneksel plan şemalarını çerçeveledikleri kadar kültürel göstergeleri yansıtan cephe estetiğine de yol açmaktadırlar.

Fiziksel anlamda yeraltından yer üstüne doğru gelişen mimari

çözümleme bir yerde toplumsal kültürel gelişim çizgisine koşut olarak gelişen bir inşa etme kültürünün serüvenini yansıtmaktadır bizlere.

Dokuyu oluşturan dolulukların arasında dolaştığımızda kütleleri yarattığı dışbükey yüzeylerde, yer altı odalarının kaya duvarlarında gördüğümüz içbükey yumuşaklığı tekrarladığını görürüz. Bu tersine yanıt, doğaya sunulmuş bir şükran gibidir; bir karşılıklı uyum, dengelenmiş bir hesaplaşma, bir diyalog...

Sokak ve avlularda bizleri çevreleyen yapı yüzlerinde, taşın sert doğası ile çelişkili bir biçimde, adeta kil hamuru ile oluşturulmuşcasına yumuşak bir yüzey plastiği elde edilmektedir. Naif bir anlayışla ve yapmacıksız, halk sanatından etkilenmiş gözükken bitkisel bezekler yüzeydeki yumuşak anlatımı duygusal ve estetik yönden güçlendirirken, duvarların kesişim noktalarında yerleştirilen taşların çapraz tarama ile dokulanmış keskin hatları ile karşıtlık oluşturmaktadır.

Bitkisel bezeme, çörtlenlerde ve duvar yüzlerinde, kapı üstlerinde karşımıza çıkan hayvan figürleri (kapıları koruyan arslanlar, sütuna sarılı yılan...) saçakların altında, pencere üstlerinde ve giriş kapılarında rastladığımız yazılar, geçmişin farklı kaynaklardan beslenen kültürünün göstergeleri olmakta ve bir kez daha mimari kültürün toplumsal kültürle olan bağlarını hatırlatmaktadır.

Mimar Sinan Evi onarımına ilişkin çalışmaları yönlendiren anlayış, strüktürel açıdan işlevini yitirmiş, zamana ve doğal koşullara bağlı olarak bozulmuş mimari öge ve malzemelerin özgün durumuna, aslına uygun olarak yenilenmesi; kullanılamaz durumdaki kapı ve pencere doğramalarının yenilenmesi; kurulacak yeni yaşantının gereklerine göre iç mekanların iyileştirilmesi; bozulmuş taş yüzeylerin raspanması ya da yenilenmesi biçiminde geliştirilmiştir.

Mimar Sinan Evi'nin sembolik niteliği, buranın bu büyük ustayı ve onun eserleriyle zenginleşen çağını anımsatan öğelerin sergilendiği bir müze eve dönüştürülmesi düşünülmektedir. Dokuyu besleyen çevre yapıların da yöreyi turistik ya da bilimsel amaçlarla ziyaret edenlerin konaklayacakları; çalışma yapacakları bir yaşam çevresine dönüştürmek amaçlanmaktadır. Kemer tonozlarla geçilen yer altı odalarının geniş ölçüleri, konferans ve seminer etkinliklerine yanıt verecek niteliktedir. Eğitim amaçlı bir mimarlık yaz okulu sakinleri bu bütünlükte kendilerine çok malzeme bulacaklardır.

Koruma Kurulu'nun Mayıs 2002'de aldığı karar ile Mimar Sinan Evi yakın çevresi kentsel arkeolojik sit olarak tescil edilmiş, 2863 sayılı yasanın 17. maddesi gereğince "geçiş dönemi koşulları" belirleninceye kadar bu alandaki imar planı uygulamasının durdurulmasına ve arkeolojik sitin yayılım alanının kesin olarak belirlenmesi için üniversitelerin ilgili uzmanlarınca yapılacak bilimsel araştırma ve kazıların geliştirilmesi önerilmiştir. Kurulun Haziran 2002'deki toplantısında da geçiş dönemi koşulları (belirlenerek), uygun bulunarak "koruma amaçlı imar planını" 1 yıl içerisinde hazırlanması ve gelecekteki kararların böylelikle güvenceye alınması belirlenmiştir.

Ağırnas'ın tarihi kent niteliğine yaraşacak sağlıklı bir koruma anlayışı çerçevesinde yaşamsal sürekliliğe katılması, özgün kimliği ile seçkin yerini almasını dilemekteyiz.

yıkım yıllarından koruma yıllarına

Prof. Dr. Kerim TÜRKMEN
Erciyes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Sanat Tarihi Bölüm Başkanı

Genel değerlendirmeye geçmeden önce, size tarihi bir olay anlatmak istiyorum. 1914'te Kayseri Mutasarrıfı (Valisi), konağına bir havuz yaptırmak istiyor. demiş ki, "bana Kayseri'den mermer, taş bulun getirin". Nereden getirmişler biliyor musunuz? Köşk Medrese'nin kitabesini söküp götürmüşler, havuz inşaatında kullanmışlar. Buna Vali sebep olmuş. Şimdi bunu neden anlattım? Dönem Valisi'ne teşekkür etmek istiyorum, gerçekten bu konulara çok duyarlı. Onun için bunu örnek vermek istedim.

Şimdi biliyoruz, belediye başkanları cadde açmak için yüzlerce yapıyı yıkıyorlardı. Bugün bir çeşmeyi kurtarmak için gelip Koruma Kurulu'nda uğraşıyorlar. Buradan, tarihimizi korumak isteyen Belediye Başkanlarımız'a, Valilerimiz'e teşekkür etmek istiyorum. Sayın Hocam Metin Sözen'in büyük katkıları var. Ayrıca Sayın Hocam Vacit İmamoğlu'na teşekkür etmek istiyorum. "Kayseri Evleri" kitabında röloveleriyle herşeyi belgelediği için.

Bir insan sevdiği için korur. Bir insan annesini, babasını, kardeşini, sevgilisini korur. Niye? Sevdiği için. Veya çok önemli bir çıkarı varsa korur; evini, arabasını...

Onun için tarihi eserleri sevdirmemiz lazım. Maalesef birçok tarihi eser çeşitli sebeplerle yok ediliyor.

1. Doğal afetler, yangın, sel, deprem...

2. Bilerek kasten yapılıyor; kaçakçılık niyetiyle, rant niyetiyle, yanlış inançlarla: Tasvir, heykel günahı gibi. Oysa bunlar, Selçuklu zamanında Alaaddin Keykubat, Hz. Mevlana zamanında yapılmış yapılarıdır. Bu kişiler, Sultanın saygı gösterdiği kişilerdir. Neymiş; tasvir olan eve melek girmezmiş. Tamam o zaman, Azrail de bir melek; O da giremez.

3. İyi niyetle zarar verenler. Adam Hacca gitmiş, döndükten sonra köyün camisine minare yaptırıyor. İyi bir şey yapıyor aklınca. Rahmetli Zafer Bayburt'a (Koruma Kurulu Başkanı) dedim "bu minare, caminin estetiğine aykırı, yıktırsana". Dedi ki "bu minareyi yıktırırsam beni kafir ilan ederler". Bu eserler hepimizin. Atalarımızdan kalma bu eserlere hepimizin sahip çıkması lazım. Yanlış bilgilerden dolayı bu eserleri harap etmeyelim.

Şeyda Hanım Talas'tan bahsettiler. Talas değişiyor. Sayın Orhan Say ne yapsın? Sencer Hocam Mimar Sinan Evi'nden bahsetti. Eskiden Mimar Sinan'ın burada yaşadığı söyleniyor. O'nun anısını yaşatmak için yapılan bir güzel iştir.

Kayseri'de yok olmak üzere olan tarihi eserlerin slaytlarını çekiyordum. Güdüllü Çeşmesi'nin fotoğrafını çektim çünkü yok olmak üzereydi. İyi çıkmamıştı slayt; 1 hafta sonra tekrar gittim, çeşme yerinde yoktu. Yanındaki medreseye gittim, sordum, yol yapılırken çeşmeyi de kaldırmışlar.

Tabi şimdiki belediye başkanlarımızla hiç alakası yok. Hepsini ellerinden geleni yapıyorlar.

başkentimiz tarihi kentler birliği'ne girerken

M. Ziya KAHRAMAN
Altındağ Belediye Başkanı

"altındağ" ...

Türkiye Cumhuriyetinin temellerinin oturduğu Başkent Ankara'nın tamamen eski kent dokusunu oluşturan Altındağ İlçesi, Frigler, Lidyahılar, Galatlar, Romalılar, Bizans İmparatorluğu, Selçuklu Devleti, Ahi Cumhuriyeti ve Osmanlı İmparatorluğu dönemlerinde zaman zaman merkezi yerleşim görevini, zaman zaman da askeri ve ticari güzergah işlemini üstlenmiştir.

Yapılan arkeolojik kazılarda ilk yerleşim alanının bugünkü kale civarında kurulduğunu ve Ulus, Hamamönü, Hacettepe bölgelerine uzadığı görülmektedir.

M.Ö. 3000 yıllarında başlayan bu tarihi süreçte Frigler'e ait bugünkü Hacıbayram Camii yanında bulunan Ogüst Mabedi'nin altındaki tapınak (Tanrıça Kuble Tapınağı), Roma Dönemine ait Roma Hamamı, Antik Tiyatro, Yazıtlar Kraliçesi ve Ogüst Mabedi, Jullianus Sütunu, Bizans Dönemine ait Ankara Kalesi, Selçuklu Dönemine ait Akkale, Akköprü ve Saraç Sinan Mescidi ve Ankara'nın ilk camisi olan kale içindeki Alaattin Camisi.

Ahi Cumhuriyeti zamanında yapılan Türk İslam Medeniyeti'nin en güzel örneklerinden olan ve bugün hala ayakta duran sanat abidesi Aslanhane (Ahi Şerafettin) Camii ve Osmanlı Döneminde yapılan Hacı Bayram-ı Veli Camii ve Türbesi, Ahi Elvan Camii, Yeni Camii, Karacabey Külliyesi, Tacettin Camii ve Dergah Evi, Suluhan, Mahmutpaşa Bedesteni, Kurşunluhan, Çengel ve Çukurhan, Karyağdı Türbesi ve Yörük dede Kümbeti ve sivil mimari örnekleri ile 450 tescilli bina günümüze intikal eden bir kısım eserdir. Korunamayan bakımsızlığın ve günümüz hoyratlığının kurbanı olan bir çok tarihi esere karşılık, korunması, bakımı, ilgisi beklenen bu eserlere sahip çıkmak bir görevdir.

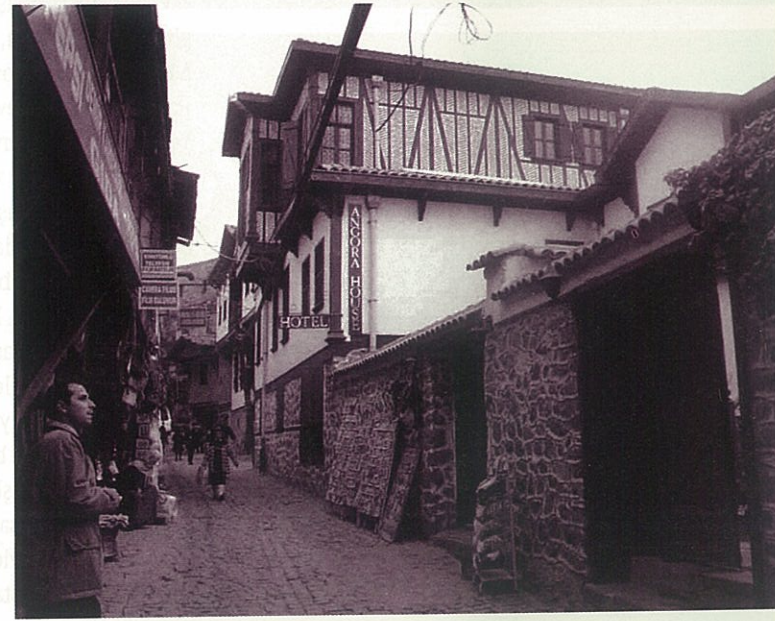
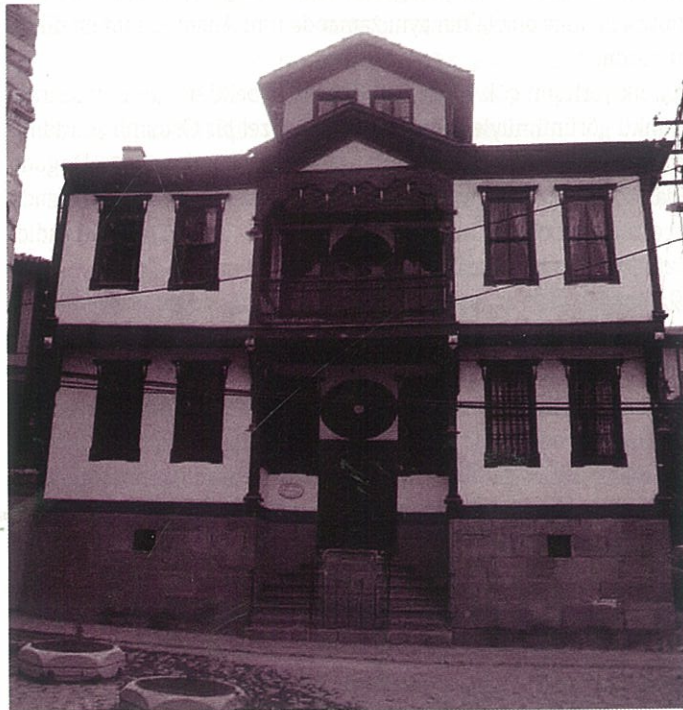
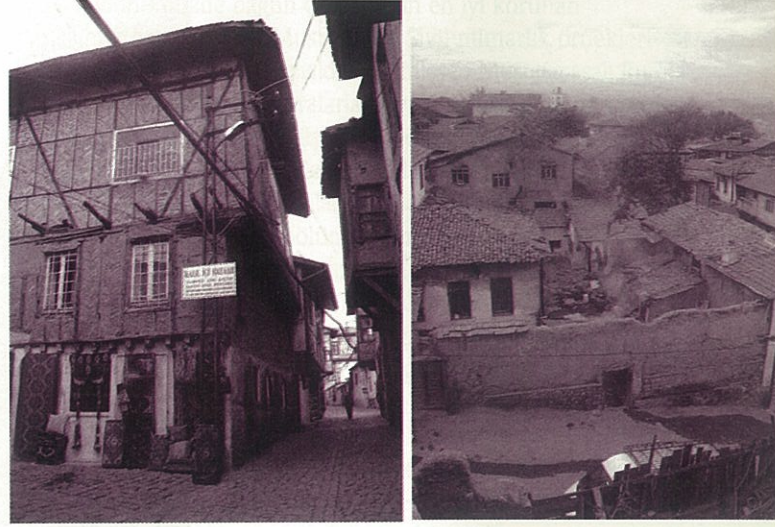
Altındağ Belediyesi olarak tarafımızdan yürütülen kent projeleri ile amacımız; eski kentin korunması, gerekli alanların elde edilmesi, tarihi dokunun içinde bulunduğu kentsel işlev ve mekansal taleplerle entegre ederek kente kazandırmak, işlevinin devamını sağlamak, turizme kazandırmak ve tarihe karşı sorumluluğumuzu yerine getirmektir.

Belediyemiz bu amaç çerçevesinde, Dünyada ve Türkiye'de oluşan tarihi ve doğal çevreyi, kültürel mirası koruma anlayışına katkılar sağlayacak

- Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma Projesi
- Ankara Kalesi Koruma ve Geliştirme Projesi
- Ankara Eski Kent Dokusunun Planlaması, Sağıklaştırılması, Korunması Projesi(Hamamönü)
- Hacıbayram Camii Çevre Düzenlemesi
- Hergelen Meydanı Düzenlemesi
- Karyağdı Türbesi Çevre Düzenlemesi
- İstiklal Mahallesi Çevre Düzenlemesi
- Samanpazarı- Keklik Sokak ve Çevresi Koruma ve Geliştirme Projesi
- Saraçlar Çarşısı Kentsel Tasarım Projesi
- Can Sokak Kentsel Yenileme Projesi
- Salman Sokak Kentsel Yenileme Projesi
- İnci Sokak Yenileme Projesi, Tek Yapı Rölöve ve Restorasyon Projelerini (Ankara Konağı) yürütmektedir.

Belediyemiz; yürürlükteki 3194 sayılı İmar Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve İlgili Yönetmelikler çerçevesinde yukarıda sıralanan projelerin elde edilmesi, elde edilen projelerle kültürel mirasın korunması, tarihi dokunun bozulmadan kentin gelişmesine katılması amaçlı tüm çalışmalarını yapmakta ve yapılan tüm çalışmaların içinde bulunmayı bir görev kabul etmektedir.

Bu sebeple Belediyemiz Tarihi Kentler Kuruluş Şemasındaki çalışmalara katılmayı uygun görerek elde edilen birikimleri, bu çalışmalar doğrultusunda diğer kuruluşlara, sivil toplum örgütlerine aktarmayı, aynı şekilde oluşturulmuş veya oluşturulacak kültürel mirasımıza katkıda bulunacak bilgilerden, projelerden, kültürel uygulamalardan kendi ilçesine katkı yapacağına inanmaktadır.

“mustafapaşa”yla yaşamak

Mustafa ÖZER
Mustafapaşa Belediye Başkanı

30

Ürgüp'ün 5 km.güney batısında bulunan Mustafapaşa kasabası gerek 19. yüzyıldaki önemli tarihi, gerekse de günümüzde oldukça sağlam olarak kurulduğu kentsel dokusu, anıtsal ve sivil mimari mirası ile Kapadokya'nın aynı zamanda tüm Anadolu'nun en dikkat çekici yerleşimlerinden biridir.

Mustafapaşa'daki ilk yerleşim çok uzun süre öncesine, belki de tarih öncesine gitmesine rağmen, bugünkü görünümüyle şehir önemli ve güzel bir Osmanlı şehridir. Mustafapaşa, Toroslar'ın uzantıları olan iki dağ sırası arasında konumlanmıştır. Doğuda Rafe ve batıda Elevres dağları. Bu iki dağın oluşturduğu vadide ise Damsa Çayı akmaktadır. Yerleşimin kuzeyindeki ormanlık bölgeye ise Katapoul adı verilir. 19.Yüzyılda bu vadi geniş meyvelikler ve üzüm bağları bulunmaktaydı.

Mustafapaşa 19.yüzyılda idari açıdan Ürgüp Kaymakamlığı ve Konya Valiliği'ne bağlı idi. Dini açıdan ise Kapadokya'nın en önemli ve eski yerleşimlerinden olan Kayseri Metropolitliği'ne bağlı idi.

Kasabanın halkı Rum ve Türkler'den oluşuyordu. Tüm Osmanlı tarihi içinde Mustafapaşa'da yaşayan ahalinin büyük bir bölümünü Rumlar oluşturuyordu. 1924 yılındaki Mübadele öncesinde, 1890 yılında yerleşimde 4500 kadar Rum yaşamaktaydı ki bu burada yaşayan Türk nüfustan oldukça fazlaydı.

Türkler'le birlikte yaşayan Rumlar uzun yüzyıllar büyük bir uyum içinde birlikte yaşamayı başarmışlardı. Ancak yaptıkları ticaret, özellikle İstanbul ve Mersin gibi büyük şehirlerde ticaret sayesinde oldukça zenginleşen Rumlar'ın durumu Türkler'den ekonomik açıdan iyi idi. Böylelikle Mustafapaşa'da yaşayan Rumlar, “yöneten sınıf”ı oluşturuyordu. 19. Yüzyılda Mustafapaşalı Rumlar'ın “Krallık onlarda idi ama kudret bizdeydi” şeklinde

bir deyimleri vardı. Çok ender durumlarda, bir Rum ile bir Türk kavga ettiklerinde, kasabada hemen karma bir meclis kurulur ve bu her iki milleti temsil eden eşit sayıda kişilerden oluşan meclis konuyu tartışır, oldukça objektif kararlar verir.

Meclis, Kasabanın en saygın ailelerinin-ki bunlara çorbacılar denirdi- seçilen kişilerden oluşurdu. 20 yaşını geçen her erkek bu meclis için oy kullanabilirdi sonra İstanbul Hükümeti bu meclisi onaylardı. Bu meclisin görevleri vergi toplamak, kanunları korumak, kiliseleri, okulları ve diğer kamu kurumlarını denetlemektir. Mustafapaşa 19. yüzyılda eğitim alanında oldukça ileri gitmişti 1821 ve 1840 yıllarında yerleşimde Erkekler , Kızlar için iki ayrı okulun varlığı bilinmektedir. Öğrenim zorunlu idi ve çok önemli bir neden olmaksızın ailelerin çocuklarını Okuldan almalarına izin verilmezdi. Okullarda, klasik Yunanca, Türkçe, Fransızca gibi dillerin yanısıra, matematik, din, tarih ve sanat dersleri okutulmaktaydı. Bu eğitim kurumlarının masrafları İstanbul ve Mustafapaşa'da bulunan Rum Cemaatlerin yardımları ve İstanbul'da havyar ticaretini ellerinde bulunduran Rumlar'dan alınan vergi aracılığı ile karşılanırdı. Ayrıca Mustafapaşa'da bulunan bazı dükkanların kira gelirleri de eğitim için harcanmaktaydı.

19. yüzyılda Mustafapaşa'luların yaşamları için gerekli gelirin yarısı yörede yapılan tarım, diğer yarısı da uzaklarda çalışan Mustafapaşalı erkeklerin kazançlarından sağlanmaktaydı. Bölgede, kayısı, ceviz, elma ve afyon üretiliyordu. Az miktarda da olsa buğday yetiştiriliyordu. Bağcılık da yapılmaktaydı. Mustafapaşa'nın içinde bazı terziler, kunduracılar, hırdavatçılar, bakkallar ve bakırcılar bulunmaktaydı.

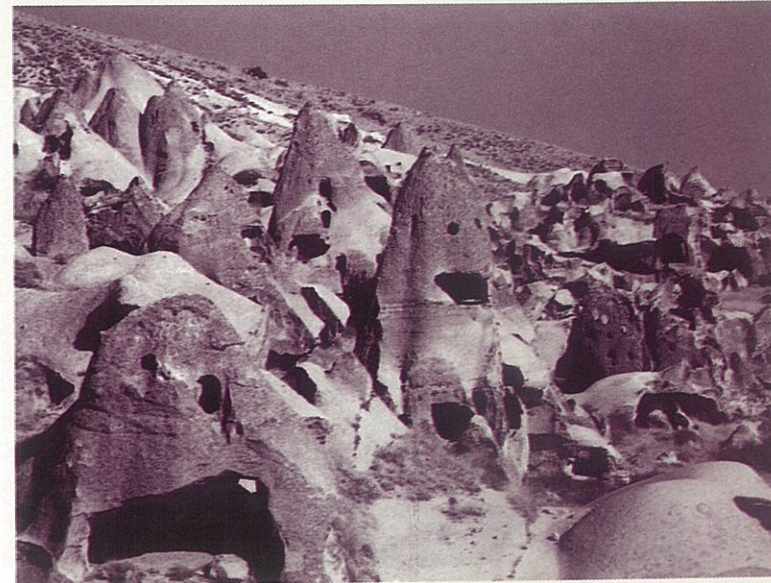
Özetle 19. Yüzyılda, çoğunluğu Rum olmak üzere Müslüman'lar da Mustafapaşa'nın ahalisini oluşturmaktaydı. Bunların karşılıklı olarak hoşgörüyü ve yakın komşu ilişkilerine dayanan bir yaşam tarzı vardı. Rum erkek çocuklar 11-14 yaşlarından itibaren özellikle İstanbul'a giderek burada ticaret hayatına atılırlar ve zenginleşirler, çoğu zaman 4 yılda bir olmak üzere kasabalarına gelirlerdi. Bu zenginliğin bir sonucu olarak, günümüzde dahi görülebilen kiliseler, evler yaptırmışlar, hatta Müslümanlar'ın cami, medrese yapmaları için maddi destek sağlamışlardı.

Büyük göçte Yunanistan'a giden Mustafapaşalıların anlattıklarına göre yerleşimde 30'u aşkın, kayaya oyma veya kagir kilise bulunmaktaydı.

Ancak günümüzde bunlardan sadece bazıları bilinebilmektedir. Kasabanın merkezindeki tümü 19. Yüzyılda inşa edilmiş veya onarılmış olan Konstantinos ve Helena Kilisesi, yerleşimin yukarısındaki Aziz Nikolaos ve Aziz Stephanos kiliseleri ile Gibos vadisinin yamacındaki Aziz Vasileios kilisesindeki duvar resimleri Kapadokya bölgesinin en dikkate değer eserleri arasında sayılabilir. Bu kiliselerde ve özellikle Aziz Nikaolaos kilisenin bulunduğu yeşil alanda Rumlar ve Türkler birlikte eğlenirler, düğünler yaparlar dini bayramlarını yine birlikte kutlardı. Gerek 1924 sonrasında Yunanistan'a gitmek zorunda kalan Rumların anlattıkları Gerek 19. Yüzyılda Mustafapaşa'yı ziyaret eden Batılı seyyahlar yerleşimin öneminden, güzelliklerinden uzun uzun bahsetmektedirler.

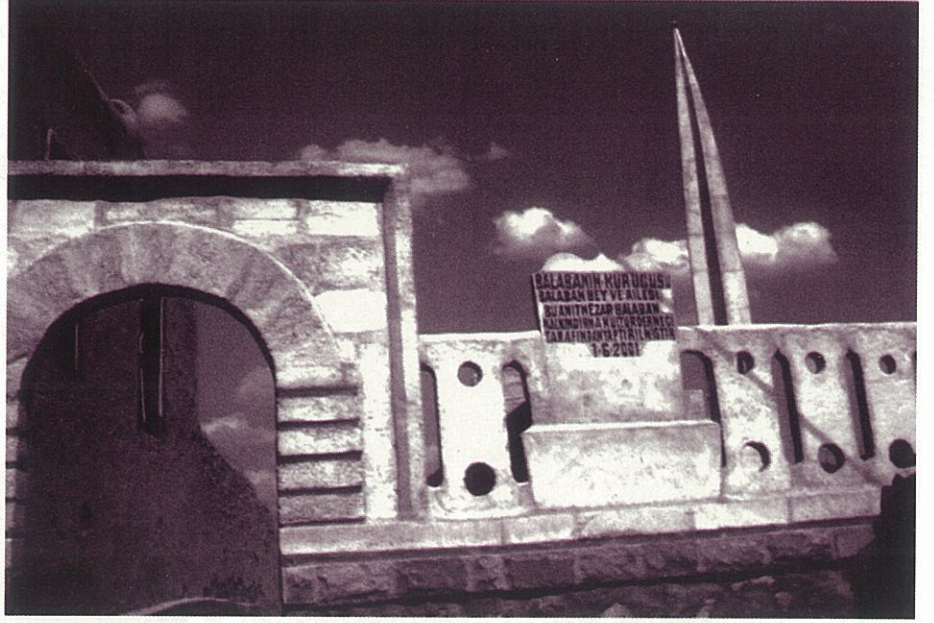
Günümüzde özgün dokusunun en iyi korunan yerleşimlerden biri olan Mustafapaşa Sivil mimarlık örnekleri açısından da eşsizdir. 19. yüzyılda zenginleşen Mustafapaşalı Rumlar, İstanbul'da kazandıkları paralarla büyük, gösterişli taş evler inşa ettirmişlerdir ve bunların büyük bir bölümü günümüze kadar bozulmadan gelebilmiştir. Geniş avluların çevrelediği iki katlı evlerde, sofalar, büyük baş odalar, kış odaları, tandırlar bulunmaktadır. Dıştan, iki kat arasındaki bölümde zengin ve kaliteli bir bezeme şeridi yer almaktadır. Evlerin yapımında, Erciyes Dağı'nın püskürttüğü lavların oluşturduğu sarı ve gri Tuf taşları kullanılmıştır. Yerleşimin çevresinde yeterli orman bulunmadığı için inşaatlarda ahşap az kullanılmıştır. Evleri yapan ustalar ya ürgüp'teki inşaatçılar loncası'nın ustaları ya da "laz" denilen, Karadeniz'in çeşitli şehirlerinden gelen yapı ustalarıdır.

Mustafapaşa kasabası, özgün dokusunu ve mimari özellikleri en iyi koruyan Kapadokya'nın birkaç yerleşiminden biridir. Bu nedenle, öncelikle iyi bir koruma amaçlı imar planına kavuşması gerekmektedir.

baldan tatlı balaban

M. Ali TÜRKYILMAZ
Balaban Belediye Başkanı

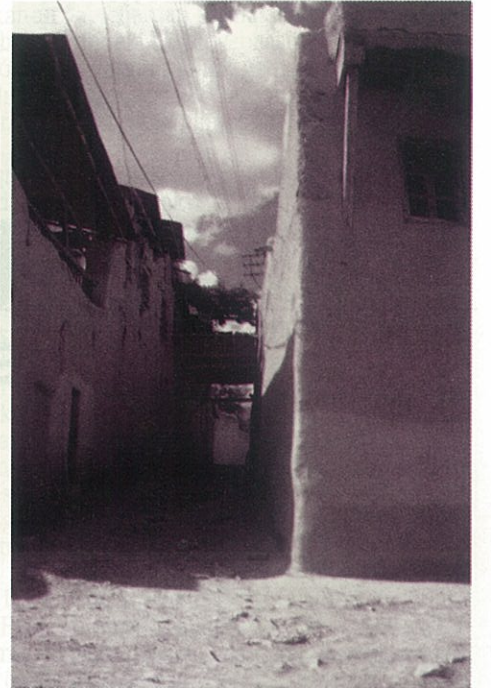
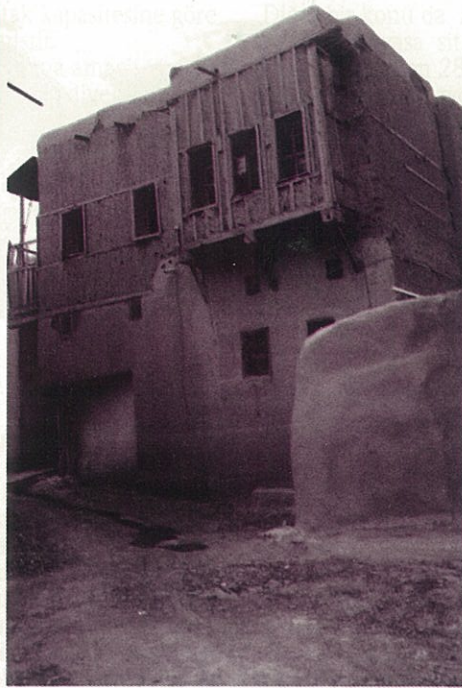
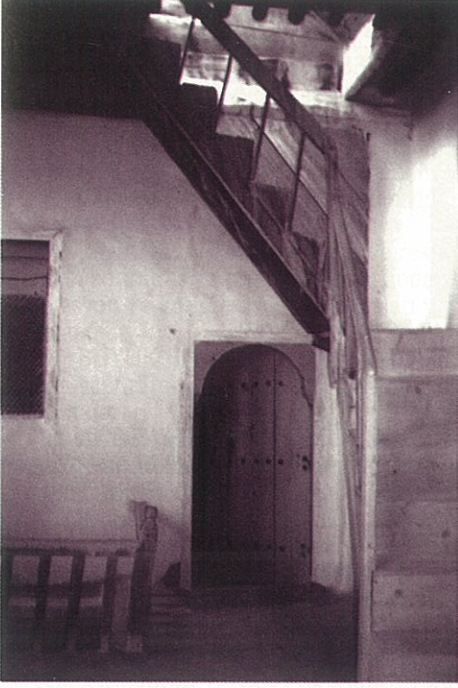
32 **Balabansın
Canımsın, Balabansın
Sana gönül verenin
Ekmeği, bala bansın**

Beldem Balaban'ın Tarihi Kentler Birliği üyeliğine kabul edilmesinde emeği geçenlere Balaban Belediye Başkanı olarak teşekkürlerimi sunuyorum. Toplantımızın güzelliklere vesile olmasını dilerken, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Balaban, Malatya'nın Darende ilçesinin 4000 nüfuslu bir beldesidir. Eski adı kırmızı toprak anlamına gelen Gerimter'dir. İlk kuruluşunun Etiler zamanına dayandığı Gerimter'in Hititçe bir kelime olduğu bilinir. Ancak bilinen odur ki; Gerimter Roma İmparatorluğu'na bağlı "Prens Saar" yönetiminde iken, Alparslan'ın kumandanı olan "Balaban Bey" in 1076'da bu beldeyi fethiyle Büyük Selçuklu yönetimine geçmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nde ilk Millî Eğitim Bakanımız Darendeli Mustafa Necati Bey, 1926 yılında Balaban Bey anısına Gerimter adının Balaban olarak değiştirilmesi teklifini hükümete sunmuş ve bundan sonra Balaban adı kullanılmaya başlanmıştır.

Balaban: Darende'ye 20 km., Malatya'ya 90 km., Erhaç Hava Limanı'na 70 km. mesafededir. İlçemiz Darende Somuncubaba Külliyesi, Tohma Kanyonu, Uzunok ve Nadir Köprüleri, Bedesten, Günpınar Şelalesi, Aslantaşlar gibi korunmaya değer tarihi ve doğal güzellikleri barındıran bir merkezdir. Doğu Anadolu'yu Malatya-Kayseri-Ankara güzergahından batıya bağlayan ana karayolu Balaban'ın içinden geçmektedir. Bu yol aynı zamanda Kapadokya'yı Nemrut Dağı'na bağlayan turistik yoldur ve günlük 1000 civarında araç geçiş yapmaktadır.

Değişik mimarisi ile ünlü Şeyh Abdurrahman Erzincan-i Camisi, hastalara şifa dağıtan Dr. Abdullah Ertem İçmecesesi ve kayısı bahçeleri ile tanınan beldem Balaban asıl ününü kendisine özgü bir tarzda inşa edilen ve adeta bir sur gibi şehri çevreleyen kerpiç evleri ile sağlamıştır. Birbirinden ilginç kerpiç evleri, sıra sıra kapalı dükkanları ile değerlendirilmeyi bekleyen bir müze görünümündedir. Balaban Evleri "Anadolu'da Ev Kültürü" ve "Anadolu'da Tarihi Evler" adlı sanatsal kitaplarda Anadolu ev mimarisine örnek gösterilmektedir. Üniversitelerde derslere ve muhtelif televizyon programlarına konu olmaktadır. Tarihi evleri ile ünlü birçok yöremiz gibi Balaban Evleri de restore edilerek bir turizm merkezi haline getirilebilir. Bu konuda birkaç yıl önce beldemize gelen Tarihi Türk Evlerini Koruma Derneği Üyeleri, kasabayı her yönüyle inceleyerek bir sonuç bildirgesi hazırladılar. Başkanlığımı değerli bilim adamı hemşehrimiz Prof. Dr. Metin SÖZEN'in yaptığı ÇEKÜL Vakfı ve Balaban Belediyesi tarafından ortaklaşa bir proje ile evleri tanıtmak için girişimde bulunuldu. ÇEKÜL Vakfı'nın Balaban Evleri ile ilgili raporunda:

-Türkiye’de kerpiç malzemeye dayalı mimarlığın özgün merkezi Balaban’da ÇEKÜL Vakfı ve Balaban Belediyesi’nin işbirliği sonucu “Balaban Eylem Planı” hazırlanması ve uluslar arası ortama taşınması,
-Bugün çoğu kapalı olan geleneksel dükkanların da bulunduğu bölgenin yeniden işlevlendirilerek kültürel turizme dönük bir ortam olarak sunulması,
-Ana yola yakın bölgede bir evin tüm birimleri dikkate alınarak “Balaban Çevre Kültür Evi” olarak değerlendirilmesi,
-Fotoğraf sanatçıların çok özel yaklaşımlarını içeren bir çalışma ile Balaban’ın korunması gereken kimliğinin saptanması ve bir kitapla uluslar arası ortamlara tanıtılması istenilmektedir.
-Balaban’da Belediyemize bağışlanmak üzere söz aldığım Bozdoğan Konağı’nı başka evler de takip edecektir. Başta bu ev olmak üzere sokak ve mahalle bazında Balaban kerpiç ev ve dükkanlarının restore edilerek kurtarılması ve bu özgün mimarinin yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması gerektiğini düşünmekteyim. Bu bağlamda ÇEKÜL Vakfı raporunda belirtilen hususların gerçekleştirilebilmesi konusunda sizlerin verebileceği her türlü katkısı bekliyoruz. Aksi taktirde kısa sürede bu değerlerin yok olacağını belirtmek istiyorum. Biz Balaban Belediyesi olarak her türlü imkanımızı kullanmaya hazırız.
-Balaban’ın korunması ve tanıtılması ile ilgili olarak yıllardan beri büyük bir mücadele veren ve bu günlere gelmemizde çok önemli payı olan Prof. Dr. Metin SÖZEN Beyefendi’ye minnet ve teşekkürlerimi arz ediyorum. Ayrıca bu sunumun ve slaytların hazırlanmasında emeği geçen ÇEKÜL Vakfı Malatya Temsilcisi Bekir SÖZEN’E de teşekkürler. Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkürler ediyorum, saygı ve şükranlar sunuyorum.

BALABAN DESTEK VE İLGİLERİNİZİ BEKLİYOR...

Abdülkadir UÇAR
Side Belediye Başkanı

side "yeniden" ...

Tarihi Kentler Birliği'nin 28/8/2001 tarihindeki Meclis kararıyla Side de bu uzun ve zorlu ama o kadar da kutsal yolda, ilerleyen kervana katılmıştır. Kültürel mirasın korunması ve geleceğe aktarılması, çağdaş kentleşmenin en önemli unsurlarındandır. Ancak özellikle plansız ve kaçak yapılaşma, halkta yaygın bir koruma bilincinin oluşmaması, yönetici konumundaki bizlerin konuya yeterli bir bilinç ve titizlikle yaklaşmamamız, Anadolu gibi zengin bir mirasa sahip ülkemizin önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. İşte bu noktada Tarihi Kentler Birliği'ne, bu olumsuzlukları kısmen ortadan kaldıracak ortak bir davranış biçimi geliştirilmesi, konu ile ilgili kamu, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, vatandaş ve uluslar arası kurumlarla koordinasyon sağlanması, proje yaptırıp hayata geçirmesi gibi bir çok konuda büyük bir sorumluluk ve görev düşmektedir.

KONUM

Side, Antalya il sınırları içerisinde yer alan Manavgat'a bağlı, yaklaşık 50 000 yaz nüfusu olan, antik çağlarda liman kenti olmuş, köklü bir tarihi mirasa sahip, çok önemli ve şirin bir turistik beldedir. Side eski Side dilinde bereketi simgeleyen "Nar" anlamına gelir.

Özgün Side dili ile yazılmış üç yazıt, kentte yapılan kazılarda bulunmuştur. Henüz tam anlamı ile çözülemeyen bu dilden başka Side'nin erken tarihi hakkında hemen hemen hiçbir bilgi yoktur. M.Ö. VI. yy.'da tüm Pamfilya gibi Side de Lidya Krallığı'nın ve onun yıkılmasından sonra da Persler'in egemenliği altına girmiştir. M.Ö. 334 yılında kent, hiçbir direniş göstermeden Büyük İskender'e teslim olmuştur. M.Ö. 218 yılında ise Selevkoslar Side'ye egemen olmuşlardır. M.Ö. 188 yılında yapılan Apameria Barışı'na göre Pamfilya ve bu arada Side de Bergama Krallığı'na verilmiştir. Yeniden bağımsızlığına kavuşan Side, tarih içindeki en parlak devirlerinden birini yaşamıştır. Liman kenti olan Side güçlü savaş ve ticaret filoları sayesinde Doğu Akdeniz ülkeleri ile yaptığı ticareti geliştirmiştir. Bu yoldan elde edilen zenginliklerle kent imar edilip bilim ve kültür merkezine dönüşmüştür. Kentin bu parlak dönemi fazla uzun sürmemiştir. M.Ö. 1. yy.'da Pisidya ve dağlık Kilikya bölgelerinde başlayan korsanlık Pamfilya, dolayısıyla Side'ye de atlamıştır. M.Ö. 78 yılında Roma'lı Konsül Publias Servilius'un bölgeyi korsanlardan temizlemesi üzerine Side de Pamfilya'nın diğer kentleri gibi Roma İmparatorluğu'na bağlanmıştır. Böylece Side ikinci parlak devrini yaşamaya başlar. Bu gün bile büyük bir kısmı ayakta duran ve kenti süsleyen anıt ve yapıları pek çoğu bu devirde yapılmıştır. Bu parlak çağ M.S. III. yy. sonlarına doğru değişmeye başlar. Bu devre değin başta Athena ve Apollon olmak üzere Afrodit, Ares, Asklepios, Higeia, Kharitler, Demeter, Dionizos, Hermes gibi çok tanrıya inanıp tapan Sideliler M.S. IV. yy.'da Hıristiyanlaşmaya başlamışlardır. Doğu Pamfilya'nın piskoposluk merkezi olan kent tekrar Helenistik devirde yapılan surlara ve hatta surların dışına taşacak şekilde genişlemiştir. İkinci parlak devrinde olduğu gibi, salt parasal zenginlikte değil, kültür alanında da önde gelen bir kent olmuş ve devrin pek çok ünlü kişisi Side'de yetişmiştir. VII. yy.'da Arap korsanlarının akınlarıyla kentin görkemli görünümü sarsılmaya başlamıştır. IX. ve X. yy.'da bu akınlar sonucu Side yakılıp yıkılmıştır.

1148 yılında Haçlılar bu günkü Köprüçay yöresinde yenilgiye uğratan Selçuklular; XIII. yy.'da da tüm bölgeyi ellerine geçirmişlerdir. XIV. yy.'da bölge Hamitoğulları ve Tekeoğullarının egemenliğindedir. Osmanlılar 1391 yılında geçici, 1422 yılında da kesin olarak Türk toprakları içerisine bu bölgeyi katmışlardır. Ancak ne Selçuklular ne de Osmanlılar Side'de oturmamışlardır. Ancak 1895 yılında yarımada'nın uç kısmına bir köy kurularak Girit Adası'ndan gelen Türk Göçmenler buraya yerleştirilmiştir.

PLANLAMA

Side'nin toplam yüzölçümü 1000 hektardır. Bölge 1991'de turizm alanı ilan edilmiştir. Uygulama imar planı belediyemizce yaptırılmış ve 1991'de Turizm Bakanlığı'na

onanmıştır. Plan, 20.000 nüfus ve 35.000 yatak kapasitesine göre düzenlenmiş ve yapılaşma şu an %50'yi geçmiştir.

Antik yarımada ise, 1983 yılında koruma amaçlı imar planı ve daha sonra 1998'de revize imar planı Belediyemizce yaptırılmış ve yürürlüğe girmiştir.

Beldemiz'deki antik ve sivil mimari örnekler ile kazı ve restorasyon çalışmaları şöyle özetlenebilir:

İlki ve en önemli Kültür Bakanlığımız tarafından yürütülen çalışmalardır;

LİMAN HAMAMI : Rölöve ve restorasyon projesi 2000 yılında yaptırılmış ve proje doğrultusunda temizlik çalışmaları, restorasyon ve konservasyon çalışmaları yapılmış ve halen devam etmektedir.

BÜYÜK HAMAM : Rölöve ve restorasyon projeleri 2001 yılında yaptırılmış ve çalışmalar başlatılmıştır. Kentin en büyük hamamıdır.

AGORA HAMAMI : Restorasyonu uzun yıllar önce bitirilmiş ve müze binası olarak hizmet vermektedir.

TIYATRO : Şehir merkezinde 15.000 kişilik, Anadolu'nun en büyük tiyatrolarından biridir. Diğer tiyatrolardan ayrılan özelliği, iki katlı galerilerden oluşan bir alt yapıya oturmasıdır. Kazı ve restorasyon çalışmaları devam etmektedir. Side Kültür ve Sanat festivali ve diğer kültürel etkinliklerin bir kısmı burada yapılmaktadır.

ANIT MEZAR : Restorasyon çalışmaları tamamlanmış ve 2000 yılında Kültür Bakanımız İstemihan TALAY tarafından açılışı gerçekleştirilmiştir.

ANITSAL ÇEŞME : Halk dilinde Dokuz Çeşme olarak adlandırılan yapının henüz rölöve çalışmaları başlatılmamıştır. Buraya su Manavgat Çayı'ndan toplam 30 km. uzunluğundaki du kemerleri ile ulaştırılmıştır.

Bunların yanı sıra Psikoposluk Sarayı, Şehir Sur Duvarları, Batı Nekropolundaki Tapınak-Mezar, Agoralar, Tapınaklar, Sütunlu Caddeler ayakta kalabilmiş eşsiz kültürel miraslarımızdandır.

Sivil mimari örneklerinden ise Kültür Bakanlığımızın revize amaçlı imar planına uygun yapmış olduğu; Kültür Bakanlığı Misafirhanesi Binası örnek ve öncü bir çalışmadır.

Side Belediyesi tarafından yaptırılan çalışmalar şöyle özetlenebilir:

ANTİK LİMAN : Projesi Belediyemiz tarafından yaptırılmış ve 2000 yılında Balıkçı Barınağı olarak hizmete açılmıştır. Mendirek kısmı doğal Konglomera taşlarla takviye edilmiş, eski görünümünü korumuştur.

PORTİKLİ YOL : Rölöve ve restorasyon projeleri Belediyemiz'ce 2000 yılında yaptırılmış, inşaat çalışmaları belli bir aşamaya geldiğinde maddi sıkıntılarımız nedeniyle Kültür Bakanlığımız projeyi büyük bir özveri ile devralmış ve iki yıllık yoğun bir çalışmayla bitime aşamasına getirmiştir.

BELEDİYE HİZMET BİNASI : Kültür Bakanlığımız'a ait olan bu mekân daha önce lojman olarak kullanılmakta iken Belediyemiz tarafından tahsis alınmış ve yaklaşık üç aylık süre içerisinde revize amaçlı imar planına uygun bir şekilde restore edilmiştir.

PARK ALANLARI : Daha önce kaçak iş yerlerinin bulunduğu bu alanda gerekli yıkımlar yapıldıktan sonra halkın hizmetine sunulmuştur.

Vatandaşlar tarafından gerçekleştirilen yapılar ise; yine revize imar planına uygun önemli sayıda Side'ye özgü karakteristik binalardır.

SORUNLAR VE ÇÖZÜMLER

Sorunların başında çağdaş kentleşmenin önündeki en önemli engel plansız, kaçak yapılaşmadır. Bölgemizde rakipsiz sektör olan turizm, bölge insanına ve ülkemize kazandırdığı katma değerlerle birlikte, arazi rantını akil almaz ölçüde tetiklemiş ve bu nedenle her metrekare toprak, vatandaşların amansız işgaline uğramıştır. Kısa dönemli çıkarlar, uzun dönem getirilerin önüne geçmiştir. Ayrıca bazı siyasiler, siyasi kaygılar, şahsi rant, ya da belediyelere sağlanacak imkanlardan dolayı bu gelişmelere seyirci kalmışlardır.

Diğer bir konu da kanun yapıcılardan kaynaklanmıştır. Örneğin 1710 sayılı yasa sit bölgelerindeki kaçak yapılaşmaya direkt hapis cezası getirirken 2863 sayılı yasa esneklik getirmiştir. Zaten tek başına hapis de caydırıcı olamamış; 1983'ten önce Side'de onlarca insan hapse girmiştir. Burada koruma bilincinin önemi büyük rol oynamaktadır.

Ayrıca yapılaşmanın kesinlikle yasak olduğu SİT bölgelerinde vatandaşa çok önceden mülkiyet hakkı verilmiş ancak, bunlar daha sonra maalesef kamulaştırılmamıştır. Bu nedenle plan yapma ve kamulaştırma ihtiyaçlarından dolayı hem Kültür Bakanlığı bütçesinin hem de yerel yönetimlerin ekonomik yönden güçlendirilmesi gerekmektedir.

Kaçak yapılaşmanın engellenebilmesi için yıkım görev ve sorumluluğunun Belediye Başkanlarının inisiyatifinden alınması yada bu sorumluluğunun diğer kurumlarla (Valilik vs.) paylaşılması gerekir. Çünkü küçük yerleşimlerde yoğun bir halk baskısı söz konusudur. Kaçak yapılaşmaya maruz kalmış parsellere kesinlikle kamu hizmeti verilmemesi gerekmektedir (tapuda şerh konularak satışının engellenmesi, kanalizasyon, su, elektrik, PTT, vs.). Ancak bu uygulamaların eşgüdümlü ve tüm ülke çapında etkin bir şekilde yapılması gerekmektedir.

Kısa Orta ve Uzun vadeli hedefler;
Revize İmar Planı bulunan bölgede;

Öncelikle kamu binalarının plana uygunluğunun sağlanması, bu konuda kamunu önderlik yapması
Plana uygun yapılaşmanın özendirilmesi ve teşvik edilmesi, Planın Öneminin halka anlatılması ve katılım sağlanması, Öncelikli olarak kolay çözülebilecek parsellerden başlanması, Pilot bölgeler oluşturulması,
Planın şayet uygunsu istek ve ihtiyaçlar göre tekrar gözden geçirilmesi
Gerekli kamulaştırmanın gerçekçi fiyatlarla yapılması, vatandaşın mağdur edilmemesi,

Plansız Bölge olan Batı Nekropolü

Bu Bölgede bilimsel kazılar ışığında ve gerekli kamulaştırmalar yapıldıktan sonra gerekli görülen tarihi eserlerin kazı ve restorasyonunun yapılması, bunun dışında bulunan ve yoğun yapılaşmaya maruz kalan ve turizme ciddi katkı sağlayan bu alanda kısıtlı imar imkanı sağlayan bir planın yaptırılması. Bu da mümkün değilse bütün alanın kamulaştırılıp, gerekli yıkım işlemlerinin gerçekleştirilmesi.

Doğu Nekropolü

Kaçak yapılaşmaya maruz kalmamış bu bölgede gerekli bilimsel kazıların bitirilip kazı ve restorasyona başlanması, özellikle bu alanda bulunan baş piskoposluk sarayının ele alınarak " İnanç Turizmi " çerçevesinde değerlendirilmesi.

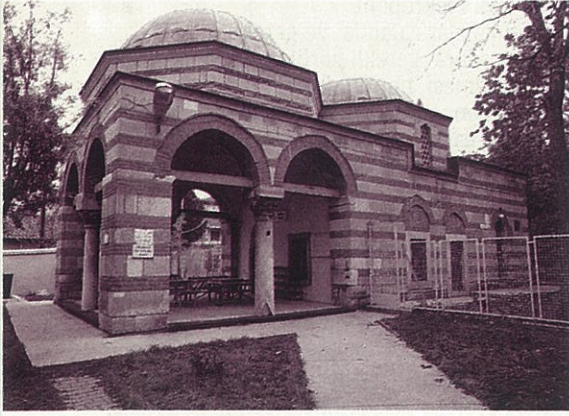
Önemli bir konu olan restore edilen ve edilecek olan yapıların koruma-kullanma konsepti çerçevesinde bu yapıların hangi amaçlarla kullanılabilirliği hususunda projeler geliştirilmesi (sergi, konferans, tiyatro, defile vb) ve kamu veya özel sektöre tahsisi; Eski Side İlkokulunun restore edilerek bir kültür merkezi durumuna getirilmesi;

En gözde ve turistlerin yoğun olduğu liman caddesinde cephe çalışmaları yapılması;
Side müzesi binası olarak tahsis edilen 8 dönümlük arsaya çok amaçlı (sergi, konferans...) müze binası yapılması gerektiğini düşünmekteyiz.

Konuşmalarına son vermeden önce huzurlarınızda, Side'de yürütülen yoğun çalışmalardan dolayı Kültür Bakanlığımıza şükranlarımı sunuyorum; bizlere ev sahipliği yapan Kayseri Valiliğine, Kayseri, Ağrı ve Talas Belediye Başkanlığı'na teşekkür ediyor ve serileri Side'de görmekten büyük onur ve mutluluk duyacağımızı belirtiyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.

İsmail Haşim ATEŞ
Odunpazarı Belediye Başkanı

"eski" bir şehir; odunpazarı

Eskişehir, geçirdiği toplumsal değişmelerin mekandan hala izlenebildiği bir Anadolu kentidir. Fakat kentte yeniden yapılanma süreci son yıllarda hızla artmış, tarihi doku gün geçtikçe bozulmaya başlamıştır.

Osmanlı İmparatorluğu topraklarına çok erken katılan, 14. yüzyıldan itibaren de Sultanönü olarak anılmaya başlanan ve günümüzde Yukarımahalle veya Odunpazarı olarak adlandırılan kentsel SİT alanı, Cumhuriyet'in ilanından sonra giderek ovaya yayılan Eskişehir, kent merkezinin dışında kaldığı için, bu güne kadar tarihi ve kültürel sürekliliğini büyük ölçüde koruyabilmiştir.

Bu bölgeye tarihsel çekirdek özelliği kazandıran öğelerin başında Kurşunlu Külliyesi ve geleneksel konutlar gelmektedir. Frigler döneminden bu yana kent ölçeğinde bir yerleşim alanı olduğu bilinen Eskişehir'in kentsel gelişim ve değişim sürecinde Odunpazarı kentsel Sit alanı ve onun en önemli ögesi olan geleneksel konutların doğru değerlendirilmesi ve kent yaşamına özelliklerini yitirmeksizin katılmaları önemlidir. İşte bu nedenle Odunpazarı bölgesindeki mimari dokuyu korumak ve canlandırmak, bu sayede de sosyal ve kültürel bakımdan bu bölgeyi yeniden hayata döndürmek amacıyla Odunpazarı Belediyesi olarak restorasyon çalışmalarını başlatmış bulunmaktayız.

Başlangıç olarak hem konumunun uygunluğu hem de tarihi dokuyu açık bir biçimde yansıtabileceğini düşündüğümüz için ilk etapta Kurşunlu Camii Sokak seçilmiştir. Yapı üzerine müdahale etmeden ve mimari özelliklerini bozmadan, cephe iyileştirme ve çatı tadilatları yapılmıştır. Proje kapsamında seçilen 5 ev ile iki cephenin iyileştirilmesi tamamlanmış ve restorasyonu planlanan Beyler Sokak'ta cephe ve çatı onarım çalışmalarının projelendirilmesi tamamlanmış olup restorasyon çalışmalarına başlanacaktır.

GEÇMİŞE AÇILAN PENCERE...

ODUNPAZARI BÖLGESİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Eskişehir'in zengin tarihi ve kültürel gelişimi Hititler'e kadar dayanmaktadır. Tarihte Frig ve Bizans egemenlikleri altına girdikten sonra 1094 yılında Selçuklular'ın kenti ele geçmesi ile Türk Kenti olmuştur.

Kentin yerleşiminin çekirdeğini oluşturan ve belediyemizin adını aldığı Odunpazarı, kentin en eski konut yerleşme alanıdır. Bölge 1973 yılında Kültür Bakanlığı tarafından tarihsel ve kentsel SİT alanı olarak belirlenmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu topraklarına çok erken katılan ve 14. yüzyıldan itibaren de Sultanönü olarak anılmaya başlanan ve günümüzde Yukarı Mahalle ve Odunpazarı olarak adlandırılan kentsel SİT alanı, Cumhuriyetin ilanından sonra giderek ovaya yayılan Eskişehir'in kent merkezi dışında kaldığı için bu güne kadar tarihi ve kültürel sürekliliğini büyük ölçüde koruyabilmiştir.

Ayrıca tarihin tüm devrelerinde kentin ticaret fonksiyonlarının yoğunlaştığı Taşbaşı Ticari Sit Bölgesi de kentin bugün de en önemli ticaret merkezi olarak işlevini sürdürmektedir.

ODUNPAZARI SİT ALANI VE RAKAMLARLA ODUNPAZARI

Odunpazarı yerleşimi ilk olarak 1973 yılında Kültür Bakanlığı tarafından tarihsel ve kentsel sit alanı olarak belirlenmiştir.

1981 yılında Eski Eserler Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından söz konusu alan içinde yapılan incelemelerde 196 adet sivil mimarlık örneği ve 12 adet anıtsal tarihi yapının tescilli yapılmıştır. 1986 yılında Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'na Odunpazarı Sit Alanındaki tescil ve kararları gözden geçirilerek tescilli sivil mimarlık örneği 162 ye indirilmiş, anıtsal yapı sayısı 20 ye çıkartılmıştır.

Eskişehir genelinde imar planı çalışmaları yapılırken 1988 yılında Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunca bölgenin imar planı yapılıncaya kadar, geçici dönem yapılanma koşulları belirlenerek 154 adet sivil mimarlık örneğiyle 20 adet yapı tescil edilerek koruma altına alınmıştır.

Uygulamadaki zorluklar nedeniyle 1995 yılında Odunpazarı Kentsel Sit Alanında tekrar bir plan yapılmış olup bu koruma planı ile birlikte 185 adet tescilli yapı ile 13 adet yapı koruma altına alınmış 113 adet planla korunacak yapı tespit edilmiştir.

BÖLGENİN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

Odunpazarı, Eskişehir kentinin günümüze ulaşabilmiş tarihi dokusunu yansıtan tek geleneksel konut bölgesi olan Odunpazarı Kentsel Sit Alanı, Tampon Koruma Alanı ile birlikte 70 hektardır ve yaklaşık olarak merkezinde yer alan Kurşunlu Camii ve Külliyesi Odunpazarı Kentsel Sit Alanının klasik Osmanlı Mimarisinin dikkat çekici örneklerinden birisidir.

Odunpazarı Bölgesi eski yerleşme dokusunu, geçmişten gelen özgün karakterini kısmen de olsa günümüze kadar korumuştur. Odunpazarı'nın tam merkezinde yer alan Kurşunlu Külliyesi dinsel-anıtsal bir odak olmuş ve Odunpazarı Bölgesi diğer bir çok Türk kentinde olduğu gibi bu merkezden dört yönde özellikle de doğu-batı yönünde büyümüştür.

Şeyh Şehabettin Caddesi ise bu tarihsel yerleşimi tam ortadan ikiye bölmüş ve yapılışı sırasında tarihi değeri olan pek çok konutun yıkılmasına sebep olmuştur.

Başlangıçtan itibaren bir Anadolu Türk Kenti olarak kurulan ve gelişen Odunpazarı'ndaki konutlar geleneksel Türk Evlerine özgü nitelikler taşımaktadır. Evlerin hemen tümü sokağa cepheli genelde bitişik düzende ve bahçelidir. Birbirine görüş açıları tanıyarak yerleştirilen konutları oluşturdukları perspektifler, eski sokak dokuları, çeşmeler ve sokaklar arasında oluşan meydancıklar semtin belli başlı karakteristikleridir. Cepheleri oldukça yalın belirli ilkelere sahip birbirleri ile saygılı ve uyumlu bir biçimde oluşturulan görsel değerler içermektedir. Kıvrılarak giden sokaklar üzerinde katlardan birbirine görüş açıları tanıyarak dışa taşan çıkmalar, belli oranlarla sıralanan pencere dizileri, zarif desenli pencere kafesleri ve parmaklıklar çıkmaları destekleyen ve birer bezeme ögesine dönüştürülmüş ahşap payandalar konutlarda ve dokuda çeşitliliği artıran, zenginleştirilen öğelerdir.

Taşbaşı, Eskişehir'in 19. yüzyıldaki tarihsel merkezinden Cumhuriyet yıllarına pek bir şey kalmamıştır. Bu ilk çekirdeğin büyük bir bölümü 1905 yılında çıkan bir yangınla yok olmuştur. Bu yangında kentin en eski kapalı çarşısı da yanmıştır. Taşbaşı olarak isimlendirilen çarşı bölgesinde özgün niteliğini koruyan dükkanların oluşturduğu karakter ve ölçek bütününe sahip bölge, günümüze değin kalabilmiştir.

Merkezin geleneksel özelliğini koruyan kesim, Hamayolu Caddesi'nin çevresi ve bu yolun kuzeyinden ayrılan dar sokaklar boyunca toplanan ve ticaretle uğraşanların bulunduğu sokaklardan oluşmaktadır.

Her ne kadar son dönem yapıları olmaları nedeniyle, hiçbir özelliği bulunmadığı ileri sürülse de, bölgedeki yapılar tarihi değerlerinden çok belirli bir dönemin özelliklerini yansıtmalarından dolayı önemlidir.

YAPILARDA MEYDANA GELEN BOZULMALAR

Yukarıda da bahsedildiği gibi tarihi kent dokusunu günümüze kadar korumaya çalışan Odunpazarı, günümüzde bir çok yönden bu özelliğini kaybetmekle karşı karşıyadır.

Bölgenin genelinde "koruma" prensiplerine ters düşen bakım, onarım, yenileme ve yeniden yapılaşma yüzünden bu sokaktaki yapıların bir çoğu da özelliklerini neredeyse tamamen kaybetmişlerdir. Son dönemlerde yapılan konut yapıları Odunpazarı Kentsel Sit Alanının oluşturduğu konut tipolojisinden bağımsız olarak gerçekleştirilmesi de bölgenin mimari özelliklerinin hızla yok olmasına neden olmaktadır. Buna ek olarak, bölgenin sosyo-ekonomik seviyesinin giderek düşmesi, bölgedeki konutlarda, maddi imkansızlıklardan dolayı tahribata neden olmaktadır. Öte yandan Taşbaşı Bölgesinde Arnavut kaldırımı olan yolların büyük bir kesimi zamanla asfalt kaplanarak bozulmaya uğramıştır.

BEYLER SOKAK RÖLÖVE ÇALIŞMALARI

Odunpazarı yerleşimi ilk olarak 1978 yılında İmar İskan Bakanlığı ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından alınan kararlar doğrultusunda "Odunpazarı Protokol Sit Alanı" olarak 1/5000 ölçekli nazım imar planlarına işlenmiştir.

1981 yılında Gayrimenkul Eserler Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından söz konusu alan içinde yapılan incelemelerde 196 adet sivil mimarlık örneği ve 12 adet anıtsal yapının tescilli yapılmıştır. 1986 yılında Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'na Odunpazarı Sit Alanındaki tescil ve kararları gözden geçirilerek tescilli sivil mimarlık örneği 162'ye indirilmiş, anıtsal yapı sayısı 20'ye çıkarılmıştır.

Eskişehir genelinde imar planı çalışmaları yapılırken Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunca bölgenin imar planı yapılıncaya kadar, geçici dönem yapılıncaya kadar, geçici dönem yapılanma koşulları belirlenerek 29.04.1988 tarih ve 168 sayılı karar ile 154 adet sivil mimarlık örneğiyle 20 adet anıtsal yapı tescil edilerek koruma altına alınmıştır.

1988 yılında tamamlanan koruma planı Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 17.06.1988 tarih ve 197 Sayılı kararları ve belediye meclisi tarafından 04.07.1988 tarih ve 26/3-24 sayılı karar ile onaylanmıştır.

RESTORASYON, İYİLEŞTİRME VE DÜZENLEME ÇALIŞMALARI

Bu bölgeye tarihsel çekirdek özelliği kazandıran öğelerin başında Kurşunlu Külliyesi ve geleneksel konutlar gelmektedir. Frigler döneminden itibaren kent ölçeğinde bir yerleşim alanı olduğu bilinen Eskişehir'in kentsel gelişim ve değişim sürecinde Odunpazarı Kentsel Sit Alanı ve onun en önemli ögesi olan geleneksel konutların doğru değerlendirilmesi ve kent yaşamına özelliklerini yitirmeksizin katılmaları önemlidir. İşte bu nedenle Odunpazarı Bölgesindeki mimari dokuyu korumak ve canlandırmak, bu sayede de sosyal ve kültürel bakımdan bu bölgeyi yeniden hayata döndürmek amacıyla Odunpazarı Belediyesi olarak restorasyon çalışmalarını başlatmış bulunmaktayız.

Başlangıç olarak hem konumunu hem de tarihi dokuyu açık bir biçimde yansıtabileceği düşünüldüğü için ilk etapta Kurşunlu Camii Sokak seçilmiştir. Yapılara fazla müdahale etmeden ve mimari özelliklerini bozmadan, cephe ve çatı iyileştirmeleri yapılmıştır. Proje kapsamında seçilen 5 ev ile 2 cephenin iyileştirmesi tamamlanmıştır.

Ayrıca bölgenin önemli yaya akslarından biri olan ve Odunpazarı meydanı ile Kurşunlu Külliyesini birbirine bağlayan Beyler Sokak cephe ve çatı iyileştirme projesi Belediyemiz tarafından Anadolu Üniversitesi Mimarlık Bölümü'ne yaptırılarak Eskişehir Koruma Kurulu'na onaylatılmıştır. Projenin uygulamaya geçirilebilmesi için Kültür Bakanlığı'nın finansman desteği talep edilmiştir.

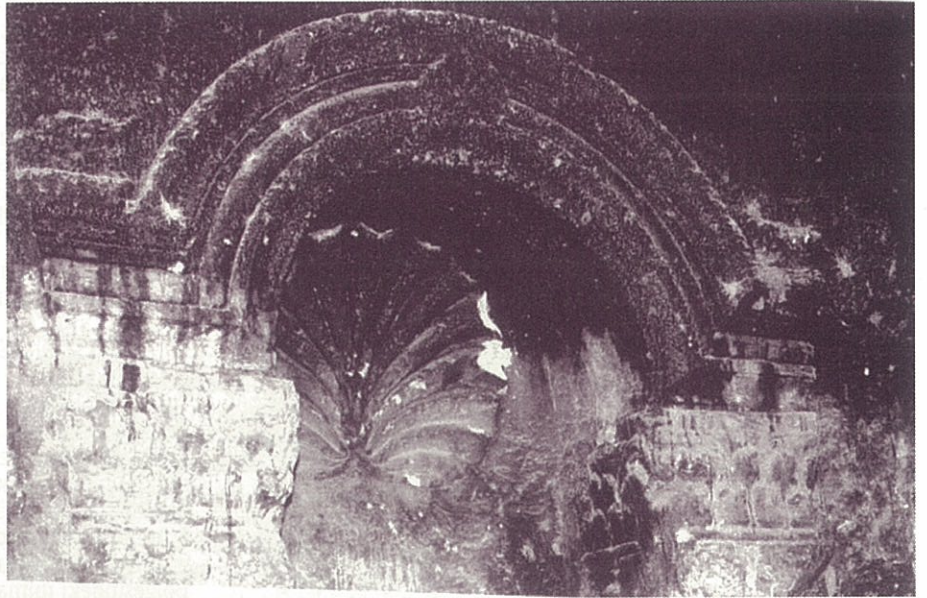
Kentin tarih boyunca ticaret merkezi olan Taşbaşı Bölgesinde ise tarihi dokuyu ön plana çıkartabilmek amacıyla başladığımız sokak düzenleme çalışmaları devam etmektedir.

Kurşunlu Külliyesi de Vakıflar Genel Müdürlüğünden kiralanarak onarılmış ve önceleri atıl olarak duran yer, günümüzde kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenlediğimiz bir mekan olarak kullanılmaktadır.

Odunpazarı Belediyesi'nin mülkiyetinde bulunan Yeşilefendi Sokak'taki Osmanlı Müzesi ve onun devamı niteliğindeki iki yapı Belediye mülkiyetine dahil edilerek, dış cephesinin ve çatısının onarımı yaptırılmış, bahçe düzenlemesi tamamlanarak kamu yararına işlevlendirilecektir.

uygarşehir “viranşehir”

Emrullah CİN
Viranşehir Belediye Başkanı

1904 yılında Belediye olan Viranşehir; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Şanlıurfa İline bağlı bir ilçedir. Yukarı Mezopotamya olarak tabir edilen bölgenin Şanlıurfa-Mardin Kara yolu (E 90) üzerinde yer almaktadır. Batısında Şanlıurfa, doğusunda Mardin, kuzeyinde Diyarbakır, güneyinde Ceylanpınar ilçesi olup, 345 km2 alana sahiptir. 2001 yılı nüfus sayım sonuçlarına göre, kesin olmayan nüfusu 137.000 kişidir. İnsanlık tarihine kadar giden bir geçmişe sahip ilçemiz; bir çok medeniyet ve kültürlere ev sahipliği yapmıştır. Ev sahipliği yaptığı medeniyetlere ait tarihi eser ve kültürel değerler tarih boyunca yaşanan doğal afetler ile yıkım, tahrip ve talana rağmen varlığını korumaktadır. Ayrıca, sahip olduğu verimli ve geniş tarım arazileriyle (ova) bölgede tarım ve ticaretin merkezi konumundadır. Bilinen eski adları, Tila, Tella, Antinous, Constantia ve Tellmevzen'dir.

Son bilimsel araştırmalara göre, en eski yerleşim sisteminin Yukarı Mezopotamya'da geliştiği gözlemlenmektedir. Nevalı Çori, Göbekli Tepe ve çay ölü' nünde (Urfa, Diyarbakır, Mardin ve komşu yöreler) yapılan arkeolojik kazılarda elde edilen bulgulara göre, insanlık tarihi bu bölgede M.Ö. 11.000 yıllarına kadar uzanmaktadır.

Özellikle Karacadağ çevresinde saptanan zengin yabancı buğday alanları, Neolitik dönemde bölgede toplayıcılık ve hayvancılıkla yaşamın mümkün olduğunu kanıtlamıştır. Bu da bize Viranşehir ve çevresinde M.Ö 9000 yıllarından beri yerleşik bir yaşamın da olduğunu gösteriyor.

Yörede yapılan yüzey araştırmalarında barınma amaçlı kullanılmış mağaralar, kerpiçten yapılmış evler (Şibli mıntıkası) ile Karacadağ tepesinde (Mandel) tunçtan

yapılmış kama ve hayvan heykellerine rastlanmıştır.

Viranşehir yöresi sayılan Karacadağ'ın güney eteklerinden geçen derelerde; eski medeniyetlere ait su arki ve kanalları mevcuttur. Bunların Sümerler dönemine ait olduğu tahmin edilmektedir. Çünkü; insanlar bu dönemde toplu yaşamın temellerini oluştururken, dönemlerine uygun teknolojik gelişmeleri sağlayarak, tarım alanında sulama sistemini kurmuş, tarım aletleri yapmışlar. Büyük kabartma taşlar, insan figürlerini süsleyen savaş ve ev aletleri, mızrak başları, ok ucu, su testileri, üstü işlenmiş uzun boncuklar vb. tarihi buluntulara yöremizde sıkça rastlanması çok eskilere giden bir tarihi zenginliği ifade etmektedir.

Bir Mezopotamya şehri olan Viranşehir'imizin çevresi höyükler cennetidir. Tespit edilen 40 adet höyük bulunmaktadır.(Yaban, Kele, Tell tarik, Atşana, Annabi, Arbit, Tell arbit, Tell hinne, Tell saif, tell goran, v.s) Höyüklerin bazılarında yapılan yüzeysel araştırmalarda bir çok kalıntıya rastlanmıştır. (Halaf, Habur,Ninive 5, Uruk, Metalik seramik, Asur seramiği, kaya altı sığınakları, mozaikler, sur) İlçemiz Romalılar dönemine kadar; Sümerler'e, Hititler'e, Asuriler'e, Hurriler'e, Mitaniler'e, Süryaniler'e, Med'lere, Persler'e, Makedonyalılar'a Yurt ve mesken olmuştur.

Başta doğal afetler olmak üzere savaşlar sonrası tahrip-talandan arta kalan, günümüzde de toprak üstünde varlığını koruyan tarihi eserlerimiz vardır. Çoğunluğu Romalılar dönemine aittir. Bu döneme ait, İç Kale ve Surlar, Ortagonal Tapınağı (Dikmeler), Romalılarında izlerini taşıyan Kızlar Sarayı (Kastr-Ül Benat), Kela Çimdin (Eski kale), Çatalca harabeleri ve Akkese (Hanefiş) Kilisesi ve mağaları bunlardan bazılarıdır.

Romalılar döneminden sonra Emevililer'in, Abbasiler'in, Mervanililer'in, Artuklular'ın, Sulçuklular'ın, Osmanlılar'ın da egemenlik kurduğu bir yerleşim yeri olmuştur.

Ayrıca bu medeniyetlerden kalma bir çok eser de mevcuttur. Özellikle Osmanlı döneminde Hamidiye Alayları Komutanı İbrahim Paşa'nın yaptırdığı Paşa Konağı, Camiler, Eski Belediye Sarayı, türbeler, hamamlar, Osmanlı Mimarisi'yle yapılmış ve ayakta kalabilmeyi başarmış bazı evler önemli yapıtlardır.

Geçmişten gelen bu tarihsel ve kültürel zenginliğini günümüzde de korumaktadır. Halen farklı dilleri konuşan, farklı dinlere sahip ve etnik kökeni farklı olan insanlar yaşamakta olup, şehir adeta bir kültür mozağine dönüşmüş durumdadır. (Örneğin, Yezidiler.)

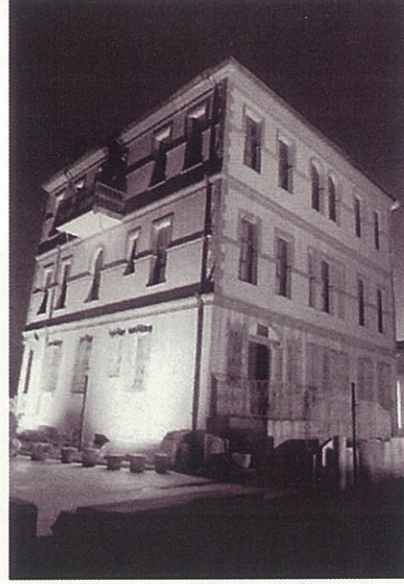
Sonuç olarak; Viranşehir ve çevresinde şimdiye kadar yüzey araştırmaları dışında her hangi bir araştırma yapılmamıştır. Buralarda bilimsel yöntemlerle gerekli arkeolojik kazıların yapılması halinde, hem bölgenin insanlık tarihinde oynadığı rol, hem de insanlık tarihinin karanlıkta kalan bir çok noktası açığa çıkarılacaktır. Bu durum sadece bölge halkına değil, İnsanlığa hizmeti ifade eder. Bu nedenle Belediye olarak üzerimize düşen sorumluluğumuzu biliyor ve yerine getirmeye, sahip olduğumuz kültürel ve tarihsel eserleri korumaya çalışıyoruz. Ancak bu kültürel mozaigi ve tarihi eserleri korumak, geliştirmek, gelecek kuşaklara aktarmak hepimizin görevidir.

karadeniz'de "ereğli" ... bir

Halil POSBIYIK

Karadeniz Ereğli Belediye Başkanı
Türk Belediyeler Birliği Yönetim Kurulu Üyesi

Karadeniz Ereğli'nin Birliğiniz'e üye olarak kabul edilmesi konusundaki desteklerinize teşekkürlerimizi sunar, Tarihi Kentler Birliği'ne üyeliğin Karadeniz Ereğli için son derece önem arz ettiğini ifade etmek isterim.

Karadeniz Ereğli'miz, MÖ. 2500'lü yıllarda yerleşmelere sahne olmuş ve günümüze kadar jeopolitik konumuyla son derece önem arz etmiştir, ülkemizin nadide kentlerinden biridir.

İlk yerleşmelerin Hititler döneminde başladığı bilinmekle beraber, kent kimliğine MÖ.550 yılında Yunanistan'dan Çanakkale üzerinden gelişen Yunanlı göçmen kavimlerin yerleşimleri sonucu kavuşmuş ve Heracleia Pontika olarak adlandırılmıştır. Kentin ilk kurulması ile ilgili detaylar bulunmasa da Yunanlılar'ın efsanevi kahramanı Herkül'e itafen adının Heracleia Pontika olarak verildiği antik tarihçiler tarafından izah edilmektedir.

Homeros'un anlatımına göre; Herkül Heracleia Pontika'ya gelir ve yunan mitolojisine göre ölümler ülkesinin bekçisi olan Kerberos (3 başlı köpek) adlı canavar ile mücadele eder. Kerberos; Ölümler Ülkesinin Tanrısı Hades'in sadık hizmetçisi olarak ölmüş kişilere ait ruhların yeniden dünyaya dönmelerini engellemek için bugün Karadeniz Ereğli'de bulunan ve Cehennemağzı Mağaraları olarak adlandırılan mağarada bekçilik yapar. Herkül ise sevgilisinin ruhunu kurtarmak ve bir diğer anlatımla Herakleialıların isteği üzerine görünmezlik maskını takarak mağaraya girer ve Kerberos'u yakalayıp zincirlere başlar. Böylece hem sevgilisini yeniden yaşama döndürmüştür hem de yaşanan kargaşayı önlemiştir. Bu nedenle kente adı verildiği söylenir.

MÖ. 550'li yıllarda Anadoludaki diğer Yunan kentlerini etkisi altına alan Persler ile iyi ilişkiler kuran Herakleialılar için Arganotların (Onbinler Ordusu) MÖ.400 yılında kente uğramaları bir dönüm noktası olur. Limanları nedeniyle ticari faaliyetleri gelişmiş olan kent; Onbinler Ordusu tarafından yağmalanır ve uzun süre şehirde kargaşalar yaşanmasına neden olur. Platonun öğrencisi olan I.Klearchos döneminde şehirde büyük atılımlar başlar. İlk kütüphane kurulur, tersanecilik ve deniz ticareti gelişmeye başlar.

MÖ.400-300 yılları arası Heracleia için büyük yayılım dönemi olarak kabul edilir. Bu tarihlerde kentin sahip olduğu donanma, Karadeniz'e hükmetmeye başlar ve Karadeniz kıyılarında üç koloni kurar, sınırlarını Sinop'a kadar genişletir.

MÖ.394 yılında ilk para basımı gerçekleştirilir ve Herkül adına hazırlanmış gümüş sikkeler kullanılmaya başlar. Bu dönemde ayrıca Pontuslu Heraclides adlı bilim adamı "dünyanın kendi etrafında 24 saatte döndüğünü" söyleyerek büyük ün kazanır. Platon'un

öğrencisi olan Heraklides, Platon'un ölümünden sonra Akademi'yi yönetir.

Güçlü donanmasıyla etkin güç olan Herakleia Kralı Dionysos, Büyük İskender'in önerisi ile Pers Kralı'nın yeğeni Amastris ile evlenir. Dionysos'un ölümünden sonra tahta geçen Amastris kendi adını taşıyan bugünkü Amasra kentini kurar.

Galatlar ile savaş haline gelen kent topraklarını kaybetmeye başlar. MÖ.187 yılında Romalılar ile anlaşmalar yapan Herakleia, Romalılar'dan kaçan Pontus Kralı'nı sakladığı gerekçesiyle yağmalanıp, yıkılır. Roma İmparatoru kenti yağmalayan komutanına kızarak, kenti daha görkemli bir şekilde yeniden inşaa ettirir.

MS.100 yılından itibaren Hz. İsa'nın oniki havarisinden biri olan Aziz Andreos'un Heracleia'ya gelerek ilk mağara kiliseyi kurduğu ve Romalılar'ın baskıları karşısında gizli ayinleri sürdürdüğü belirtilir. Kente kurulan büyük tiyatro dönemin en güçlü sanat olaylarından biri haline gelir ve Karadeniz Ereğli Akdenizdeki üç pandomim merkezinden biri olur.

29 yaşında ölen dönemin ünlü pandomim sanatçısı Krispos adına Herakleialılar çok güzel bir anıt hazırlarlar ve Krispos için "dünyanın hayran olduğu sanatçı" ifadelerini kullanırlar.

Romanın ikiye bölünmesinden sonra Bizans İmparatorluğu'na bağlanan Herakleia Hristiyanlığın önemli kentlerinden biri haline gelir. Türklerin Anadolu'ya girmesinden sonra Anadolu Hristiyanlığının metropolitik merkezlerinden biri olan Herakleia, 1500'li yıllarda Türkler tarafından ele geçirilinceye kadar önemini korumuştur.

Osmanlı döneminde tarihten gelen cazibesıyla önemli tersane bölgelerinden biri olarak donanma gemisi üreten Herakleia, Osmanlı döneminde liman kenti anlamına gelen Bendrekli olarak anılmaya başlar.

Uzun süre ayanlıkla yönetilen Karadeniz Ereğli, 1829 yılında taşkömürü madenlerinin bulunmasıyla büyük öneme kavuşur. Kömür madenleri önce İngilizler sonra Rum ve Ermeni tüccarlar tarafından işletilir.

Kurtuluş Savaşı'na Alemdar olayı olarak geçen Fransız işgaline karşı verilen deniz savaşı; hem Ereğli hem de Kurtuluş Savaşımız için dönüm noktalarından biri olmuştur.

Ereğli halkının kazandığı başarı neticesi; Karadeniz'in, Kurtuluş Savaşı süresince Türk denizi olarak kullanılması sağlanır.

Bugün Karadeniz Ereğli, Türkiye'mizin en önemli ve gelişmiş sanayi kentlerinden biri haline gelmiştir. Taşkömürü yatakları, Ereğli Demir Çelik Fabrikaları ve tersaneler ile ülkemize hizmet etmeye devam etmektedir.

1994 yılından itibaren sanayi kenti kimliği çıkmaya çalışan ve yapılan kentsel tasarım projeleri ile tarihi değerlerini yeniden kazanmayı hedefleyen Karadeniz Ereğli; Ülkemizin en güzel şehirlerinden biri haline gelmiştir.

Karadeniz Ereğli Türkiye-Yunanistan arasında ilk kardeş kent ilişkisine sahip olma ünvanı ile birlikte geliştirilen çevre ve kentsel tasarım projeleriyle Avrupa Birliği tarafından çeşitli defalar ödüllendirilmiştir. Tarihi Kentler Birliği Üyeliği ise 2002 yılının en güzel ödülü olmuştur.

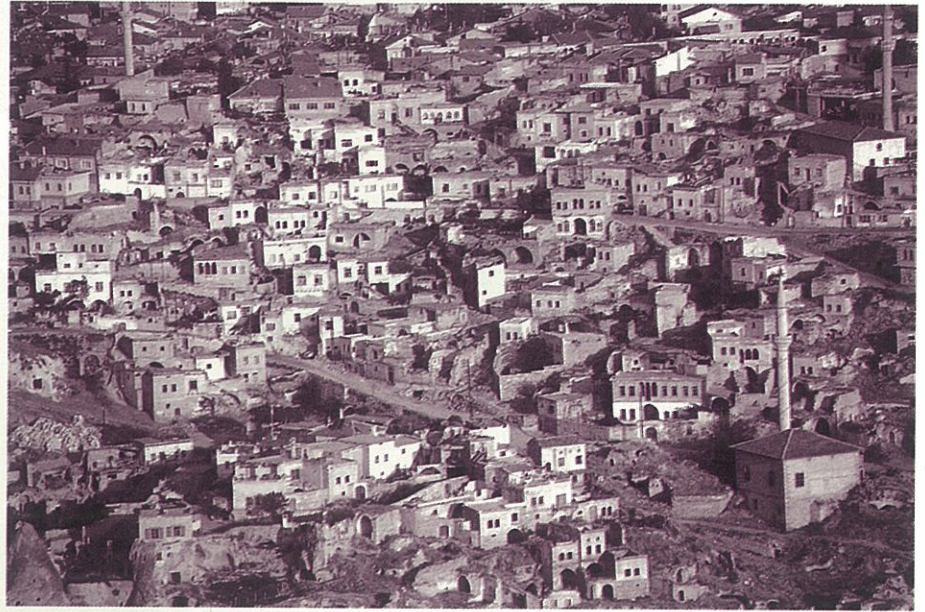
Karadeniz Ereğli'yi dinleme nezaketinde bulunduğunuz ve üyelik teklifimizi kabul ettiğiniz için tekrar teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

kapadokya'nın hisarı

"uçhisar"

Savaş TAŞKIN
Uçhisar Belediye Başkanı

Bir önceki toplantımızda Tarihi Kentler Birliği'ne üye yapılan Uçhisar'ımız adına Belediye Başkanı olarak teşekkürlerimi sunarım.

Hititlerin bir eyaleti iken Kapadokya'nın jeostratejik olarak en önemli noktasında bulunan Uçhisar ilk çağlardan beri bu önemini koruyagelmiş bir yerleşim alanıdır. Tam tarihi bilinmemekle beraber Romalılar, Selçuklular ve Osmanlılar döneminde de bu önemini korumuştur.

Uçhisar,kuzeyden güneye, Karadeniz'den Akdeniz'e, doğudan batıya ipek yolu üzerindeki stratejik öneminden dolayı Osmanlılar'ın 14.yy da bölgeyi tamamen ellerine geçirmesine kadar mücadelelerinin odağı olmuştur.

Karamanoğulları ile Mutahareten Beyliği arasında, Uçhisar için yapılan savaşlar her iki beyliği zayıf düşürüp Osmanlılar'ın bölgeye kolaylıkla hakim olmalarını sağlamıştır.

Kapadokya'yi her yönde kontrol edebilen konumu ve korunmaya müsait doğal yapısı askeri önemi ne yazık ki fiziki ve beşeri gelişmesi için bir engel teşkil etmiştir.

1530 yılına ait Defter-i Hakem tercümesinden anladığımız kadarıyla bu gün Nevşehir'in ilçeleri olan Acıgöl ve Gülşehir ilçeleri ile merkeze bağlı Sulusaray, Çat, Nar, Alaçaşar, Tatların, Tuzköy, Göre, Güvercinlik, Çardak ve tabiki, Nevşehir vilayetini içine alan bölgenin en büyük arazisine sahip idari merkezi Uçhisar idi.

Nevşehir,Uçhisar'ın bir mezrası iken –ki bu gün Nevşehir'in bazı mahallelerine de isimlerini veren Türkmen oymaklarına kiralanırdı – bazı aşiretlere satılmış ve küçük bir yerleşim meydana gelmiş idi

Sarayda helvacılık yapan ve kendisi III. Ahmet'in sırdaşı olan Damat İbrahim

Paşa 'nın 1718 de Sadrazam olmasıyla Uçhisar'ın kaderi de değişmiştir.

1730'a kadar 18 yıl Sadarete kalan İbrahim Paşa yalnız İstanbul'u ihya etmekle kalmayıp adını Muşkara'dan Nevşehir'e çevirdiği , doğduğu yeri de ihya etmiştir.

Kıymetli hemşerimiz 'Tarihi sevdiren adam' olarak bilinen Ahmet Refik'in verdiği adla 'Lale devri, İstanbul ve Nevşehir için şans iken Uçhisar'ı belki de kurulduğundan beri ilk defa tali önemde bir konuma getirmiştir.Damat İbrahim Paşa himayesinde vakıflarla desteklenen vergi muafiyetleriyle cazip hale getirilen Nevşehir, Uçhisar'ın önüne bir duvar gibi yükselip zenginliklerini ve kaynaklarını kurutmuştur.

İdari olarak Uçhisar'a bağlı iken Nevşehir külliyesi ile beraber hanlar, hamamlar, köprüler ve çeşmelerle donatılıp şair Nedim'e kitabeler yazdırılırken, Uçhisar'da taş üzerine taş konulmaması izahı güç bir durum olsa gerek. Uçhisar'lı Dayun 'Surre Emin' Süleyman efendinin himayesiyle saraya girip 1779-1781 tarihleri arasında sadarete bulunan Karavezir Mehmet Paşa da doğum yeri Gülşehir'e yaptırdığı küçük külliyesi dışında Uçhisar'a bir şey yapmamıştır.

Cumhuriyetin başlarında herhalde bu tarihi önemine binaen Belediyelik olan (1930) Uçhisar, Tarihi Kentler Birliği'ne üye olarak yeniden kaderinin döneceğine inanmaktadır.

Umumi Türk tarihinin bir cüzü olarak Uçhisar'ın tarihi gelişimine de değindikten sonra, mensubu olduğumuz Birliğin penceresinden bakarak bazı konuları dile getireceğim.

Askeri, Ticari ve İdari önemine oranla coğrafi konumu elvermediği için büyüyememesi Uçhisar için hem şans hem de şanssızlık olmuştur.

Şöyle ki: 1530-2000 yılları arasında nüfus 2600 dan 3500 e çıkmış ve insan kaynakları kısır kalmıştır. İhtiyaçların sınırlı olması kamusal yapıları ve yapılanmaları sınırlı tutmuştur.

İlerde tek başına bir proje olarak ele alınan, sizlere de sunulacak Roma su yolu şebekesi ve çevresindeki kiliseler dışında Uçhisar'da anıtsal yapı yoktur.

En geç 15. Yüzyılda Rum azınlığın Uçhisar'ı terk ettiğini düşünüyoruz. Bu düşüncemizin tersini gösteren tarihi kayıtlara şimdiye kadar ulaşamadığı gibi sözlü olarak da bu günlere ulaşan bir şey yoktur.

Dolayısıyla sosyal ve ekonomik hayatı canlandırıp kültürel hayatı renklendiren unsurların yokluğu Uçhisar için bir şanssızlık olmuştur.

Her şeye rağmen fiziki coğrafyanın sağlıklı büyüme elverişsiz olması Uçhisar için bir şans olmuş ve en az bozulma ile günümüze kadar gelmiştir.

1960 ta siyasi bir kararla bazı parsellerin afet'e maruz olduğu kararıyla eski köyün büyük bölümü terkedilmiştir. Bu ise Uçhisar'daki yerleşim alanlarımızın değişmesine yol açmıştır.

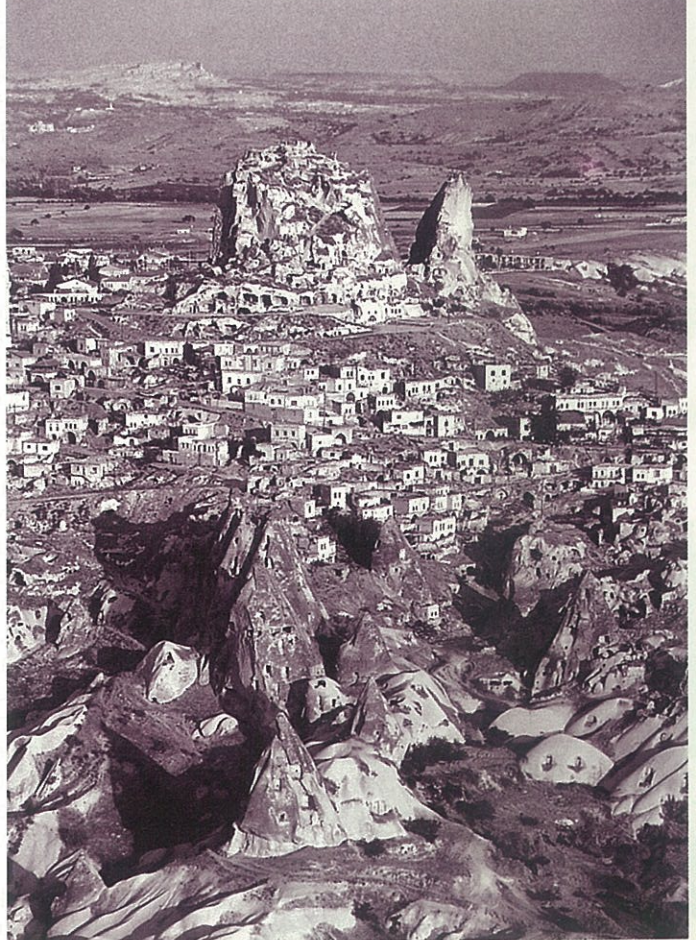
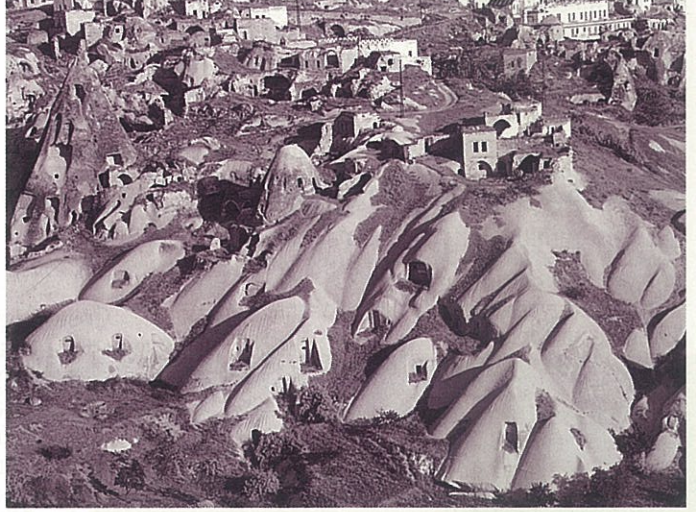
Son yıllarda yapılan restorasyon çalışmaları iddia edebiliriz ki Kapadokya'da yapılan en geniş ve kapsamlılardandır. Özel sektör, sahipler tarafından yapılan restorasyonlar Uçhisar'ı yeniden eski günlerine döndürecek nitelikte olup, insan kaynaklarına da su taşımaya başlamıştır.Çeşitli ülkelerden yabancıların restorasyon yaparak Uçhisar'a yerleşmeleri 600 yıllık bir dönüşümle kültürel

çeşitlilik ve ekonomik , sosyal zenginlik vaatmektedir.

Birliğimizin bizlere vereceği güçle göstereceği yoldan ilerleyerek geçmişine layık bir Uçhisar'ı yeniden yaratmanın heyecanı içindeyiz.

Bir dahaki toplantımızda Uçhisar'da gerek Belediyemiz gerekse özel sektörleriyle yapılan çalışmalardan örnek projeleri izninizle sizlere sunacağız.

Her şeyin en iyisine layık Uçhisar'ımızın aydınlık geleceği adına hepinizi saygıyla ve sevgiyle selamlarım.

bir içim su; "niksar"

Ahmet Duran Ünverdi
Niksar Belediye Başkanı

Tarih, Tabiat ve Kültür Kenti Niksar

Tokat'la Niksar arasında
Bir küçük ev görünür uzaktan.
Kütükten duvarlı, önünde çeşme akar,
Yeşermiş bir topraktan.
Yağmur yağar, camlarına dökülür.
Benim yüzümdür çizilen camlarda.
Yalnızlığın sesidir, rüzgar değil,
Gürgen ağaçlarında.
Alı güllü çiçekler
Elimle dikilmiş bahçesine
Yürürsem hepsi koşar ardından
Çocuklar gibi delicesine
.....
Siz baksanız bir şey göremezsiniz.
Benim yurdumdur orası
Ardıçlar, gürgenler, tozlu yollar...
Tokat'la Niksar arası.

44

Çocukluğunun ve gençliğinin önemli bir dönemini Niksar'da yaşayan ve onun duygularına hakim olarak şairliğe yücelten Cahit KÜLEBİ, Niksar'ı mısralarında yıllar sonra böyle anlatıyordu.

Bir tarih, tabiat ve kültür kenti olarak vasıflandıracağımız Niksar'ın bilinen tarihi Hitit, Pers, Pontus, Roma, Bizans, Danişmendli, Selçuklu, Beylikler ve Osmanlılar'a dayanıyor. Hemen her medeniyette kesintisiz cazibe merkezi olan şehrin, coğrafi ve jeopolitik açıdan konumu dikkat çekmiştir.

İlk dönemlerde Caberia adı ile anılan Niksar, Romalılar döneminde Diaspolis, Sebaste ve Neocaserea adlarıyla tanınmış, bugünkü adını da Neocaserea'dan kısaltıldığı görüşüne varılmıştır. Evliya Çelebi ise 1672 yılındaki Niksar ziyaretinde şehrin adının Nihhisar (İyi, güzel hisar)'dan kaynaklandığını söylemiştir.

Niksar'ın Türkler tarafından ilk fethi 1067'de Alparslan'ın komutanı Afşin Bey tarafından gerçekleştirilmişse de asıl hakimiyet 1078'de sağlanmıştır. Bu dönemde şehir hem anılan devletin başkenti hem de bir ilim ve kültür merkezi olmuştur.

1175'de II.Kılıçarslan zamanında Selçuklu topraklarına katılan Niksar, 1398'de Yıldırım Beyazıt zamanında Osmanlı Devleti'nin sınırlarına dahil edilmiştir. Fatih Sultan Mehmet'in Trabzon seferi, Yavuz ve Kanuni'nin doğu seferleri sırasında uğrayıp konakladıkları tarihi şehir, Osmanlılar'ın son yıllarına kadar Tokat Sancağı'na bağlı bir kaza olarak varlığını sürdürmüştür.

15 Mayıs 1919'da İzmir'e Yunan askerinin çıkması üzerine 20 Haziran 1919'da Anadolu'daki ilk büyük mitinglerden birini düzenleyen Niksar, savaş sonrası kurulan Cumhuriyet'te ilçe ünvanını almıştır.

2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre merkez nüfusu 45.000 olup, 6 beldesi ve 90 köyü bulunmaktadır.

Geçmişten gelen tarihi zenginliği çeşitli dönemlere ait eserlerle yansıtan şehirde en önemli yapı Niksar Kalesi'dir. Yapıldığı dönem tam olarak bilinmeyen kalede Danişmendli Hükümdarı Nizamettin Yağbasan tarafından XII.yy'da yaptırılan Anadolu'nun ilk eğitim ve kültür merkezi "Yağbasan Medresesi" bulunmaktadır.Niksar Fatih Melik Ahmet Danişmend Gazi Türbesi(XII.yy.), Emir Arslan Doğmuş Kümbeti(XII.yy.), Akyapı Kümbeti(XIII.yy.), Doğan Şah Alp Türbesi(XII.yy.), Sungur Bey Türbesi(XII.yy.), eyvan türbeler ve halk arasında Melikgazi Kabristanlığı adı verilen alan bir açık hava müzesi özelliği taşımaktadır.

XII.yy. eseri Ulu Camii, yakınında Cephbey Türbesi, tarihi Büyük Hamam, Çavuş Hamamı şehrin merkezindeki Şeyh Keşfi Osman Efendi Camii, Atabey Şahin Şah Türbesi, Kırkkızlar Kümbeti(XII.yy.), Çöregibüyük Camii(Dar'ul Hayr Medresesi-XII.yy.), pek çok tarihi çeşme içinde apayrı bir özellik arzeden Lüleczade Kardeşler Çeşmesi, Kasım Ahmet Kervansarayı, Develik Hanı, Arasta, Seğmenli, Çilhane taş köprüleri ile birlikte şehrin 10 km. yakınında hala ulaşım sağlanan Talazan Köprüsü günümüze ulaşan tarihi eserler arasında yer almaktadır.

Bu tarihi dokunun içinde Erzurumlu Emrah'ın(XIV.yy.) dostu Abdullah Baba'nın

(XIV.yy.) türbeleri ile onların sohbet ettikleri söylenen Arasta Kahvehanesi (Mahfel) canlılığından bir şey kaybetmeyen Arasta Çarşısı, Eski Hükümet Konağı (1905), Taşmektep, Taş Bina ve pek çok sivil mimari yapı apayrı bir yer tutmaktadır.

Böylesine zengin bir konuma sahip olan Niksar'da 1876 yılından beri faaliyette olan Niksar Belediyesi bu mevcut dokunun korunması için titiz bir çalışma göstermektedir. Şehrin Koruma Amaçlı İmar Planı'nın yaptırılması ve uygulanması bunun en somut örneğidir.

Tarih, tabiat ve kültür varlıklarının korunması hususunda Kültür Bakanlığı, Başbakanlık, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve diğer ilgili birimlerle koordineli bir çalışma yürüten Niksar Belediyesi pek çok tarihi eserin restorasyonuna bizzat destek vermiştir. Niksar Kaymakamlığı ve Endüstri Meslek Lisesi'nin katılımlarıyla 2002 yılında sivil mimari örneklerin Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun izniyle restorasyonuna başlanmıştır. Yapılan bu çalışmalar halk tarafından da ilgi görmüş , halkımız ve bazı vakıflar da bu faaliyetlerin içine girmişlerdir.

Tarihi Kentler Birliği Tokat Buluşması'nın ardından yeni bir ivme kazanan bu çalışmaların Eski Hükümet Konağı'nın bir ÇEKÜL gönüllüsü Mimar M.Fikri AKTAN tarafından yapılan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projesinin hayata geçirilmesi izliyor. Proje tamamlanırsa bugün Halk Kütüphanesi olarak kullanılan bu bina "Niksar Kültür Merkezi" olacak ve şu an Niksar Belediyesi uhdesinde bulunan Türk-İslam Eserleri Müzesi buraya nakledilecektir.

Bu binanın bitişiğinde bulunan Taşmektep ile ilgili çalışmalara da başlanıldı. Niksar'daki sanatçıların ve araştırmacıların faydalanabileceği bir merkez olması planlanmış durumda Ayrıca; Yılanlı (Leylekli) köprü altındaki beton duvarlar, çevreye uygun bir biçimde taş kaplama yapılacaktır.

Niksarlı hanımlar tarafından kurulan "Niksar Kültür ve Geleneklerini Yaşatma Derneği"ne yer, araç ve gereç temini bakımından gerekli destek sağlanmıştır. Artık ev hanımları hem el emeği göz nuru ürünlerini sergiliyorlar hem de bunları nakte çevirerek aile bütçelerine katkıda bulunuyorlar. Ayrıca Niksar mutfağının nefis yemeklerinden de burada tatma imkanına sahip olabiliyorsunuz.

Niksar'da halıcılık ve kilim dokumacılığı değişik izlerini cadde ve sokaklara döşediğimiz motifli taş döşemelerle yansıtmaya çalıştık. Buna geniş ölçüde devam ederek halkın göz ve sanat zevkini okşamaya fayret sarfedeceğiz.

Çok sayıda atıl vaziyette duran tarihi çeşmelerin restorasyonlarını yaparak bunlardan altısını halkın istifadesine sunduk. Belediye önünde bulunan çınar ağacını, Zeytindibi mevkiindeki ve kaledeki zeytin ağaçlarını koruma altına aldık. Bunların bazılarının tescillerini yaptırдық.

Arasta Çarşısı içinde yer alan, halk arasında Mahfel adı ile anılan kıraathanenin Erzurumlu Emrah'la ilgili bağlantılarını da dikkate alarak Aşıklar Kahvehanesi olarak diyazn ederek, faaliyete geçirmeyi planladık. Burada ülkemizin tanınmış aşıkları ile programlar yapmayı, aşıklık geleneğini yaşatmayı düşünüyoruz.

Niksar'ı şairleriyle yaşatan şairlerin güzel şiirlerinden örnekleri pirinç levhalara yazdırarak şehrin uygun mekanlarına asmayı hedeflerken, şehrin tarihi eserlerini yansıtıcı levhaları giriş ve çıkışlara koymayı gerçekleştirdik.

Şehrin tanıtılması, kültür kaynaşmasını temin ve bilinmeyen yönlerin değerlerin ortaya çıkarılması amacıyla her yıl "Çamiçi Yayla Şenlikleri" adıyla geniş organizasyonlu şiiir geceleri, sempozyumlar, paneller, sergiler vb. etkinliklerin yer aldığı programları düzenledik. Yedi yılda belediye kültür hizmeti olarak 12 eseri yayımlayarak Türk Kültürü'ne kazandırdık. Araştırmacılara

kapılarımızı açarak onları destekledik. Niksar ile ilgili belgesel programlarının yapılmasına katkıda bulunduk.

Bir tabiat harikası olan Çamiçi Yaylası'nı mücavir alan içine alarak oradaki çarpık yapılaşmaya engel olup, dokunun bozulmamasına özen gösterdik. Bugün burada mevcut bulunan sosyal tesisler halkın ihtiyacına yetecek kapasiteye ulaşmıştır.

Diğer bir güzelliğimiz dünyaca meşhur Ayvaz Suyu'muz ve parkımızdır. Bu değerli suyun korunması ile ilgili yoğun çalışmalarımız devam etmektedir. Ayvaz Parkı'nda yapılan ıslah çalışmaları ve yeni alanlarda genişletilerek güzelleştirme faaliyetleri burayı çevrenin en güzel mesire yeri haline getirmiştir.

Başka bir planlı çalışma da artık tarihe karışan kar su değirmenleri ve taş fırınlarıdır. Belediye olarak bu değirmenlerden birini yaşatma, gelecek nesillere gösterme arzusundayız. Taş fırınlardan bir tanesini de alıp, restore ettirerek, halka taş fırın ekmeği üretmeyi düşünmekteyiz.

Mayıs 2002'de yapılan Urfa Tarihi Kentler Birliği'nde üyeliğe kabul edilen Niksar'da bizim başkanlığımızda oluşturulan "Kültür Komisyonu" artık Tarihi Kentler Birliği Kayseri-Talas-Ağırnas buluşması'ndan sonra Niksar'da pek çok tarihi, kültürel ve tabiat değerleriyle sıkı sıkıya buluşmaya koşarak geliyorlar.

sagalassos'dan ağlasun'a

Mustafa İNCİ
Ağlasun Belediye Başkanı

46

Tarihi Kentler Birliği'nin Kayseri, Talas, Ağırnas buluşmasını gerçekleştiren katılımcı herkese beldemin güzel insanları adına saygılar sunarım.

Adını Sagalassos'tan alan AĞLASUN antik Pisidia'nın ortasında tarihsel yerini alır. Ülkemizin güneybatısında "Göller yöresi" olarak bilinen Burdur-Antalya- Isparta illerinin arasında bulunur. Burdur'a bağlı Ağlasun ilçesinin 7 km. Kuzeyindeki antik "Sagalassos" bir zamanların unutulmuş dağ kentidir.

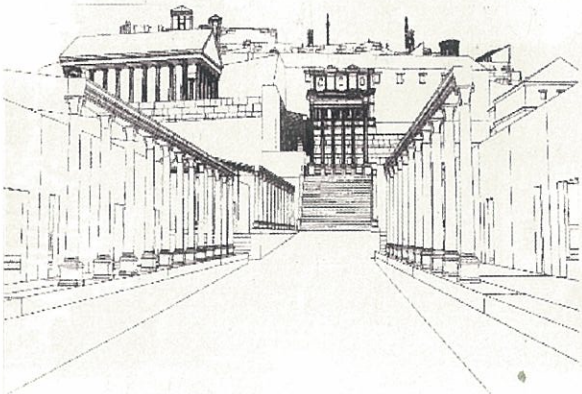
Tarih ve doğanın en güzel noktasında yeşillerle bezenmiş, şirin bir yayla kasabası olan AĞLASUN, "dünya ve turizm kenti" Antalya'ya 100km. uzaklıktadır.

Yöre halkının büyük bölümünün organik tarıma yöneldiği meyve üretiminde kirazın ve çileğin öne çıktığı, kaynak sularında alabalıkçılığın geliştiği, tezgahlarında dokunan halıları, ekolojik gül üretimi ile sırtını Sagalassos Antik Kenti'ne dayamış kültür ve turizm kenti iddiasını taşıyan AĞLASUN.

Ağlasun'u en iyi anlatan ozan ve yazar Hasan Hüseyin (KORKMAZGİL)'dir. 1964 ile 1983 yılları arasında 20 kez ziyaret ettiği, bazan aylarca kaldığı Ağlasun'u mekan eylemiştir. Yöreyi karış karış gezen Ozan, tarihsel ve toplumsal verileri gözlemleyip, inceleyen Ozan, ortaya AĞLASUN AYŞAFAĞI adını verdiği büyük bir destan çıkartmıştır. Ağlasun'a adadığı bu destanda; antik kentimiz Sagalassos ile günümüz Ağlasun'u arasında tarihsel olduğu kadar, ekonomik, sosyal ve kültürel bağlar kurarak, bütünleştirici düşüncesini genişletmiş, Anadolu kültürler mozaiğinde, Ağlasun'a önemli bir yer ayırmıştır.

Ağlasun Belediyemiz, büyük Ozan'a saygı amacıyla, kaldığı, yaşadığı ve edebiyatı yeniden yoğurduğu evi; içinde kitaplık ve arşivlerin yer aldığı "Hasan Hüseyin Evi" olarak kazandırmayı planlıyor.

Ozanın 400 sayfalık AĞLASUN AYŞAFAĞI destanından Ağlasun görüntüleri eşliğinde bir buket okuyarak izninizle sunumu sürdürmek istiyorum.

Ağlasun dedikleri bir yaşlı çınar
İki kerpiç dağ başında birtenha pınar
Taşı taşın üstüne koyup yıkarak bitiriyorlar günü
Dünyadaki yerlerini ol görüp bilemiyorlar!

Ağlasun dedikleri bir yıldız çınar
İki şimşek bir yıldırım- sel selek fırtına kar
Yerde toprak-bölünmüş parça parça
Paylaşmış hane hane-sayılmaz!

Ağlasun umuttur sabahlarımda- ağlasun hüznün
Çakır dikenidir ağlasun ahlak dikenini-sızlar tabanlarımda!

Ağlasun ellerimizdir/ ağlasun öfkelerimiz
Ağlasun heryerdedir/ ağlasun düşlerimiz
Kuru bir gül dalıdır kadınları
Canlarını taştan alıp, taş vuranlar!

Ağlasun dedikleri bir ulu çınar
Bir avuç yoksul yetim bir içim soğuk pınar
Elenmiş elenmiş de kalmış nerede
Kim götürmüş öfkesini bu halkın?

Ağlasun dedikleri bir sessiz ağıt- elden ele bir dilekçe, bir öğüt
Ha bir yeldir eser yüce dağlarda- ha güldür kokar ıssız bağlarda
Bak ki bir dereye bir sessiz gömü
Nerde kimi görerseniz
Orda biraz ağlasun!

Ağlasun masallarda türkülerde ağızlarıdır
Ağlasun herkeslerde
Ağlasun her yerdedir!

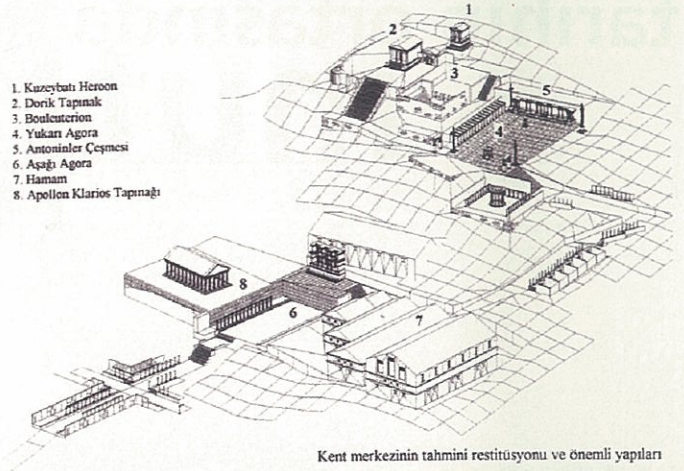
Ağlasun dedikleri bir koca çınar
Dallarına bulut konar, kuş konar, yıldızlar konar.

Ağlasun Belediyemiz sivil mimarlık örneklerini korumak, restore etmek, kent merkezini tarihsel kimliği ile buluşturmak amacı ile yeniden düzenleme çalışmasına bağlanmıştır. Burdur'a bağlı ilçesinin 7 km kuzeyindeki Antik Sagalassos bir zamanların unutulmuş dağ kentidir. Meşe, kızılçam ve sedir ağaçlarının örttüğü, şimdi ise bir kemik kadar çıplak olan dağın yamacındaki kent 1200 yıl önce terk edilmiştir. 1200 yıl unutulmak için yeterli bir zamandır.

Sagalassos geçmişte güzel, zengin bir kentti. Tahıl, et, üzüm, zeytinyağı, şarap, meyve, maden ve seramik üretiliyordu. Sagalassoslu'lara Ağlasun, Çeltikçi, Çanaklı Ovaları dünyanın nimetlerini ve maddesini verirken politika, inançlar, tiyatro, şiir, müzik ve dans yaşamın ruhunu veriyordu.

Sagalassos M.S. 2. yy.'da en parlak ışığına kavuşmuştur. Ama bu ışık en parlak ışınlarını ölmeye yüz tuttuğunda saçan yıldızların ışığı gibiydi. Burada ne olmuştu? Sagalassos niçin terk edilmişti? M.S. 518 ve 528 depremleri Sagalassos'u derinden etkiledi. İyi ve mutlu zamanların sonu gelmiş gibiydi. 528 depreminden 13 yıl sonra Anadolu'da veba salgını başladı. Sagalassos güneyden Panfilya'dan gelen ve Dinar'a uzana yolun üzerinde idi. Ticaret yolları kentlere yaşam getirir. Ölüm de aynı yoldan gelir. Veba hep ticaret yollarını izlemiştir. 541'den 543'e kadar 2 yıl süren veba, o zamanki Anadolu nüfusunun yarısını kırdı. Sagalassos'a da bir kabus gibi çöktü. Sagalassos'un yaşamında başlayan felaketler birbirini izledi. M.S. 6. ve 7. yüzyıllarda bölgede artık güvenlik kalmamıştır. Arap akınları kentlerin bağlantılarını kesmiş, kaynaklarını kurutmuş, yaşamın temeli çökmüştü. Gittikçe sönükleşen Sagalassos'da son kalanlar da o tarihlerde kentli terk ettiler. Torosların İncisi 1200 yıl sürecek bir sessizliğe büründü. Doğa terk edilen kentleri dibe iter. Gömülen bölümler toprağın altında korunur. Yukarıda kalanlar ise güneş, yağmur, kar, rüzgar ve likenler tarafından kemirilir; ufalanmaya çalışılırlar. 1200 yıl önce yaşamak ve ölmek için iyi bir yer seçen "SAGALASSOS", yeniden doğmak için de iyi zaman seçmiş ve 1990 yılından itibaren Belçika Lauven Katolik Üniversitesi Profesörü Marc Waelkens başkanlığında yapılan kazı çalışmaları ile insanlığın görünümüne sunulmaktadır.

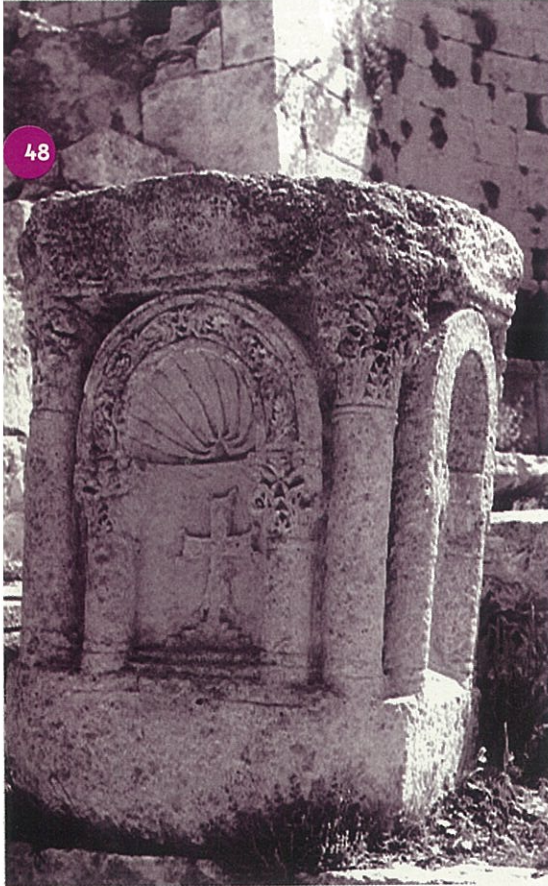
Bu kültürler mozağında insanlığın hiç solmayacak renkleri ile geçmişin "SAGALASSOS" u bugün "TOROSLARI"ın İNCİSİ AĞLASUN" olmuş, geleceğe akiyor.

tarihin ortasında mut

Selahattin ARSLAN
Mut Belediye Başkanı

Mut İlçesi, Mersin İli'nin kuzey batısında yer almaktadır. İl merkezine uzaklığı 165 km. Karaman İli'ne uzaklığı ise 75 km.'dir. Denize en yakın nokta olan Taşucu limanının uzaklığı da 80 km civarındadır.

İç Anadolu'dan Akdeniz'e uzanan Konya-Karaman-Silifke yolu tarih boyunca büyük bir önem taşımış.Yol Toroslar üzerindeki Sertavul boğazından geçiyor. Geçidi aşınca Göksu Vadisi güneye genişleyerek oluşturduğu bir ova çıkıyor karşımıza. Mut Ovası. Çevresi yüksek dağlarla çevrili ova, Akdeniz doğasının bereketinin bir sembolü gibi. Yükseklerdeki çam ormanları ve yaylalar bu ovanın yamacında kurulmuş bir ilçe. Mut'un tarihi Hititler dönemine kadar uzanıyor.Daha sonra Asurlular,Persler,Makedonyalılar ve Romalılar bölgede egemenlikler kurmuşlar.

Çok eski bir yerleşim yeri Mut İlçesi, milattan önce 2000 yılları öncesinde ilk defa Luvi'leri konuk etmiştir. Luvi'lerden sonra Anadolu'daki ilk medeniyetlerden Etiler Mut'ta yaşamışlardır.Etiler'e bağlı Masa Krallığı'na Yenika adıyla başşehirlik yapmıştır. İskender'in ölmesi ile generali Selefkos'un elinde kalan İzorya'nın da başşehri(M.Ö.323) yine Mut olmuştur. Bu tarihten sonra Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular Mut'u kent olarak kullanmışlardır.Mut isminin Luvi dilinden geldiği sanılmaktadır. Luvi dilinde Mut kelimesi vadi anlamını taşımaktadır.Mut İlçesi Göksu vadisinde kurulmuş bir kenttir. Roma ve Bizans döneminde de Claudiopolis ismiyle de tarihte yer almıştır.İlçemiz; Karamanoğlu Burhanettin Musa zamanında, Karamanoğlu Devlet merkezi(1354-1356) olmuştur. Karamanoğulları Beyliği'nin ilk tarihi şahsiyeti Nure Sofi'nin mezarı da ilçeye bağlı Yalnızcabağ Köyü'nde bulunmaktadır. Mut İlçesi 1869 yılında Osmanlılar döneminde ilk defa belediyeleşmiştir.Son nüfus sayımına göre ilçe merkezinde 37.700 kişi yaşamaktadır. Ayrıca 94 köy ve bir beldemiz bulunmaktadır. İlçemizin ekonomik yapısı tarım ve hayvancılığa dayalıdır. İlçede sürekli bir gelişme söz konusudur. İlçe merkezi ve ilçemiz çevresindeki köylerimizde oldukça çok antik dönemlerden kalma eserler vardır.İlçe merkezindeki en önemli tarihi eserimiz kim tarafından yapıldığı henüz tespit edilememiş olan Mut Kalesi'dir. Mut Kalesi'nde halen restorasyon çalışmaları yapılmaktadır. Yine Mut içerisinde Laal Paşa Camii (1356-1390), Taşhan, Dağ Cami gibi tarihi eserlerimiz vardır. Ayrıca Alahan Manastırı(Apadnos / M.S.440-442), Dağpazarı Kilisesi(Corapissus), Magaras Kilisesi, Balabolu kalıntıları(Adrasos), Sinobiç (Palisandos) gibi çok sayıda tarihi esere ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca ilçenin birçok yerinde tespiti yapılmamış kazısı yapılmamış birçok antik değerlerin bile bulunduğu bilinmektedir.Antik değerleriyle oldukça zengin olan ilçemizi ciddi anlamda bir değerlendirmeye almak bu eserlerin hem korumasını sağlamak hem de gelecek kuşaklara aktarabilecek bir incelemeye tabi tutmak

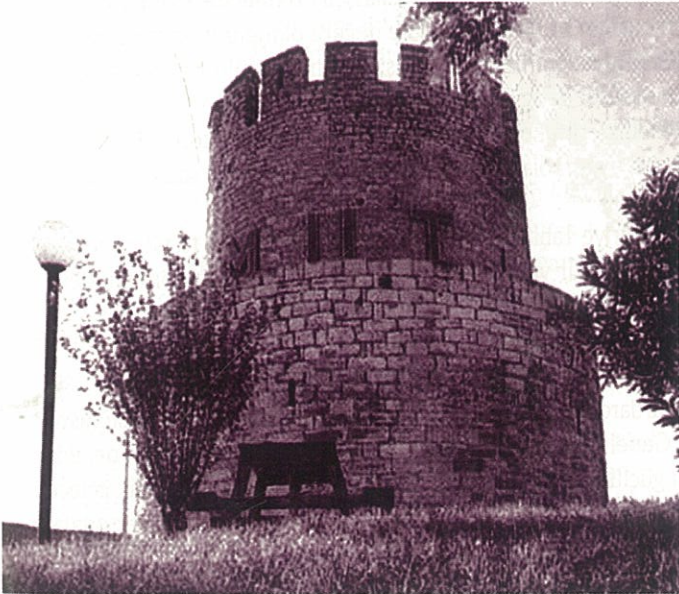

gerektiğine inanıyoruz.İlçemizdeki tarihi eserlerimize kısaca bir göz atarsak;

Mut Kalesi: Şehrin ortasında olan kalenin ilk inşa tarihi bilinmemektedir. Küçük bir garnizonu anımsatan kale, Karamanoğulları ve Bizans döneminde tamir görmüştür. Dört adet burcu bulunan kalenin bir de iç kale olarak adlandırılan kulesi bulunmaktadır.

Laal Paşa Cami: Karamanoğlu İbrahim Bey'in emirleri ile Laal Paşa tarafından yaptırılmıştır. (1356-1390) Kare planlı ve orta kubbeli olan cami düzgün kesme taşlarla inşa edilmiştir. Kitabesine göre iki defa onarım gören caminin bahçesinde 2 adet türbe bulunmaktadır. Kümbetlerin birinde 3, diğerinde ise 4 adet mezar bulunmaktadır. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'ne göre Laal Paşa bu kümbetlerden birinde yatmaktadır.

Dağ Cami: Mut'a 2 km uzaklıktaki cami (11.yy sonları)

Selçuklular dönemine aittir ve çevredeki devşirme taşlarla yapılmıştır.

Alahan Manastırı(Apadnos): İlçe merkezine 20 km uzaklıktaki manastır, Toroslar'da 1000-1200 m. yükseklikte ve Göksu Vadisi'ne bakan dik yamaca oturtulmuştur. MS 440-442 yıllarında yapıldığı tahmin edilen manastır ve külliyesi; batı kilisesi, manastır ve doğu kilisesi, kayalara oyulmuş keşiş odacıkları ve çevredeki mezarlardan oluşmaktadır. Bu kilise binaları Ayasofya Müzesi ile ortak mimari özellikler taşımaktadır.

Alaoda Mağarası: Yapılış tarihi bilinmeyen mağaranın tabanı mozaik döşemedir. 1955 Yılında Prof. Michael Goucha tarafından yapılan araştırma sırasında burada bulunduğu yazıda "Bereketli Hanım Hirstos annesi tanrımız tarafından sevilmiş...." ibaresine rastlamıştır. Yazının devamı bozuk olduğu için okunamamıştır.

Balabolu Harabeleri(Adrasos): Büyük bir antik yerleşim alanı olduğu görülmektedir. Ayakta hiçbir sağlam yapı kalmamış olmakla birlikte çok sayıda lahid ve duvar kalıntıları bulunmaktadır.

Nure Sofi: 1228 Yılında Selçuk Sultanı I.Alaüd'din Keykubat tarafından Ermenek Kalesi civarına yerleştirilen Karamanoğlu Beyliği'nin ilk şahsiyetidir. Karaman adını verdiği oğluna beyliği devretmesinden sonra ömrünü Mut'ta geçirmiş,ölümü üzerine Sinanlı Nahiyesi Değirmenlik Yaylası (Yalnızcabağ Köyü)'na defnedilmiştir.

Karacaoğlan Mezarı: XVII. Yüzyılda yaşamış ünlü halkozanımız Karacaoğlan'ın mezarı ilçeye bağlı Karacaoğlan Köyü, Karacaoğlan Tepesi'ndedir. Mezar 1997 yılında anıt mezar haline getirilmiştir.

Yerköprü: İlçe merkezine 35 km uzaklıktaki bu doğa harikası, 250 metre uzunluğundaki doğal su tüneli ve şelaleden oluşuyor. Burada sadece bir bölümünü aktarabildiğimiz tarihi eserler ve doğal güzelliklerin yanı sıra bitkilerden elde edilen kök boyasından yapılan el sanatları ürünleri,Köy Seyirlik Oyunları, halkoyunları ile de kültürel mirasımızın örneklerini Mut'ta bulmak mümkündür. Mut, keşfedilmeyi bekliyor.

anadolu'nun yarattığı manisa

Orhun ŞIKTAŞLI
İnşaat Mühendisi
Manisa Belediyesi Meclis Üyesi
İmar Komisyonu Başkanı

"Geçmişin
güzelliklerini
koruyup, geleceğe
taşımak, zaman
boyutunu aşmaktır."

Toplumlar kendi kültürel kimlikleri ile tanınırlar. Bu kimlik, o toplumu oluşturan tarih, dil, din, sanat ve gelenekler bütünüdür.

Birey ve toplum alalade ile mükemmellik arasında kırılma noktasındadır. Her kırılma noktası bir andır. Tarih, an dediğimiz şimdiki zaman kesintilerinin, yaşananların bir araya gelmesiyle oluşur. Yaşanan anların kalitesi, barışçıl ortamlarda ahenkli ve doğru parametrelerin çokluğu, mozağin ne kadar güzel ve değerli olduğunu ortaya koyar.

Anadolu bir çok medeniyetlere beşiklik etmiş, zengin bir kültür hazinesi olarak bizlere mirastır. Manisa, bu kültür zenginliğinde yer alan tarihi bir kenttir.

Kentimizin tarihi özelliklerini koruyup, yıpranmış yapıların restore edilerek kullanıma sunulması ve buna uygun olarak, şehrin planlı yapılaşmasını sağlamak başlıca görevimizdir.

İzmir 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu'nun tespitlerine göre; Manisa'da 104 adet taşınmaz kültür varlığı tespit edilmiştir. Eski Yunan döneminden başlayıp Saruhan Beyliği ve Osmanlı İmparatorluğu'na ait pek çok tarihi eserimiz bulunmaktadır.

Manisa'daki tarihi yapıların büyük bir bölümü, Vakıflar Genel Müdürlüğü mülkiyetindedir. Bugünkü şartlarda, bu kadar yüksek sayıda eserin bütünüünün, restorasyon ve korunmasının Vakıflar Genel Müdürlüğü imkanları ile sağlanması mümkün değildir. Manisa'nın geçmiş ile olan güçlü bağlarını koparmadan, tarihi kimliğini koruyarak gelecek kuşaklara aktaracak çalışmaların; sorumlu resmi kurumlar, belediyemiz, meslek odaları ve özel sektör katılımı ile sürdürülmesi gerektiğine inanıyoruz.

Ağlayan Kaya: (NİOBE) Mitolojiye göre, Kral Tantalos'un kızı, Niobe'nin çocuklarının

çokluğu, Tanrıça Leto'yu kıskandırır. Leto, çocukları Apollan ve Artemisten, Niobe'nin cezalandırılmasını ister. Onlar da Niobe'nin çocuklarını öldürürler. Çocuklarının ölümü ile Niobe, büyük bir acıya kapılır. Bu durum, Baş Tanrı Zeus'u etkiler ve acısına son vermek için, Niobe'yi taş haline getirir. Buna rağmen Niobe'nin acısı devam eder ve kayadan göz yaşları süzülür. Halk arasında da Ağlayan Kaya olarak bilinir.

Aigai: Manisa'ya 49 Km.uzaklıkta Antik Aigai, Herodotos'un bahsettiği 12 Ailois kentinden biridir. Henüz kazı yapılmamış olmasına rağmen, tarihinin Arkhaik döneme kadar indiği, Helenistik ve Roma dönemlerinde de önemli bir ticaret merkezi olduğu, kalıntılarından anlaşılmaktadır.

Ulu Camii: Spil Dağının kuzey yamacında bulunan Ulu Camii, 1366 – 1368 yıllarında, Saruhanbey'in torunu İshak Çelebi tarafından yaptırılmıştır. Eski bir kilisenin yerine, bazı eski mimari parçalarda kullanılarak inşa edilmiştir. 14 ve 15. yüzyılda, şehrin önemli yapılarından biri olan Caminin, batısındaki Fethiye Medresesi de, İshak Çelebi tarafından, 1378 yılında yaptırılmıştır.

Hatuniye Camii: Hatuniye Camii ve Külliyesi, 1490 yılında, Sultan 2.Beyazıt'ın Eşi Hüsn-i Şah Sultan tarafından yaptırılmıştır. Daha sonra 1497 yılında, Külliye gelir sağlamak amacıyla dükkanlar ilave edilmiştir. Medrese ve İmarethane, diğer bir çok bina gibi, Kurtulmuş Savaşı'ndaki büyük yangında yanmıştır.

Sultan Camii: 16.yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman'ın Sancak Beyi olarak, Manisa'da görev yaptığı sırada, inşaatına başlanan Sultan Camii ve Külliyesi, Kanuni Sultan Süleyman'ın annesi Hafsa Sultan adına yaptırılmıştır. Sade bir mimariye sahip, iki minareli camii, medrese, sübyan mektebi ve imareten oluşan külliye, 1522 yılında tamamlanmış, darrüşşifa ile hamam sonradan ilave edilmiştir. Sultan Camii, Mesir Şenliklerinin kutlandığı ve macunun halka saçıldığı camii olarak da ünlüdür.

Muradiye Camii: Klasik Osmanlı Mimarisi özelliklerini taşıyan Muradiye Camii 1583-1585 yıllarında Sultan III. Murat adına Külliye olarak yaptırılmıştır. Proje Mimar Sinan'a aittir. Kesme taştan yapılmış olan ve iki zarif minaresi bulunan Cami'nin çinileri, kalem işleri, vitrayları ve mermer mimber, Osmanlı Süsleme Sanatı'nın en güzel örnekleridir. Şehrin Sultan Önü adıyla anılan semtinde bulunan Külliye'nin, diğer bölümleri ve imarethane, medrese ve yıkılmış olan Sübyan Mektebi'dir. Medrese ve imarethane günümüzde Manisa Müzesi olarak kullanılmaktadır.

Saruhanbey: Saruhanbey 1313 yılında Regaip Kandili gecesini Manisa'yı Bizanslılar'dan alarak Bizans egemenliğine son verir. Şehir, Beylik merkezi haline getirilir. O günden bu yana, şehir sakinleri bugünü hem Fetih Günü, hem de Regaip Kandili olarak kutlamaktadır. 1348 yılında ölen Saruhan Bey'in Muradiye Camii'nin batısında bulunan türbesi, torunu İshak Çelebi tarafından yaptırılmıştır.

Mevlevihane: Mevleviliği yaymak ve yaşatmak amacıyla 1368 yılında Saruhanbey'in torunu, İshak Çelebi tarafından yaptırılmıştır. Spil eteklerinde bulunan bina 19. Yüzyıl sonlarına kadar, Mevleviler tarafından kullanılmıştır. Bugün Manisa Celal Bayar Üniversitesi tarafından kütüphane olarak kullanılmaktadır.

yerin altı da, üstü de "dulkadirli"

Selçuk DULKADİROĞLU
Dulkadirli Belediye Başkanı

**Kurtarılmayı
bekleyen tarihi
inanç merkezi**

Kapadokya milyonlarca yıl önceden bugüne kadar yağmur, güneş ve rüzgarın el ele vererek yeryüzüne çizdiği eşsiz bir tablo gibidir. Bu tablonun içerisine insan unsuru, binlerce yıl önce yontularla girmiş ve insan sanatını, Kapadokya'nın bu doğal tablosuna, yer altı ve yerüstü mağaraları, yer altı şehirleri, ibadet yerleri, barınak ve sığınakları olarak işlemiştir. Kısaca, binlerce yıl insan ve doğa Kapadokya tablosu üzerinde kıyasıya yarışmışlardır. İşte Kırşehir Merkez ilçeye bağlı yeni kurulan Dulkadirli kasabası da böyle bir yarışın eseridir. Binlerce yıl önceden yeraltına oyulmuş yontu sanatının nadide eseri, bu günlerde gün ışığına çıkarılmaya çalışılıyor. Burası Kapadokya'nın kıymetli bir bölümü ve binlerce yıl önce insanın yontularla adeta dans ederek meydana getirdiği oldukça büyük ve ilginç bir yer altı şehridir.

Yazılı tarih öncesi Tunç Çağı'nın en görkemli, ölümsüz eserlerinden biri de **Dulkadirli Yer Altı Şehri**'dir. 1931'de Lous Delaperte'nin, Kırşehir Dulkadirli Hashüyük'te, 1943'te Halet Çamlıbel'in Kırşehir'in değişik yörelerinde yaptıkları çalışmalar ile Hermut D. Bossev'in yaptığı kazılar sonucu elde edilen tarihi eserler, bu bölgenin M.Ö. 332-M.S. 18 yıllarında yaşayan Kapadokya Krallığı (Güzel Atlar Ülkesi) ile M.Ö. 1650-1200 yıllarında yaşamış Hitit İmparatorluğu uygarlık alanında yer aldığını kanıtlamaktadır. Hitit İmparatorluğu başkenti Hattuşaş başta olmak üzere, Kırşehir Kaman Çağırkan Kalehöyük'te Japonlarca yapılan kazıda çıkan Öküz Başı, Çorum Alacahöyük, Yozgat Alishar, Kayseri Kültepe, Gaziantep Karkamış, Konya İvriz'de bulunan tarihi eserler ve **Dulkadirli Yer Altı Sitesi**'nin bu dönemin en önemli tarihi miraslarından olduğu bilim adamları tarafından doğrulanmaktadır.

Dulkadirli Yer Altı Sitesi, basit sıradan bir mağara olmayıp, iç ve dış mimarisi, insan emeği ile özene bezene yapılmış, planlı ve geometrik çizimlerle gerçekleştirilmiş, eşine rastlanmayan şaheser, tarihi bir kültür merkezidir. Yer Altı Şehri'mizi ziyaret eden Alman turistin de dediği gibi **"Burası başka bir dünya, ayrı bir gezegendir."**

Burası zaman içinde yöre halkı tarafından tavuk çiftliği ve fide yetiştirme gibi amaçlarla kullanılmıştır. Yöre halkının ev yapmak için kayaları dinamitleyerek taş çıkarması ve define arayıcıları tarafından bilinçsizce tahrip edilmesi sonucu bu güzelim tarihi eser, zaman içinde tamiri mümkün olmayan zararlar görmüştür. Tüm Dulkadirli ve çevre halkı Yer Altı Şehri'nin giriş kapısı üzerindeki, o güzelim yalçın yükseklikleri dinamitlenerek, adeta yağmalanmaktayken Mahmut DULKADİR, "Burası bizim tapulu yerimiz." diyerek, bu fütursuz kırım, yıkım ve yağmalamayı durdurmuştur. Kendisine insanlık adına sonsuz teşekkürü bir borç biliriz.

Dulkadirli Yer Altı Şehri'nin, Hitit İmparatorluğu ile Kapadokya Krallığı'nın Eyalet Başkentliği'ni yaptığı, Hıristiyanlığın yasaklı döneminde sığınma, savunma, barınma, korunma yeri olarak kullanıldığı arkeologlarca tespit edilmiştir.

Dulkadirli Beldesi, Kapadokya Bölgesi'ndeki Yer Altı Şehirleri'nin en önemlisine sahip bulunmaktadır. Buradaki Yer Altı Şehri, bir Yer Altı Şehirleri Sitesi halinde geniş bir bölgeye yayılmıştır. Tarihi geçmişinin Prehistorik dönemlere kadar uzandığı tahmin ediliyor. Bu Yer Altı Kenti'nin henüz 60 odasına ve 2. katına kadar temizlik çalışmaları ile ulaşılmıştır. Daha birçok katlarına ve yüzlerce odalarına, yer altı galerilerine, gizli geçitlerine henüz ulaşamamıştır. Dulkadirli Antik Bölgesi 3 ayrı bölümden oluşmaktadır.

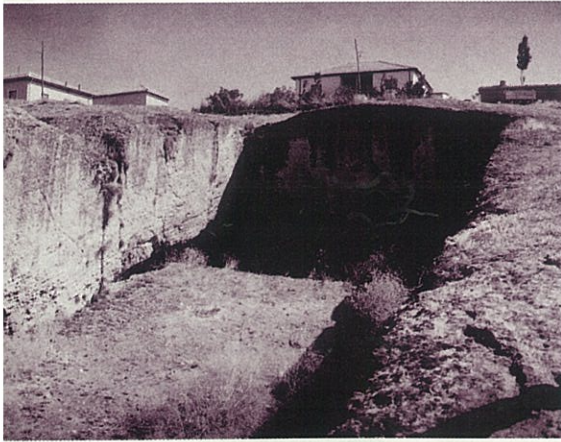
1. Bölüme, batıdan 24 mt uzunluğunda bir koridor kapısı ile 45x32x26 mt ebadındaki dikdörtgen prizması şeklinde, üstü açık kaya oyma büyük bir avludan girilir. Avlunun batısında 4, kuzeyinde 10, doğusunda 4, üst ana pencere ile kuzeyde 4 alt katta pencere vardır. Bu pencerelerden içeriye girildiğinde bir koridorla buluşulur. Bu ana koridora açılan özel bölmeli 60 tane oda mevcuttur. Odaların dizaynı geometrik şekillerle bugünkü mimar ve mühendislerin akıllarına durgunluk verecek güzelliktedir.

Yine ana koridorun kuzeyindeki alt kata inilen merdivenden sonra ortaya çıkan büyük salonun mevcut 4 kapısından üçünün iç avluya açıldığı, bir kapının da doğuya 130 mt uzaklıktaki diğer yer altı şehirlerine uzandığı, böylece burasının **Yer Altı Şehirleri Sitesi** olduğu tahmin edilmektedir.

Birinci Yer Altı Şehrinin 130 mt doğusunda kalan, 2. ve 3. Yer Altı Şehirleri 12 mt genişliğinde 68 mt uzunluğunda ve üst kısmı 10 mt kuzeye uzanan taban bölümü 1 metreye kadar alçalan bir yapıya sahiptir. Yine 2. Yer Altı Şehri'nin kendine has bir girişte, içerisinde kral tahtına benzeyen özel bölmeli odaları bulunmaktadır. Bu sağda kalan 2. ve 3. Yer Altı Şehirleri arasındaki kaya oyma odalar 1. Yer Altı Şehri'ne tabandan bir dehlizle bağlantılı olması bu sistemin mükemmelliğini göstermektedir.

Kapadokya (Güzel Atlar) Krallığı ile Hitit (Eti) Krallığı medeniyetlerinin merkezi olduğunu, kasabamızın 3km doğusunda Dulkadirli Yarımkale Çok Katlı Yerüstü Şehri, 10km uzaklıktaki Taburoğlu Köyü yakınlarındaki ilk Roma Kilisesi olan Uçayak Kilisesi ve 5km uzaklıktaki Hacı Fakılı Köyü'nde bulunan ilk ilkel kilise örneğinden anlamak mümkündür.

Uçayak Kilisesi ile Dulkadirli Çok Katlı Yer Altı Şehrinin uzantısı olan ve 130mt doğusunda

bulunan 2. ve 3. Yer Altı Şehirlerinin tescil işlemleri için çalışmalarımız sürmektedir.

2000 yılı Hz. İsa'nın doğumunun 2000. yıldönümü olduğundan, 21. yy'ın ilk basamağında özellikle inanç turizminde bir patlama olacaktır. Bu durumdan Türkiyemiz'in de yararlanması için Dulkadirli Yer Altı Şehri'nin bir an önce turizme kazandırılması gerekmektedir.

Dulkadirli Yer Altı Şehri'nin, Hitit, Kapadokya, Frig, Pers, Helen, Bizans, Roma ve Selçuklu Devleti'nin yaşadığı dönemlere ait bilgiler ancak kazı çalışmaları sonucunda alınabilecektir.

Bilindiği gibi, yurdumuz eski eserler, anıtlar, siteler, etnoğrafya ve folklor değerleri bakımından dünyanın sayılı zengin ülkelerinden biridir. Bizi geçmişimize bağlayan, tarihi ve kültürel varlığımızı idrak ettiren bu belgeler, aynı zamanda geçmiş devirlerin ve zamanımızın tarihi, kültürel, siyasal ve ekonomik hareketlerini ortaya koyan üstün değerlerdir.

Kırşehir Valiliği İl Genel Meclisi'nden ayrılan 20.000.000.000 TL (yirmi milyar) ödenek ile Kültür Müdürlüğü'nce yürütülen kazı çalışmaları 05/07/2002 tarihinde başlamıştır. Ayrıca, Kültür Bakanlığı tarafından ayrılan 100.000.000 TL (yüz milyar) ile Çevre Düzenleme Projesi ihalesi yapılmış olup, Müteahhit Osman ALIŞIROĞLU başkanlığındaki Yüklenici Firma çalışmalarına başlamıştır.

Halkın bezirhane, in, mağara, kervansaray olarak adlandırdığı ve yapılan çalışmalar sonucu 2. katı bulunan Yer Altı Şehrinin, Belediyemizin özel girişimleri ile MTA Genel Müdürlüğü'nce 13-16/05/2002 tarihleri arasında Jeofizik Araştırma Ekibi tarafından Yer- Mühendislik Etüdü, Arkeojeofizik çalışmaları yapılmıştır. 27-29/06/2002 tarihleri arasında İTÜ ve MTA tarafından Murat Hüdavendigâr ŞAHİN başkanlığında Doç. Dr. Gülçin ÖZÜRLAN ve Heyeti, 3 teknik yöntem; çok alçak frekanslı radyo dalgaları ile yapılan VLF, doğal potansiyel yöntemi S.T., öz direnç yöntemlerini kullanarak yaptıkları sismik araştırmalar sonucunda, Yer Altı Şehrinin 1. ve 2. katları dışında 3. 4. ve 5. katlarına da inilebileceği kanısına varmışlardır. Yer Altı Şehrinin bulunduğu üç ana bölgede yeraltının aydınlatılabilmesi amacıyla yapılan jeofizik araştırmalarda, elektrik-rezistivite yöntemi uygulanmıştır. Bu çalışmalar kısa sürede yapıldığından kesin sonuç ancak ana büyük avludaki toprağın dışarıya atılarak temizlik çalışmalarının tamamlanması ile aydınlığa kavuşacaktır.

TÜRSAB Genel Başkanı Sn. Başaran ULUSOY'un kazı çalışmalarımıza kazandırdığı toprak taşıma bandı ve yine alınmasında değerli yardımlarını esirgemediği traktör, Yer Altı Şehrimizin turizme kazandırılması yolundaki mücadelemize ivme kazandırmıştır. Ayrıca kasabamızın yetiştirdiği değerli insan Musa TUNCAY'ın yaptırması olduğu 100 adet kapsamlı Yer Altı Şehri Albümü de, kasabamızın ve Yer Altı Şehrimizin tanıtımında önemli rol oynamıştır.

Bünyesinde jeolojik ve arkeolojik bölümleri bulunan araştırmacı üniversitelerle işbirliği yapılarak Dulkadirli Yer Altı Şehrinin kesin tarihi tespit edilmelidir. Bu medeniyetlerin kazı ve araştırmalarının yapılmaması halinde önemli bir kültür mirası toprak altında yok olup gidecektir. Biz belediye olarak özel çabalarımızla, Almanya Berlin Hititoloji Enstitüsü, Roma Arkeologlar Birliği ve Dünya Mağaralar Birliği ile bilgi alışverişli çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Musa TUNCAY'ın özel girişimleriyle tarihi eserlere duyarlı bir Japon Firması ile de işbirliği yapmaktayız. Ayrıca, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Hititoloji Kürsüsü Başkanı Cem KARASU ile bağlantı kurulmuş olup, bu konudaki çalışmalarımız devam etmektedir.

Kimlik arayışı içinde olan Avrupa ülkeleri tarihi eserlere büyük önem vermektedir. Anadolu tüm kültürlerin sentezlendiği medeniyetlerin beşiği olması nedeni ile Avrupalı kendi kimliğini Anadolu'da aramakta ve bu uğurda her yolu denemekte, bir nevi geçmişini aklamak için çeşitli vasıtalarla korunmasız ve her metrekaresi bir tarih olan Anadolu'dan kaçırdığı tarihi eserleri müzelerinde sergilemektedirler.

Almanya Berlin'de, İzmir Bergama isminden esinlenerek, **Bergamon Müzesi** adı altında kurulan müzede yine Anadolu'dan kaçırılan camii mihrabı, hutbe, mimber, çanak, çömlek, kap, vazo, kemer, sütun, başlıklar, köprü, özel cami taşları, elyazmaları vb. toplama eserlerle sahte bir tarih yaratılmaya çalışılmakta ve asıl geçmiş unutturulmak istenmektedir. Oysa kendi tarihlerini karanlık köy kuyular, palangalar, giyotinler, işkence odaları, insan yakılan fırınlar, duvarlar oluşturmaktadır. Yoksulluk, sefalet ve açlık içindeki Avrupalı, Haçlı Seferleri ile Anadolu'yu işgal ve talan etmeye geldiğinde; banyo, wc gibi temizlik alışkanlıklarının yanı sıra hanlar, hamamlar, su kanalları ve bir çok sosyo-kültürel eserleri, Anadolu kültüründen almıştır.

Avrupalı bize ait kültürlerle bir tarih yaratmaya çalışırken, biz bu eserlerimize ve kültürümüze kayıtsız kalmakta, gerekli özen ve ilgiyi esirgemekteyiz. Olanakların kısıtlı, korunması gereken kültür mirasının büyük ve çeşitli olduğu düşünülecek, bunların değerlendirilmesi ve

korunması, geleceğe aktarılması zor görünse de; yerel bazda yapılacak çalışmalar desteklenerek engeller aşılabılır. O yörede cereyan eden evrensel nitelik taşıyan tarihlerin ve eserlerin yine ancak bölgede yaşayanlarca korunup, yaşatılabileceği düşünlürse bu konuda teşvik edici olmak ve yapılan çalışmaları desteklemek gerekir.

Aksi takdirde geçmişimizi, geleceğimizi, kültürümüzü ve öz kimliğimizi, Avrupa Müzelerinde, bugün yetişmeye çalıştığımız Avrupa kimliği olarak tanımak zorunda kalırız. Her türlü tarihi eser ve kültür miraslarının değerleri, ancak bölge yaşayanlarınca korunabilir ve geleceğe aktarılabilir. Bu değerler bütünlüştürülerek ülke tarihini oluşturur. Bilindiği gibi Kurtuluş Savaşı önce yerel güçler oluşturularak bölgelerin kurtarılmasını ile başlamış ve tüm ülke yabancı istilasından kurtarılmaya kadar devam etmiştir. Kültürümüz ve eserlerimizi yabancı istilasından beraberce kurtarmak zorundayız.

Günümüz devletleri bir kültür savaşına girmişlerdir. Bunların en büyük silahları dil, kültür, sportif faaliyetler ve en önemlisi de "Bacasız Fabrika", "Altın Yumurtlayan Tavuk" turizmdir. Özellikle, İspanya, İtalya, Mısır, İngiltere gibi ülkeler hatta bir ada ülkesi olan İrlanda bile milli gelirlerinin büyük bir bölümünü turizm sektöründen kazanmaktadır.

Oysa anılan ülkelerin hiçbiri Türkiye kadar zengin medeniyetlere ev sahipliği yapmamışlardır. Yurdumuz zengin tarihi geçmişi, coğrafi konumu gereği dünyanın en güzel, en anlamlı ve önemli jeopolitik konumunda bulunmaktadır. Batının en doğusu, doğunun en batısı, güneyin en kuzeyi, kuzeyin en güneyinde yer almaktadır. Kısaca güney-kuzey, doğu-batı arasında bir kültür köprüsüdür. **Ülke turizminin yeni bir ivme kazanması için Kapadokya'nın altın giriş kapısı olan Dulkadirli Yer Altı Şehri'nin turizme kazandırılması gerekiyor.**

Dulkadirli Yer Altı Şehri kapalı, güvenli, düzenli ve sağlıklı bir mekan olduğundan, doğal bir tarihi miras barınağı olarak, yıllarca hovardaca kullanılmıştır. Bugüne kadar kendi kaderine terk edilmiş yöremizde ve çevresinde yaşayanlarca o görkemli tarihi kayalar dinamiklerle parçalanarak ev yapımı için taş çıkarılması uğruna tahrip edilmiştir. 1998 yılında tarihi sit alanı ilan edilerek, devlet tarafından bu fütursuzluğa dur denilmiştir.

Anadolu'yu Türkleştirip, Türk-İslam sentezi ile yoğuran 12 Alperenin 8'i **Kırşehirli**'dir. Tarihte ilk Gökbilim Medresesi'ni kuran **Cacabey**, insanlığa akıl, bilim, ahlaklı ve adil çalışmayı bir ilke haline getiren **Ahi Evran**, Garipname adlı eseri ile öz Türkçe'nin güçlü savunucusu **Aşık Paşa**, büyük komutan **Süleyman Türkmani**, hoşgörü ve demokrasinin kaləsi **Ahmedî Gülşehri**, insanlar arası barış, huzur, güven ve hoşgörü düzenini kuran **Hacı Bektaş Veli**, Osmanlı Devleti'nin kurucusu **Osman Bey**'in kayınpederi ve akıl hocası bilge kişi **Şeyh Edibali**, büyük tasavvuf ustası evrensel bir kişiliğe bürünmüş olan **Yunus Emre** gibi daha nice hoş görülü dost gönüllü can insanın bulunduğu kültür, bilim, ilim ve ozanlar diyarı şirin Kırşehirimiz'e bir yılda 292 turist geliyorsa bu çok düşündürücüdür. Bunun sorumlusu başta Turizm, Kültür, Vakıflar gibi önemli kurumlar yanında kültüre, bilime, geçmişe saygı duyan tüm **Kırşehir sevdalılarıdır**. İşte Kırşehir ve Kapadokya'nın turizm akınına güçlendirmek için el ele gönül gönüle verip Dulkadirli Yer Altı Şehirleri'ni en kısa zamanda turizme açmalıyız. Belediyemiz özel girişimleri ile Dulkadirli Yer Altı Şehirleri'ni tanıtıcı Almanca, İngilizce, Fransızca gibi önemli 9 dünya dilinde broşür hazırlama çalışmalarına başlamıştır.

Türkiye'ye gelen turistin sadece güneş, deniz ve kum için gelmediği anlaşılacak kültür turizmi desteklenmeye başlamış, turistler için Anadolu'daki özgün yaşama biçimini yansıtan yeni mekanlar oluşturma çabaları hız kazanmış ve bu bağlamda ikinci işlev verilerek hizmete açılan yapılar daha çok gündeme gelmeye başlamıştır. Evler ve konaklar otel veya lokanta olarak yeniden düzenlenirken, küçük kasabalarda bile turist çekebilme için kimi yapıların yaşaması sağlanmıştır.

2000 yılının Milenyum İnanç Turizmi ile önem kazanması nedeni ile Dulkadirli Manastırının / Yer Altı Şehri önemi daha da artmaktadır. Bunun için Dulkadirli Yer Altı Şehri'nin bu kriz ortamında turizme açılması aciliyet arz etmektedir.

Devletin kaybı, hükümetlerin ayıbbı, yöre halkının duyarsızlığı ve ilgisizliği sonucu bugüne kadar turizme açılmamış olan Dulkadirli Yer Altı Şehri'nin turizme kazandırılabilmesi için katkı ve yardımlarınızı bekliyoruz.

TÜRSAB Genel Başkanı Sn. Başaran ULUSOY'un dediği gibi **"Dulkadirli Yer Altı Şehri'ni görmemek büyük bir kayıp, görüp ilgilenmemek büyük bir ayıptır."**

Haydi turizmçiler! Kültür sevenler! KIRŞEHİR DULKADIRLI YER ALTI ŞEHİRLERİ; Kapadokya Turizm Ağının önemli bir altın halkası olarak desteklerinizi bekliyoruz!

keşke daha önce kurulsaydık

Metin SÖZEN
ÇEKÜL Vakfı Başkanı

Bugün konuşmaları dinlerken, “**Tarihi Kentler Birliği keşke yıllar önce ülke gündemine girseydi**” diye düşündüm. Bu konuda gecikmiş olduğumuzu görüyorum. Böylesi örgütlenmeler, bu tür dayanışma odakları, yıllardır süren yanlışların doğruya dönüştürülmesi için önemli bir çıkış noktası ve geleceğe dönük tartışmaların süreklilik kazandığı merkezler olarak farklı bir işlevi yüklenmiş gözüküyorlar..

Kentlerin seçilmiş yerel yöneticileri, kentlerine bilinçli yaklaştıkları zaman, önlerine çıkan sorunları çözmede çok farklı yollar deneyebilmekte ve farklı yöntemler bulma şansı yaratabilmekteler. Birbirini izleyen konuşmalar da bunu kanıtlamakta.... Eğer bölgelerde kurulan üniversiteler böylesi bir ortama uygun bilgi üretebilirlerse, işbirliği yaratabilirlerse, tutarlı bir yol izlemek kolaylaşıyor. Üniversitelerimizin de artık yerel yönetimlerin bu tür çabaları içinde yer almalarının, karşılıksız destek vermelerinin zamanı gelmiş bulunuyor..

Bu bağlamda, İçişleri Bakanlığı bir genelge yayınladı. Birikimli kimliklerle birlikte kentlerde envanter çalışmaları başladı. Bütçede hiçbir karşılığı olmadığı halde bazı iller, bu çalışmalarda çok yol aldılar. Bu konuda örnek illerden biri de “**İzmir**”. Özellikle birçok kentte valilerin oluşturduğu kurullar, belirli bir bilimsel çerçeve içinde envanter çalışmalarını hızlandırdılar.

Burada dikkati çeken bir diğer nokta da, doğal-tarihsel-kültürel varlıklarını korumaya çalışan yetkililer, kentlerini anlattıkları zaman, “**geleceğe dönük ipuçlarını içeren**” açıklamaları da birlikte getiriyorlar. Biraz sonra tartışmaya başlayacak bilim insanlarımızın, uzman arkadaşlarımızın konuşmalarını etkileyecek temel veriler, belediye başkanlarımızın uygulamalardan aldıkları güç ve deneyimlere dayalı açıklamalarında saklı. Bu nedenle bu toplantılar, “**ortak bir eğitim-tasarım-uygulama ortamı**” yaratmakta...

Varlığımız içine yeni katılan belediye başkanlarının, heyecanla kentlerini anlatma tekniği de tanıtımla uğraşan uzmanlara örnek olabilecek nitelikte. Bu şundan kaynaklanıyor: “**Üreten insan, tanıtımını-sunumunu çok daha içten ve doğru yapıyor..**”

Burada değinilmesi gereken bir diğer nokta da, temel kavramlarda buluşma. Üretilen kavramların önünün açık oluşu, çağdaş oluşu, uygulamaları da kolaylaştırıyor. Bütün bunlar, köklü birikime köklü geçmişe bir öykünme olarak değil, yeni bir güç kaynağı olarak bakmaktan kaynaklanıyor. Burada bir şeyin altını özellikle çizmek istiyorum: Herkes kendi mal varlığına hızla sahip çıkmak istiyor. Önce geleneksel dokuyu korumaya, sorunların tartışıldığı bir ortam olarak değerlendirmeye çalışıyor. Özelliklerini koruyan bir geleneksel konutu “**Çevre Kültür Evi**” olarak onarıyorlar. Ardından tarihsel-kültürel değerleri bir araya getirerek bir “**Kent Tarihi Müzesi**” oluşturmaya çalışıyorlar... Kentlerinin kimliğini geleceğe taşıyan gençlerle, “**Yaz Okulları**” düzenliyorlar...

Şimdi sunumlarını yapan yeni üye belediyelerimizin değerlendirmesine geçiyorum: **Altındağ Belediyesi**, Ankara'nın tarihsel-kültürel sorumluluğunu yüklediğini, bu birikime süreklilik kazandırmak için tüm gücüyle çalıştığını belirtti. Antik kentin

kalıntılarından başlayarak, Cumhuriyetin ilk yıllarda dar olanaklarla ürettiği yapıları bir bütünlük duygusuyla sunmaya çalıştı. Bir başkent için adım adım gelişmesini sergiledi.

Mustafapaşa Belediyesi, Kapadokya içinde ağırlıklı bir yerleşme olduğunun bilinciyle hareket etti. Bütün dünyaya çağrı yaparak, Mustafapaşa'nın dününü-bugününü-yarınını anlatmaya çalıştı. Tek bir bağnaz cümle kullanmadı. Tarihe olan bu saygısı için teşekkür ediyorum.

Balaban Belediyesi, farklı bir söylemi geliştirdi. Ağır bir hastalıktan sonra toplantıya katılan Belediye Başkanı, özel bir kentsel dokunun yöneticisi olarak konuştu. Zengin bir doğal çevre içinde suyu, yeşil dokuyu, ünlü şelaleyi, dünyada da tanınan kayısıyı birlikte yorumlamanın zamanın geldiğini söyledi. Kerpiç mimarlığının bu özgün örneğinin, dünya mimarlığı içinde en önemli noktalardan biri olduğu bilinciyle de hareket etti. Kerpiç mimarlığı, 21. yüzyılda çok üzerinde durulması gereken bir birikim olarak gündem oluştururken, bizlerin de bilinçsizce yok ettiğimizin altını çizdi.

Side Belediyesi, uzun bir sürecin bütün sorunlarının kendisine miras kaldığı bir Belediye Başkanı olarak çabalarını kutlamak gerekiyor. Daha önce geri dönüşü olmayan yanlışları miras olarak alan bir kişi olarak bir dizi doğruları sergilemesi, önemli bir değişimin de somut işaretleri. Birlikte çalıştığı arkadaşlarını ve kendisini bu dönüşüm hareketinden dolayı, **"Tarihi Kentler Birliği"** sürekli desteklemesi gerekir.

Odunpazarı Belediyesi, eski kent parçalarının yeni kimlik arayışı içinde değerlendirilmesinin altını çizdi. Yangın geçiren çarşı bölgesine rağmen, kalan dokuları nasıl özenle korumaya çalıştığını anlattı. **"Kent Tarihi Müzesi"** oluşumu, eski belgeleri yayına dönüştürmesi, sokak yenileme girişimlerinde aldığı yol, tutarlı bir çalışmanın ürünü olarak Odunpazarı'nı öne çıkarıyor.

Viranşehir Belediyesi, beklediğimiz bir sunum yaptı. Derinlikli tarihin tüm evrelerini içeren buluntuları, ilginç mağaralardan başlayarak adım adım değerlendirdi. Böylesi güçlü bir birikimin sorumluluğunu taşıdıklarını, kent içinde özgün özellikler içeren yapılara değişik işlevler vererek farklı bir kültürel yapıyı kente egemen kılmak istediklerini bildirdi. Yaklaşımını kutlamak gerekiyor.

Karadeniz Ereğli Belediyesi, farklı bir bakış açısıyla yaklaştı. Viranşehir örneğine koşut bir yol izledi. Mitolojinin ünlü kahramanlarının verilerinden günümüz çocuklarının eğitimine uzanan bir çizgide kültürel süreklilik içeren bu tür bir süreç, **"Tarihi Kentler Birliği"** için de önemli bir girdi. Tarihin her döneminde kente katkı sağlamış kimlikleri temel öğeleriyle değerlendirme, denenmesi gereken bir yöntem.

Uçhisar Belediyesi, Kapadokya'nın kopmaz bir parçası olduğunu, ama parça olmanın da bir anlamı olduğunu vurguladı. Gerçekten İçişleri Bakanı ile yerinde yaptığımız toplantıda, kamunun diri güçleri, sivil toplum örgütleri, duyarlı mimarların, Uçhisar'ın kalan birimlerini uluslararası boyutta bir konaklama merkezine dönüştürdüklerini gördük. Geçmişten gelen her duvar parçasının bir anlam taşıdığını belirtmeleri ise, farklı bir yaklaşım. Kapadokya'nın ortak bir tasarıma yönelmesi gerektiğinin verileri Uçhisar'da saklı.

Niksar Belediyesi, aldığı bir dizi kararlarla kısa-orta-uzun dönemli çalışmalarını belirlemiş gözüküyor. Bu durumu yerinde gördük. Bize ev sahipliği yaptılar. Tokat'taki **"Tarihi Kentler Birliği Toplantısı"**ndaki çabaları ve sonuçları, gerçekten Türkiye'nin dört bir yanından katılan üyeler için örnek olacak nitelikteydi. Unutulmaması gereken köklü geleneklerimizi yansıtacak boyutta öğeler içermekteydi. Tokat Valimize, Belediye Başkanlarımıza, sivil

toplum örgütlerine teşekkür borçlu olduğumuzu bu toplantıda belirtmek isterim. Hepimizin onları alkışlaması gerektiğini düşünüyorum. Kendi insanlarını bir araya getirerek **"Tokat Kent Senatosu"** nu kurmaları, başarı şansını büyütmiş gözüküyor. Başta Tokat olmak üzere Niksar, Erbaa, Zile ve bütün yerleşme yerleri ortak bir hareketle havza boyutunda korumaya geçişin en büyük adını atıyorlar. Bu gelişmeler bizlere örnek oluşturmaktadır.

Ağlasun Belediyesi, bilim çevreleriyle yerel yönetimlerin dayanışmasının çok güzel bir örneğini verdi. Bir de hayata bizden daha duyarlı bakan ozanların, yazarların varlığıyla-inceliğiyle kentlere yaklaşmanın önemini vurguladılar. Kenti kent kılmanın yalnız mimarların, şehir plancılarının işi olmadığını, duyarlı insanların nasıl etkili olduklarını göstermesi açısından, Ağlasun Belediye Başkanı'nı kutluyorum.

Ayrıca bir yabancı bilim insanının, yaşamını adayarak Sagalassos kazısına nasıl yaklaştığını gördük. Duyarlı yaklaşımların yerlisi yabancıyı olmadığını göstermesi açısından da konuşması ilginçti. Tarihe doğru bakan bu insanın arkasında **"Tarihi Kentler Birliği"** üyelerinin de olduğunun kendisine aktarılmasını istiyorum. Çünkü, **"tarihi tarih yapan bilinç ve bilgidir"**. Bu ikisi birleştiği zaman, kentlerin hemşehrileriyle birlikte kentleri ayakta tutmanın temel çıkış noktaları belirir.

Mut Belediyesi, toplantıya farklı bir boyutu taşıdı. Çevresindeki birbirinden ilginç yerleşmelerle birlikte özel konumuyla Mut, doğal-tarihsel-kültürel varlıklarıyla yeni değerlendirmeleri beklemektedir. Özellikle Selçuklu ve Beylikler döneminde önemli bir merkez olarak günümüze ulaşmış tüm yapıtlarının taranarak gözden geçirilmesi, geleneksel dokusunun farklı bir yaklaşımla yeniden saptanması, ülkemize çok yönlü katkı sağlayacaktır.

Manisa Belediyesi, büyük bir birikime sahiptir. Tarihin her döneminde ağırlığı ve önceliği olan anıtsal yapıları kadar yönetim merkezi olarak da **"Tarihi Kentler Birliği"** içinde ağırlıklı yerini almalıdır. Selçuklu-Beylikler-Osmanlı dönemleri yapıtlarının önemli bir bölümünü koruyan Manisa, geleneksel dokusunu yer yer yitirdiği için hızla yeniden değerlendirmeyi beklemektedir. Bu toplantılarda ortaya çıkan başlıklara uygun yeni tasarımlar, Manisa'nın kültürel bütünlüğünü korumada önemli bir adım olacaktır.

Dulkadirli Belediyesi, adeta yoku var etmekte ve yoktan bir sonuç çıkarmaya çalışmaktadır. Dulkadirli yerleşmesi, altıyla üstüyle geçmiş birikimlerin odaklandığı bir yerdir. Dulkadirli Belediyesi dört bir yana başvurarak doğal ve kültürel varlıklarını bilimsel temellere dayandırmak istemektedir. Yeniden çağdaş donatımla tasarlanması ve tanıtılması için özel çaba göstermektedir. Kapadokya içinde farklı bir yere oturması ortak dileğimizdir.

Burada yeri gelmişken şunu da hatırlatmak isterim. 50. hükümet Kapadokya bütünü için bir kanun tasarısı hazırlamıştı. Ardından bizler, dünyaya dağılan bir kitap ve 6 bölümlük bir belgesel film yaptık. **"Kapadokya bir bütündür, bütünüyle korunmalıdır"** dedik. **"Doğa ve kültür öncelikli bölge planlamasını niçin istiyoruz?"** sorusunu herkese sorduk. Ortak bir yönetim biçimi ve altyapı oluşturmanın yollarını aradık. Yoğun çalışmalara rağmen, Kültür Bakanlığı tasarımı geri çekmek zorunda kaldı. Artık bu tür girişimler, bilinçli birlikle ancak yaşama geçebilir. Geciktik ama, bilincimiz bu tür gecikmeleri önleyecektir...

Hepinizin coşkulu yaklaşımınızı, dayanışmaya dayalı girişimlerinizi, yoku var kılan davranışlarınızı içtenlikle kutluyorum. Bu büyük girişimin farkına varmayanları uyandırmak görevinin de bizlere ait olduğunu söylüyorum...

“yerel yönetim hukukunda çevre ve kültür değerleri”ni tartışırken...

Oktay EKİNCİ
TKB Genel Danışmanı

Dünden bugüne yapılan tüm sunuşları ve en son Metin Hocam'ın yaptığı değerlendirmeye birlikte kentsel korumanın nasıl yerel yönetimler tarafından yaşama geçirileceğini ve bunu sağlamak için de hukuk karşısındaki dayanaklarımız ile aşmamız gereken konuları biraz sonra uzmanlarımızla birlikte tartışacağız.

Ancak benim burada, panele başlamadan önce bir görevim daha var. Çok önemli bir duyuru yapmak istiyorum sizlere: Hepinizin bildiği gibi, Tarihi Kentler Birliği, üye belediyeleri, tarihi çevrelerini koruma konularında teşvik etmek için bir yarışma başlatmıştır. Geçen sene bu yarışmaya 6 üye belediyemiz katılmıştır ve başarı ve duyarlılık ödülleriyle ödüllendirilmiştir.

Ancak geçen seneki ilk çalışmadan hareketle, bu etkinliğin daha kurumsal ve daha kalıcı olabilmesi hedeflerine yönelik olarak yeni bir yönetmelik hazırlandı... Ve bu yönetmelik, Tarihi Kentler Birliği Encümeni kararıyla birlikte geçen Mayıs ayında Şanlıurfa'da yaptığımız Meclis Toplantısı'nda kabul edildi. Biz de size “Yerel Kimlik”in 4. sayısında bu yönetmeliği yayımlayarak duyurduk... Şimdi, elinizdeki yönetmeliği tabi ki, bütün yerel yönetim başkanlarımız okuyacak. Ancak asıl hedefimiz, bütün üye belediyelerin bu yarışmaya katılmaları...

Yarışmanın genel konusu ve yöntemi, belediyelerin tarihsel ve kültürel çevrenin yaşatılması ile ilgili yaptığı projeler ve gerçekleştirdiği çalışmalardan örneklerini sunmalarıdır... Bunların, hangi normlarda, nasıl bir dosya içerisinde sunacağınızın ayrıntıları yönetmelikte vardır ve okunduğu takdirde görülecektir.

Önemle altını çizmek istediğim konular ise şunlardır:

1-Yarışmamıza, Tarihi Kentler Birliği'ne üye olan, üyeliği kesinleşmiş belediyelerimiz katılabilmektedir.

2- Son dönem dahil olmak üzere üye belediyelerimizin Birliğimize aidat borcu bulunmaması gerekmektedir.

3-Tarihi Kentler Birliği, ilgili meslek kuruluşlarıyla kurumsal olarak işbirliği içersindedir. Bu nedenle, yarışma için göndereceğiniz projelerde görev alan mimarlar, şehir plancıları, mühendis ve diğer meslek mensuplarının, ilgili meslek odalarına kayıtlarının tam olması, söz konusu projelerin, ilgili meslek odalarının denetimlerinden geçmiş olması şartları vardır.

4-Yarışma takvimi olarak, önerilen çalışmalara ait dosyalarınızı Ekim ayı sonuna kadar göndermeniz gerekmektedir.

Dosyalarınızı, projelerinizi Tarihi Kentler Birliği Sekreteryası'na göndermeniz gerekmektedir. Kasım ayında jüri ve Danışma Kurulu toplanacak, değerlendirme yapacak. Aralık ayı Encümeni'nde görüşülecek, Ocak ya da Şubat'ta İstanbul'da yapılacak olan toplantıda ödüller verilecek ve tekrar buluşulacak. Ondan önceki buluşmamız Edirne buluşmasıdır. Bütün yarışmacı belediyelerimize başarılar diliyoruz.

Değerli katılımcılar,

Şimdi gelelim panelimizin konusuna...

Gerçekten yerel yönetimlerin, belediyelerin, tarihsel ve kültürel mirası sahiplenmesi ve koruması yönündeki mevzuatı güçlendirmek yıllardır düşüncelerde vardı. Fakat genelde şöyle bir imaj da var idi: Genelde sanki belediyeler tarihsel ve kültürel mirasın korunmasını, merkezi hükümete havale etmişlerdir. Böyle bir anlayış egemen olmuştur. Yani tarihe Ankara baksın, imara ben bakayım anlayışı. Oysa bu iki nedenle de çok yanlış; açayım:

1.Tarih yoksa kent yoktur. Yani kenti var eden tarihtir. Talas olmasaydı, Talas Belediye Başkanı olur muydu? Ağırnas olmasaydı Ağırnas Belediye Başkanı olur muydu? O kent var ki, o belediye var. Ama o kent, öncelikle tarih sayesinde var. Demek ki, yerel yöneticilerin varlık nedenleri tarihtir. Dolayısıyla, onu Ankara'ya havale etmek doğru bir şey değildir. Tabi ki, ulusal ve uluslararası bir miras olduğu için merkezi hükümet politikalarında koruma esastır. Ancak yereldeki sorumluluk yerine getirilmeden, merkezi yönetim ne kadar bilinçli ve otoriter olursa olsun, koruma gerçekleşmiyor...

2.İmar korumayı içerir, korumasız imar olmaz. Tarihten gelen yapıyla yeni yapının birlikteliği, imarın olmazsa olmaz koşuludur. İmar yıkıp yok etmek değildir. O halde yıllardır yıkımlara uğrayan tarihsel mirasın, bu değerlere hassas olmayan bir imar mevzuatıyla yok edilmesini de artık sona erdirmeliyiz...

Evet, şimdi, geldiğimiz noktanın bu saptamasıyla panele başlayabiliriz...Acaba,yasal durumumuz nedir? Bu çalışmalar içersinde, hukuksal yükümlülüklerimiz nelerdir? Ben ilk sözü Kayseri Mimarlar Odası Başkanı Sayın Aytimur Güpüpoğlu'na veriyorum.

nitelikli yaşam için koruma

Aytmur GÜPGÜPOĞLU
Mimarlar Odası Kayseri Şubesi

Geçtiğimiz yüzyıla baktığımızda gördüklerimiz; iki dünya savaşı, Japonya'ya atılan atom bombaları, sanayileşme ve silahlanma yarışı, enerji kaynaklarına sahip olma kavgası, büyük güçlerin egemenliklerini siyasal, sosyal ve ekonomik alanlarda kabul ettirme uğraşları... Sonuçları:

Binlerce yılda varolan doğal ve kültürel çeşitliliğimizin acımasızca tüketilmesi. Bugün aşmamız gereken en büyük engel, geçen yüzyıldan kalan, ülkemizde hala çağdaşlık kabul edilen tüketim alışkanlıklarımız.

Sanayi üretiminin kontrol ettiği bir kültür, daha fazla kar için üretim ve amaçsız tüketim üzerine kuruludur.*

Niteliğin değil, sayıların egemen olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Kentli olmaktan beklentilerimiz, daha çok konut, daha çok araba, daha geniş yollar. Karşı çıktıklarımız bunlar değil. Karşı çıktıklarımız; yeşil alanların yok edilmesi, hava kirliliği, gürültü ve kendimize yabancılaşma.

Nitelikli yaşam bu değildir.

Bu koşulları yaratanlar, şimdi bu hastalıkları tedavi etmeye başlarken özellikle büyük kentlerimiz ekonomileri ve altyapıları yetersiz olduğu için insanların ıstırap çektikleri yerler haline dönüşmüştür.

Gelecekte çocuklarımızın bir bağ sekisinde derin bir soluk alıp "Oh, dünya varmış!" diyebilmelerini istiyorsak, bu anlamsız gidişe bir son vermeliyiz.

İşte bu karşı duruşu "Koruma" kavramı ile ifade edebiliriz.

Geçmişte yapılan yanlışların olumsuz etkilerini ve geleceğimize yönelik baskılarını her geçen gün daha çok hissediyoruz. Bu baskılardan kurtulmamız gerekir.

Başlangıç noktası "insan"dır. Kendisini ve çevresini seven, yöresel özelliklerinin farkında olan, sorunlarını bilen ve çözüm için katkı koyabilen insan, bilinçli insandır.

Koruma bilincine sahip insanlara gereksinmemiz var.

Demokrasi erdemli insanlarla yücelir. Sayısal çoğunluğun nitelikli çoğunluğa dönüştürülmesi ile oluşturulan örgütlenmeler, güçlü örgütlenmelerdir.

Her ölçekte güçlü örgütlere gereksinmemiz var.

Zor uzlaşabilen bir kuşağın devamımız. Yasalar karşısında haklı olmak, sorunların çözümüne yetmiyor. Bu sorumluluğu üstlenenler, ortak doğrularda buluşmak zorundadırlar.**

Bilimsel çözümlere, eşgüdümüne ve yeni yasalara gereksinmemiz var.

Bunlar yeniden yapılanmaya gidilmesini gerektirir.

Ancak o zaman sürdürülebilir mimarlık, sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir çevre politikalarını var edebiliriz.

Mevlana'nın dediği gibi "Bulanmadan donmadan akmak", bizim de amacımız olmalıdır.

* Prof.Dr.Doğan Kuban

** Prof.Dr.Metin Sözen

kültür ve yaşam kaynakları kamu malıdır

Prof. Dr. İlkü AZRAK
TKB Danışma Kurulu Üyesi

Doğa gibi yitirildiği takdirde, yerine yenisi konamayacak değerler, eski eserler. Çevre korunması ve yaşatılması, kuşkusuz bir toplumun uygarlık düzeyini ortaya koyan ölçütlerden ve kriterlerdendir. Tarihi eserlerin korunabilmesi için hukuki önlemlere başvurulmaktadır. Önce hukuki, daha doğrusu yazılı hukuk konusunda bazı mütalaalarda bulunayım.

Bilindiği gibi, Türkiye’de yeni açılımlara gerekli imkan sağlayan bir siyasal rejim 1960 yılında ortaya çıktı ve 1961 yılında bir anayasa yapıldı. Bu anayasanın yapılması esnasında onu taslak olarak hazırlayan İstanbul Üniversitesi komisyonunda, o zamanlar biz genç akademisyen olarak katkılarda bulunmuştuk. O zaman bu çevre koruması hususunda taslağa yerleştirilen bir hüküm vardı:

“Arkeoloji eserleri, tarihi eserler, sanat eserleri ve milli parklar kamu malıdır. Bunlar alınıp satılamaz. Süre aşımı ile edinilemez. Bir hukuk tasarrufuna konu olamaz. Bunlar kimin elinde olursa olsun geri alınır. Kamu mallarının korunması, kullanılması ve tashihi bu esaslara göre kanunla düzenlenir.” Önerilen formül budur.

Şimdi yapılan anayasada şöyle bir husus var. Devlet, tarih ve kültür değerleri olan eserlerin korunmasını sağlar, bu amaçla teşvik verici ve destekleyici tedbirleri alır. Bu anıtlarla değerlendirilen özel mülkiyeti olanlara getirilecek sınırlamalar ve bu nedenle hak sahiplerine yapılacak muameleler kanunla düzenlenir. Şimdi bu, çok sınırlı, çok yüzeysel.

Bildiğiniz gibi, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları tespit ve tescilli konusundaki yönetmelik, sitlerden bahsederken bunların kategoriyonunu yapmıştır. Kentsel sit, doğal sit, arkeolojik sit, tarihi sit... Ayrıca İller Bankası Teknik Şartlaşma ve Özel Şartnamesi 1. maddesinde, koruma amaçlı imar planı kapsamını belirleyen bazı formüller var. Burada, anıt, külliye, ören yeri, tabii ve arkeolojik sit, belirli bir dönemi karakterize eden yerleşme dokularından söz ediliyor. Gelin görün ki, bunların korunmasında ülkemizde büyük noksan ve ihmaller var. Korumayla görevli olanların ihmalleri bir yana, korumanın ilkelerini koyup, özel durumlarda uygulama kararlarını veren Kültür ve Tabiat Eserlerini Koruma kurullarının da her zaman bu konuda iyi bir sınav verdiğini söylemek de güç.

Şimdi burada bazı önemli konuları eleştirel bir yaklaşımla ele almak istiyorum. Öncelikle, tarihsel çevre, üzerinde yoğunlaşmak istediğim konu. Ülke ölçeğinde yapılmış fiziki planlama yok. Hatta bölge planlaması bile yok. Sayın Metin Sözen Hocamız altını çizdi; bölge planlaması olmadan bütüncül bir koruma düşünülemez. Bunun örneklerini geçmişe baktığımız zaman görüyoruz. Başta İstanbul olmak üzere, Bursa ve tarihi çevre bakımından olağan üstü zenginliğe sahip öteki kentlerimiz kendilerini sanayileşme

sürecinin içinde buluverdiler. Bir yandan kendilerini çevreleyen tarihsel çevre yoksulluk mahalleleriyle tarihsel kimliğini kaybetti.

Beri yandan da eski eser konumundaki yapılar, konak v.s. hatta böyle yapılardan oluşan mahalleler, sokaklar kent toprağının akıl almayacak boyutta değer kazanması sonunda sadece toprak spekülasyonunu meslek edinmiş kişiler, aynı zamanda büyük servet sahibi tüketicilerin baskıları karşısında dayanamayarak eriyip gitti. Kent planlaması bu düzensiz yerleşim ve onun sonucunda oluşan arazi spekülasyonlarını önleme imkansız olmasa bile fevkalade güçtür.

Şu halde kent planlamasının yapılmasında daha enerjik davranarak tarihsel çevrenin geçmiştekinden de büyük kayıplara uğraması önlenmelidir. Koruma örgütlenmesine ilişkin bir eleştiri yapmak istiyorum. Tarihsel çevre koruması adına yetkililer Kültür Bakanlığı, İmar ve İskan Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Belediyeler ve Koruma Kurulları arasında dağılmaktadır. Yetkilerin dağılmasında tatmin edici bir eşgüdüm, bir koordinasyon mekanizması kurulamadığı için çok kez, görev boşluğu ortaya çıkmaktadır.

Yargı denetimine ilişkin bir eleştirim de var. Yüksek İdare Mahkemesi olan Danıştay İdari Yargı Denetimini kararlar üzerine yapmakla yükümlü olduğu için, kararları idari nitelik taşıyan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararlarını da denetlemektedir. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları ve Yüksek Kurulu, tarihsel eserler hakkındaki niteleme ve değerlendirmeleri içeren kararlarında denetlenmelidir. Buna itiraz edilemez. Yalnız itiraz edilmesi gereken davranış bence şu : Eski eserler uzmanlığa dayalı nitelemelerin özüne ciddi bir müdahale niteliği taşıyacak şekilde kurumların dışında, bilirkişi olarak getirilen kişilerin raporlarının salt doğru olarak kabul etmesi,hiç tartışmadan, kurumların kararlarıyla o bilirkişilerin görüşlerini karşılaştırarak, onları değerlendirmeden iptal kararları veriliyor. Bu takdir yetkisine tecavüz niteliği taşımaktan öte, doğruları da bozan sonuçlar da yaratabiliyor.

Türkiye'de doğru kararların verildiğini düşünelim.Esas olan yargıda maddi gerçeği, tarihsel gerçeği, doğruyu ortaya koyarak doğru karar verilmesidir. Koruma çabası, idareyle yargının işbirliğiyle ortaya konacak birşeyken bakıyorsunuz bir bacağı askıda. Yani son çözümlemede koruyucu durumda olan yargı, ama yargı kararlarını kulak arkası eden bir de idare var.

Herşeyden önce Bergama'da altın arama çalışmaları, fevkalade ciddi bir hukuki problem yarattı. Bilirkişi dedi ki; burada siyanürün toprağa karışmasından sonra ortaya çıkacak süreçlerde, 50 yıllık bir dönem içersinde bütün çevreyi bozabilecek sonuçlar ortaya çıkması kaçınılmazdır.

Çevreye zarar verilmesi %10 ihtimal olsa bile, altın üretimi yapılamaz. %10'luk risk göze alınmaz. Yargının bu konuda verdiği kararın uygulanmaması hususunda Bakanlar Kurulu gizli bir karar aldı. Tasavvur edebiliyor musunuz? Gizli karar... Aslında bizim hukukumuzla göre, Bakanlar Kurulu'nun kararlarının hepsi Cumhurbaşkanının onayına tabi olması gereken kararlardır. Resmi gazetede de yayınlanmadı. Cumhurbaşkanının imzası

olmadığı için yayınlanamazdı da. Şimdi İzmirli çevreci avukatlar Danıştay'a başvuracaklar. Sonunda haber geldi. Karar, hizmete özel ve gizlidir. Hizmete özel başka bir şey, gizlilik başka bir şey. Bu gizlilik nedir? Yargıdan kaçmadır bu. Tipik bir örnek olarak bunu vermek istedim. Yargıyla idarenin savaşı devam etmektedir. Bir hukukçu olarak bundan duyduğum üzüntü büyüktür.

Üzerinde durmak istediğim başka bir eleştiri konusu da şudur: Türkiye'ye bütün belediyelerin korumayla görevli bütün makam, organ ve kuruluşlarının üzerinde tartışmasız biçimde ittifak edecekleri genel bir koruma politikası yaratılmamıştır. Bu politikanın uygulamasına ilişkin bir strateji de yaratılmamıştır. Dağınık bir koruma düşüncesiyle hareket eden kuruluşlar bazen de yanlış şeyler yapabilmektedirler. Onun için böyle bir genel politika yaratılması bakımından bir üst kurulun kurulması ve sırf bu işle uğraşması yani genel koruma politikasının ilkelerini, bu ilkelerin ayrıntılı biçimde gösterilmesini sağlayan bir örgütün kurulması gerektiğini, kurulurken de tamamen bilimsel, kişiliğini ispat etmiş, üst düzeyde kişilerden oluşan bir kurum olması gerektiğini söylüyorum.

Birkaç öneri sunarak konuşmamı bitirmek istiyorum:

- 1.Koruma hizmetinin gereklerine uygun, bilinçli ve hızlı çalışacak merkezi örgütün kurulması.
- 2.Tarihi çevre korumanın, halk için sanayileşme kadar önemli olduğunun belirtilmesi. Bunun fiyatı ne kadar yüksek olursa olsun, devletin ödemesi gerekliliğidir.
- 3.Ayrıca iyi korunmuş bir tarihsel çevrenin turizm yoluyla iyi bir gelir getireceği de bilinmektedir.
- 4.Fevkalade zengin tarihi hazinelerin üzerinde oturan belediyelerin ne kadar fakir olduğunu gördükçe, fevkalade büyük üzüntüye kapıldığımı burdan ifade etmek isterim. Onların üzerinde oturdukları hazine, dünyada kolay kolay bulunamayacak bir hazinedir. Ama güçleri yoktur. Bu imkanların onlara sağlanması icap eder.

Ayrıca, eski eserlerin korunması için tasarruf gerekçesi kısıtlanan mal sahiplerine yapılan ayni ve nakli yardımlarla vergi muafiyetlerinin bugünkü koşullar altında pek yeterli olmadığını belirtmek gerekir.

Bazı çözümler getirmek icap ediyor: Eski eser koruma fonuna benzer bir fon ve kredi uygulaması yapmak gerekmektedir.

Medeni Kanunda ilginç bazı hükümler var : ipotekli borç senedi ve irat senedi çıkarma olanağını öngören bu hükümler (madde : 898-929) İsviçre Medeni Kanunundan aldığımız hükümlerdir. Orada çok iyi işletiliyor. Bu hükümler gayri menkullerin yenilenip değerlendirilebilmesi için çok güzel bir imkan yaratmaktadır. Lakin bu hükümler Türkiye'de bugüne kadar uygulama alanı bulamadı.Bu hükümlerin uygulanmaması bence büyük bir eksikliktir. Bu mekanizmanın istenirse harekete geçirilebileceği düşüncesindeyim.

Öte yandan, sadece özel kişilerin değil ama kamu kuruluşlarının da ellerindeki eski eserlerin korunması hususunda dikkatli ve titiz davranmamaları karşısında özellikle bu hususta ihmali görülenlere, yaptırım uygulaması yoluna gidilmesi

gerekmektedir ve burada katıyen bir müsamaha ve hoşgörü söz konusu olmamalıdır. Çoğunlukla Koruma Kurulları'nın görüş ve kararları da bir kenara itiliyor. Böyle davranan kamu kuruluşları mensupları hakkında ciddi bir ceza koğuşturması yapıldığı pek görülen bir olay değildir. Bunun altını çizmek istiyorum.

Bilinçli, kararlı ve daha hızlı bir kent planlaması yoluyla tarihsel çevre korumasının genel düzenleme içinde sağlanması önem taşıyan başka bir husus.

Planlama alanlarının özel niteliklerinin ilgili disiplinlerde yetkin kadroların bir an evvel yetiştirilmesi ve özellikle koruma amaçlı imar planlarının irdelenmesinde kurulların görev ve sorumluluk sınırlarında açıkça ortaya çıkması, bu koruma amaçlı imar planlarının çok dinamik bir şey olduğu sürecin içerisinde yer alan çok ciddi bir şekilde üzerinde durulması bunların nasıl yapılması gerektiği hususunda onları yapanların, o kadroların iyi yetiştirilmesi gerekir.

En son değinmek istediğim konu şu: Halkı arkamıza almadan bu işleri yürütemeyiz. Bir zamanların Ankara Belediyesi'nde gördüğümüz gibi 90'lı yılların çok güzel örnekleri çıktı ortaya. Hacı Bayram bölgesinde, Hacı Bayram karar kurulu ile uzmanlardan oluşan kurulun çalışmaları çok güzel sonuçlar verdi. İyi şeyler ortaya çıktı. Keza Kaleiçinde de iyi sonuçlara götüren yol izlenmiş orda. Bu konuda birçok güçlüklerle mücadele edildiğini biliyoruz. Ama istenen, bir şekilde uygulanabilmiştir.

2. husus şu: Sivil toplum örgütleriyle kesin biçimde işbirliği yollarını aramak lazım. Çünkü bu konuda çok yararlı düşünceler geliştirdi sivil toplum örgütleri. Şimdiye kadar meslek odalarının çok değerli katkıları oldu ama Sivil Toplum Örgütü dendiği zaman, burada gönüllülük hususu ağır basar. Meslek odalarında meslek mensupları asker gibi, o odaların mensubu olmak zorundadır. Ama, gönüllülük başka bir şeydir. İşte bu gönüllü kuruluşları hiç yabana atmamak lazım.. Türkiye'de birşeyler oluşmaya başladı. Gerçekten sevindirici şeyler ortaya çıkmaya başladı. Önce birkaç yabancı örnek vermek istiyorum size. Hollanda'da ve özellikle Almanya'da sivil toplum örgütleri ile birlikte yapılan bir-iki çok güzel iş var. Ruhr Havzası'nda eski kömür ocakları. Ne yapalım diye düşünüyor idare. O ocakların ve o bölgenin içerisinde bulunan sanayi tesislerinin, ki bunlar endüstri tarihidir, bunların birer kültür varlığı olarak korunması için örgütlenme yoluna gidiyorlar. Bu örgütler kamu örgütü değil, gönüllü kuruluşların, sivil toplum kuruluşlarının kurduğu örgütler. İdare oraların yapımında, onları destekledi, para verdi fakat o bölgenin işletilmesinde, o gönüllü kuruluşlara yetki ve sorumluluk verdi.

İki Almanya birleştikten sonra, Doğu Almanya'daki artık kullanılmayan eski gazometre (gazhane) kültür merkezi haline getirildi ve işletilmesi çeşitli gönüllü kuruluşlara verildi. Onun içerisinde sinema, tiyatro, konferans salonu, kafeler, uluslararası eğlence mekanları, ne ararsanız var. Hollanda'da da eski gazometreler böyle kullanılıyor. Sivil toplum örgütleri korumayı böyle sağlıyorlar.

İstanbul'da da Anadolu yakasında artık kullanılmayan bir Hasan Paşa Gazhanesi var. Fevkalade bakımsız halde, çok kötü duruma düşmüş. Parçaların birçoğu sökülüp, götürülmüş. İstanbul

Belediyesi'ne bağlı İ.E.T.T.'nin elinde bulunmaktadır. Şimdi bu gazometrenin aynen batıdaki örneklerde olduğu gibi bir sanayi tarihi olarak korunması ve burada bir kültür merkezi kurulması için gazhane gönüllüleri bir yıldır çalışıyor. İstanbul Teknik Üniversitesi'nden bir grup, proje hazırladı. Ondan sonra işletme ve hukuk tarafının oluşturulması için bizden yardım istediler ve bir örgüt kurduk. Bu çalışma halen devam ediyor. Bu sorunun görüşülmesi için uzun süredir bizi kabul etmeyen İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı birgün gazhaneye geldi. Orada "burada harikulade bir kültür merkezi yapacağız" dedi. İhaleye açılacağını söyledi. Aradan 15 gün geçti. Protokolleri hazırladık. Sivil toplum örgütü ile yapılan bir çalışma olacak. Güzel bir şey ortaya çıkacak umudundayım. Eğer bu gerçekleşirse Türkiye adına güzel örnek bir hareket olacak. Bu bakımdan, bir proje demokrasisi, işletme demokrasisi bu kültür eserlerinin korunmasında çok ciddi bir katkı olarak kabul edilmelidir. Ve bu örnekler çoğaltılmalıdır.

Son bir noktaya değinmek istiyorum, izin verirseniz. Biraz konunun dışında olacak ama uzun bir zamandır böyle bir vesile gelsin diye bekledim, dostlarımla, meslektaşlarımla ve bu işlerle uğraşan yöneticilerle birkaç konuyu görüşmek için.

Dün Erciyes Üniversitesi'nde görevli olan meslektaşımız burada ilginç bir olayı duygusal bir üslupla dile getirdi. Orijinalinde minare olmayan bir camiye, zorla minare ilave etme olayı. Çok ilgimi çekti bu olay. Şimdi Vakıflar Müdürlüğü'nün temsilcisi arkadaşımızdan bir ricada bulunmak istiyorum. 500 yıllık kültür tarihimizin fevkalade değerli eserleri tahrip ediliyor, bozuluyor, başkalaştırılıyor. Bakımsızlık bir yana, tarihi camilerimizin güzelim minarelerine takılan o kocaman, çirkin hoparlörlerin yarattığı bozulma. Ayrıca Süleymaniye Camii, Selimiye Camii, Sultan Ahmet Camii ne kadar büyük eser niteliği taşıyan selâtin camii varsa, dış bahçe duvarlarına zaman zaman ilan yapıştırılıyor, hac seferleri yapan kuruluşların bezler üzerine yazılmış reklamları asılıyor. Vakıflar İdaresi'nin buna müdahale etmesi gerek. Batı ülkelerindeki tarihi katedrallerin üzerine nasıl titrendiğini bunları görenler pek iyi bilir. Gönül bizim idarecilerimizin, hiç değilse batıdan örnek almasını istiyor.

Belediye Başkanlarımızdan da bir ricam var : Güzel Türkçemiz'in hakkını versinler ve sokak isimlerini tabelalara yazdırırken özen göstetersinler. Örneğin "Karanfil Sokak" değil, "Karanfil Sokağı". "Caddesi" oluyor da "Sokağı" olmuyor! Eskiden "Sokağı" derdik biz. Türkçemiz sokak tabelalarında bile bozuluyor. Çok rica ediyorum belediye başkanlarından, bunun önüne geçsinler. Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.

sivil-özel birlikteliğin

kamusal ortaklığı

Mithat KIRAYOĞLU
TKB Danışma Kurulu Üyesi

Türkiye'nin kronikleşmiş sorunları vardır. Bunlardan biri de sorunları erteleme alışkanlığıdır. Bu alışkanlığın nedeni, sorunları çözme durumunda olan çeşitli yetkililerin, birlikte çalışarak çözüm bulmak yerine kendi yetki alanlarını koruma çabası içinde olmalarıdır.

Yerel yönetimler hukuku da böyle bir sorundur. Çeşitli disiplinlerin uzmanları ve yetkilileri, kendi alanlarında konuyu tartışmakta, fakat çözüm için biraraya gelememektedirler.

Bu yüzden, yerel yönetim hukuku, konunun esas sahipleri olan belediye başkanlarıncı tartışmaya açılmalıdır. Öncelikle, belediye başkanlarının eylemlerinde, yasal olan ile meşru olan arasındaki çelişkiye dikkat çekilmelidir. Uygulamada "yasal" ile "meşru" nun birbirini tutmaması, belediye başkanlarını, hiçbirşey yapmamakla, "ben yaptım oldu" demek arasında bir seçim yapmaya zorlamaktadır. Dolayısıyla esas mesele, yasallıkla meşruiyet arasındaki mesafeyi kapatacak hukuki düzenlemeyi yapabilmektir.

Bu iki kavramın neden birbirinden bu kadar ayrıldığını anlayabilmek için Cumhuriyet'in ilanından bugüne kadar olan sürece bakmak gerekir. Bu büyük geçiş döneminde, en önemli yasalarımız, mecburen İsviçre, İtalya gibi ülkelerden alınmıştır. Yeni Türk Toplumunun hukuki altyapısını oluşturmaya yönelik, Cumhuriyet tarafından başlatılan çabalar da, ne yazık ki, süreç içerisinde yarıda kesilmiş ya da sonuçsuz kalmıştır.

Yerel yönetim hukuku açısından bakıldığında, köhnemiş 1580 sayılı yasa belediyenin yetki ve sorumluluğunu altyapı hizmetleriyle sınırlarken, daha sonra çıkan 3194 sayılı yasa ile getirilen "imar" yetkileri, kent yönetimini, rant dağıtıcısı konumuna çekmiştir. Böylece, sorumlulukları oranında maddi güce de kavuşturulamayan yerel yönetimler, asli görevleri olarak tarif edilen altyapı hizmetlerini güçlükle yerine getirebilen, her kesimden gelen imarla ilgili baskılara göğüs geremeyen kurumlar haline gelmiştir.

Oysa gelişmiş toplumlar böyle bir dengesizliğin oluşmasına meydan vermemiştir. Merkezi yönetim, yetkilerinin bir bölümünü ulus üstü kurumlarla, bir bölümünü yerel yönetimlerle paylaşırken, yerel yönetimler de, bir denge unsuru olarak sivil toplum örgütleriyle işbirliği içine girmiştir.

Öyleyse, öncelikle, konumuz olan çevre ve kültürle ilgili kaynak ve yetkilerin, Türkiye'de de yerel yönetimlere devredilmesi ve sivil toplumla paylaşılması ile ilgilenmemiz gerekiyor. Tarihi Kentler Birliği'nde, kamu yöneticilerinin, yerel unsurların, sivil toplum güçlerinin gönüllü katılımıyla bu dönüşümün denemeleri yapılmaktadır.

Ancak, bu arada, Türkiye'de ne siyasi ortamda ne de bürokraside belli bir kararlılık ve süreklilik sağlanamaması, bu çabayı büyük ölçüde zorlaştırmaktadır. Böyle bir ortamda, Tarihi Kentler Birliği'nin bir işlevi de, kararlılık gösterebilen bürokratların ve yerel yöneticilerin konumunu güçlendirmektir.

Ayrıca, bu konunun bir de AB ile entegrasyon boyutu vardır. Katılım Ortaklığı Belgesi ve ona uygun olarak hazırlanmış olan Ulusal Programın'da, siyasi ve ekonomik konuların yanısıra çevre ve kültür ile ilgili de yoğun bir değişiklik paketi vardır. Elbette, bu değişiklikler, başkalarının isteklerini karşılamaktan ziyade, Türk Toplumunun geleceği için yapılmalıdır; çünkü, ancak bu dönüşüm başarıyla tamamlandığında, yerel yönetimler bu günkü pasif konularından sıyrılacaklar, imar rantı dağıtan makamlar olmaktan da kurtulacaklardır.

Böylece, belediyelerin bu günkü dar çerçevelerinden çıkarak, hemşehrileriyle kültür-sanat, eğitim, tarih, bilim alanlarında buluşmaları mümkün olacaktır. Ancak o zaman hemşehriler kentlilere dönüşecek, kentleşme gerçek anlamda kentleşmenin yolunu açacaktır.

tarihi mirasımızı nasıl kurtarabiliriz

Prof.Dr. Vacit İMAMOĞLU
ODTÜ Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi

Eğitimin Önemi

Dünkü konuşmacılardan biri “kentlerimize kimlik vermek, kişilik vermek için eskiyi korumalıyız” dedi. Bence kentlerimizin çoğunun kimliği zaten var, varolan bu kimliği kaybetmemek için eskiyi korumalı, gerekli önlemleri almalıyız. Yanan yalılar, yıkılan evler, tavanları, zarlari, kapıları soyulan binalar... Günlük yaşamımızın olağan haberleri arasında yer almakta. İletişimdeki gelişmeler nedeniyle mi bu haberleri sık sık duyuyoruz; yaşanıp konuya daha duyarlı hale geldiğimiz, üzüldüğümüz için mi; yoksa bu tür katliamda bulunanlar “hukuki yaptırım ve denetimler daha fazla artmadan biz işimizi bitirelim” dedikleri için mi?

Tabii atalarımızdan bize kalan miras çok yüklü. Böyle bir miras hakkıyla değerlendirmek de bilgi, birikim ve maddi kaynak gerektiriyor. Bunlardan ilk ikisi ile ilgili sorunlarımızın fazla olduğunu sanmıyorum ama maddi kaynakların kullanımında kültürel varlıklarımıza öncelik verdiğimizizi söylememiz de zor. Eski eserlerimizin korunması onlara verdiğimiz önemle ilgilidir. Onları seviyor, onlarla gurur duyuyor ve büyüklerimizden emanet aldığımız bu eserlerin değerini bilip, kendi çocuklarımıza sağ salim teslim etmek istiyorsak onları korumak da görevimizdir. Sevdiğimiz şeyi korur, sakınıyoruz. Sevgi ve ilgi göstermediğimiz şeylerin akıbeti ise bizi fazla ilgilendirmez.

Eski eserlerin sevilmesi ve korunması onları gerçekten anlamamıza bağlıdır. Bu tür eserlerimizin çoğu, o zamanki koşullar çerçevesinde, zamanının yaşam ve değerler bütünü içinde şekillenmiş ve var olan teknoloji çerçevesinde üretilmiştir. Eserlerin çoğu büyük sabır, özen ve özveriyle yapılmıştır; günümüz koşullarında yapılmaları artık çok zor veya imkansızdır; yeniden üretilmeleri veya kopya edilmeleri de pahalı ve anlamsızdır. Çoğu bugünkü fiziki çevremizde pek sık rastlamadığımız incelikler, duyarlılıklar sergiler. Hemen hepsi de güzele olan sevginin açık bir ifadesi, güzele ulaşma çabasının kanıtlarıdır. Eski eserlerin tasarımlarındaki çeşitlilik hayal gücümüzü kamçılar, bize yeni ufuklar kazandırır. Binaların çoğu mütevazı imkanlarla yapılmıştır, içinde yaşayanlara belki günümüzde aranan konfor ve rahatlığı sunmayabilir ama hemen hepsi yeni yaptığımız çevrelerde bugün sahip olmakta büyük zorluk çektiğimiz güzellikler sergiler, içinde yaşayanlara elle tutulur bir huzur, dinginlik ve mutluluk verir. Böyle çevreler, böyle binalar geçmişimizi anlamamıza, “kendimizi bilmemize”, “bilen”, “duyan”, “çevresine

sahip çıkan” bireylerin sayısının artmasına yardımcı olacaktır. Mimarlar ve tasarımcılar olarak da daha zengin bilgi ve görgü dağarcığına sahip olmamıza, mesleğimizi geliştirmemize, yörenin renklerini ve inceliklerini evrensel boyutlara taşımamıza imkanlar hazırlayacaktır. Bir bakıma eski eserlerimizi anlamamız, kişiliğimizi ve koruma bilincimizi geliştirmemize yardım edecek, onları sevmemize olanak verecektir.

Tarihi çevre bilincinin gelişmesi, geçmiş ve geçmiş zamanda yapılan eserleri anlamamızı gerektiriyorsa, bu sorunun çözümü eğitimde yatıyor demektir. Tarihi çevremizin, kendimiz ve geleceğimiz için, ne kadar önemli ve değerli olduğunu çocuklarımıza anlatabilsek sanıyorum sorunun en önemli kısmını çözmüş oluruz. Yaşadığı kentteki tarihi binaları gezip gören, her yıl müzelerde birkaç gün geçiren, küçük-büyük eserlerin inceliklerini anlayıp özümseyen, kendine dersler çıkarabilen, ve doğal olarak da geçmişle övünen bir çocuğun çevresine zarar vermesi mümkün müdür? Böyle bir insan kısa vadeli çıkarlarını ön plana alıp yalılar yakar, tarihi evleri yıkabilir mi? Bu kadar zengin bir uygarlıklar ortamının eriyip yok olmasına göz yumabilir mi? Aslında sayıları gün geçtikçe artmaya başlayan özel müzeleri gördükçe, eski eser koleksiyonerlerinin çoğalmasına şahit oldukça, insanın bu konudaki iyimserliği artıyor; ama koruma konusunda daha çabuk ve etkili yöntemlere başvurmamızın, korumaya öncelik vermemizin artık zamanı gelmiştir. Örneğin dünkü toplantıda Kayseri İlinde yapılan ilköğretim okullarının üçte ikisinin hayırsever vatandaşlar tarafından yaptırıldığını öğrendik. Ama 16 yıldan bu yana gösterdiğim bütün çabalara rağmen Kayseri’li tek bir hayırsever eski bir evi sahiplendirip korumaya aldırmanın mümkün olmadığı. Herhalde yakın bir zamanda böyle bir mutluluğu görmek de mümkün olur.

Benim “eğitim”den kastım toplumun yalnız okuma-yazmayı öğrenmesi değil; gerçekten düşünen, duyan, olayları çok yönlü olarak ele alıp yorumlayabilen bireylerin yetiştirilmesidir. Bu konuda başka bir örnek, Erciyes Üniversitesi’nin 1980’li yılların başında edindiği yedi tarihi evdir. Bunlardan birinin döşemeleri betonarmeye çevrildiği ve bekçi evi olarak kullanıldığı için bir sorun yaşamadı ama diğer altı evden ikisi tamamen, diğer dördü de kısmen yıkıldı. O yıllardan bu yana hayırsever Kayserili’ler üniversiteye onlarca yeni bina, onbinlerce metrekare kapalı alan inşa ettirdi ama hiçbir tarihi değeri olan bu altı eve, altı lira para vermek istemedi. Üniversite

yöneticilerine yaptığımız baskılar da bir yarar sağlamadı ve üniversitenin tarihi evleri bugünkü acıklı duruma düştü. Ne üniversite yöneticilerinin ne de varlıklı işadamlarının bu konuda fazla dertlenip üzüldüklerini sanmıyorum..

Hukuk

Ben mimarım, hukuk konusunda fazla birşey söyleyemeyeceğimi daha önceden Sayın Metin Sözen'e iletmiştim. Ama görüşlerimi kısaca şöyle belirtebilirim: Yasaların yapılmasındaki başlıca nedenler:

- 1) Toplumun uzun vadeli çıkarlarını gözetip güvence altına almak, yaşanılan çevrelerin iyileşmesine katkıda bulunmak,
- 2) Bireyin ve toplumun gelişmesine, esenliğe kavuşmasına yardımcı olmak,
- 3) Daha iyi bir yaşamın koşullarını oluşturabilmek için topluma düzen getirmek, bu düzeni hakkaniyet içinde sürdürebilmek,
- 4) Bireyler ve kurumlar arasındaki haksızlıkları en aza indirmek, topluma barış getirmek.

Yalnız yasaların toplum tarafından benimsenip benimsenmemesi önemli bir boyuttur. Siz yasaların en iyisini yaparsınız da, o yasalar toplum tarafından benimsenmezse fazla etkili olmazlar. Başka bir deyişle, toplumun benimsediği genel değerler sisteminin şu veya bu şekilde dışına çıkan yasalar –bunlar toplumu belli bir yönde geliştirmek, iyileştirmek çabası gösteren “reform” yasaları da olabilir- uygulanma şanslarını yitirebilirler. Benim Kayseri’deki gözlemlerim bu görüşü güçlendirecek yöndedir.

1986 yılında “Geleneksel Kayseri Evleri” kitabımla ilgili araştırmalara başladım. İncelediğim evlerin çoğu tescilliydi. Her evi birkaç kez ziyaret edip gerekli ölçümleri alıyordum, fotoğraf çekiyordum. Bunlardan Öztaşçı evi ile ilgili çalışmalarımı tamamlamak için ikinci kez bu eve gittiğimde evi bulamadım. Tescilli ev yerle bir edilmişti. Valiliğe ve o sırada bakanlık görevinde bulunan Kayseri’li bir milletvekiline gidip durumu anlattım ama yapılacak hiçbirşey yoktu. Ama belki bu olaydan sonra, tescil edilmiş diğer evlerin yıkılmasını engelleyebilirdik. Ama başaramadık. Önce Baldöktü evi sonra da Sarımustafalar evi yıkıldı. 1992’de kitap yayımlandığında incelemeye aldığım evlerin yarısına yakını ya yoktu ya can çekişiyordu. Bugün sadece dördü ayakta.

Tescilli olsun olmasın Kayseri’deki evlerimize yapmadığımızı bırakmadık (ya da hiçbirşey yapmadık, onları kendi hallerine bırakıp doğal etkenlerle yerle bir olsun diye bekledik!). Sonradan öğrendiğime göre, Öztaşçı evinin son sahibi -tescilli olduğu için- evini vilayete satmak istemiş. Ödenek yokluğu nedeniyle, vilayet binayı alamamış ama harem odasının olağandışı güzellikteki barok ifadeli göbekli tavanını ve evin zarflarını satın almış. İleride müzeye teslim etmek amacıyla zarfları söktürüp bir bağ evine taşımış! Zarfları “güven altına” alınan ev hem en yıkılıvermiş, kısa bir süre sonra da saklanan zarflar çalınıp yok olmuş. Çok güzel bir yerel müze olabilecek olan evin zarflarını şokmaya cesaret edebilen bir valilik ve kısa sürede kaybolan ve artık yerine konması imkansız bir mimarlık şaheseri... Benzer durum Gavremoğlu sofası için de gerçekleşti; ev sahibi evin hakettiği değeri alamadığı için evini satmadı; dünyanın en güzel iç mekânlarından biri herkesin gözü önünde eriyip yok oldu. Sözünü ettiğim kitaptaki “bir çocuk masalı” adlı şiiri bana yazdıran etkenler, Kayseri evlerinin acılı kaderi ve bu evlerin başına gelen vurdumduymazlıktan, cehaletten ve değerbilmezlikten kaynaklanan dramlardır.

Öneriler

Bu toplantıya katılan belediye başkanlarının tarihi çevreye ve tarihi yapılara gösterdiği ilgi ve sevgiyi, korumaya yönelik çabalarını büyük bir heyecanla izledim. Geleceğe ilişkin umutlarım arttı. Bu olumlu tutumdan cesaret alarak Kayseri’de ve ülke genelinde yaşadıklarımın almış olduğum dersleri kendilerine birer öneri olarak sunmak istiyorum:

- Tarihi Kentler Birliği’ne üye olan her belediye başkanı, hizmet dönemi boyunca acaba tarihi değeri olan bir evde oturabilir mi?

- Sit alanları belirlenirken çok dikkatli ve gerçekçi olmamız gerekiyor: sınırlar çok geniş tutulursa, korumaya başlamak çok zor ve pahalı oluyor; korunmaları devletin ve yerel yönetimlerin güçlerini aşıyor, tüm tarihi alan zaman içinde harabeye dönüyor (Kayseri’deki büyük yıkımların nedenlerinden birinin bu olduğunu düşünüyorum). Sınırlar dar tutulursa, bu defa bina örnekleri kısıtlı kalıyor, tarihi eserlerin çeşitliliği ve renkliliği azalıyor.

- Tek tek binaları korumak yerine dokuların korunması daha doğrudur. Ne kadar değerli olursa olsun, tek başına bırakılan bir bina kent içinde zavallı kalmaya mahkumdur. (Kayseri’de, çevresi boşaltılan Çifte Medreseler, Hatıroğlu Camii, çok sayıda çeşme, hamam bu tür bir yalnızlık içindedir.) Dokuların bütünlükleri bozulmasın diye de, yıkılmış eski binaların yerlerine, uzman mimarlar tarafından çevreye saygılı bir şekilde tasarlanan yeni binalar yapmaktan çekinmemek gerekir. (İtalya bu konuda çok güzel örnekler üretmiştir.)

- Herkesin fiziki çevresinden sorumlu olması gerektiği ve yaşadığı kente ilgili kararlarda söz sahibi olması gerektiği düşüncesinden hareketle, koruma ve planlamaya ilgili konularda “katılımcı” bir yaklaşımın denenme zamanı gelmiştir. Belediye bünyesine alınacak (plancı, mimar, peyzaj mimarı, sanat tarihçisi, arkeolog) uzmanlar, korumanın her aşamasında olduğu gibi, “katılımcı planlama ve değerlendirmelerde” de yol gösterici veya yardımcı olabilirler.

- Anaokulu ve ilköğretimdekiler başta olmak üzere, çocuklarımıza belediye sınırları içindeki tarihi çevreler, binalar, müzeler gezdirilmeli ve tanıtılmalıdır. Çevre bilincinin gelişmesine, sanat ve kültürün yerel boyutlarının idrak edilmesine, kültürel değerlerin iyice sindirilmesine çalışılmalıdır.

- Tarihi binaları restore etme olanağı doğarsa, bu iş çok özenli bir şekilde yapılmalıdır. Yanlış veya niteliksiz yapılan onarımlar pişmanlıklara ve yeni sorunlara neden olabilir. (Geçen yıl Beypazarı’nda gördüğüm onarımlar ne kadar etkileyici görünse de sayı fazlalığından kaynaklandığını düşündüğüm sorunlar vardı. Çok sayıda ve çabuk yapılan onarımlar “nitelik”ten herhangi bir fedakarlığa neden olmamalıdır.)

-Korumanın ülkemize gelecek turist sayısını ve belediye gelirlerini hızla arttıracığına inanıyorum. Ama korumayı kısa vadeli bir iş olarak görmemeli, para kazanmak için değil, kendimiz için, “böyle olması gerektiği için” yapmalıyız.

Güçlü, güvenli bireylerin yetişmesi için; sağlıklı, dingin, çağdaş bir topluma sahip olmamız için, geçmişimize hak ettiği değeri vermemiz, o büyük zenginliğin gün ışığında parlamasına elbirliği ile çalışmamız gerekmektedir. Sayın Metin Sözen’in dediği gibi “bilincin ertelendiği dönem” artık sona ermeli, tarihi evlerimiz ve kentlerimiz gelecek kuşaklara övünç kaynağı olacak şekilde korunmalıdır.

bir çocuk masalı

Prof.Dr. Vacit İMAMOĞLU

Başı dumanlı bir dağ Erciyes
İşi çok, derdi çok
Pek belli olmaz havası
Bakarsın Ağustos'ta kar yağdırır
Temmuz'da dolu.

Bizim Erciyes sakindir, ulu bir dağ
Rahat ve güvenli
Kalıbına uyan bir kişilik yani.
Aslı bir yanardağ
Kızarsa duman attırır
Bulutları salar üstüne
Büyür, heyula kesilir.

Evler dayar sırtını Erciyes'e
Dostluğunu kullanır,
Güzelliğinden yararlanır
Taşı Erciyes'tendir, suyu Erciyes'ten
Canı Erciyes'ten evlerin.

Yaktın mı canını, Erceyis'e seslenir
Yıktın mı damını Erciyes'e yakınır
Diyeceğim, Erciyes yaratır evleri
Erciyes güzelleştirir bahçeleri.

Erciyes evlerin içine de girer
Duvarlara zar
Pencerelere manzara
Odalara renk olur
Çocukların, büyüklerin içeri girince
Gözlerini kamaştıran aslında
Ne tahtaların oyması
Ne ressamların boyası
Erciyes'tir, Erciyes'in havası.

Tavanda gördükleri de insanların süs değil
Erciyes'in yelidir
Ferahlatır, dinlendirir
Biraz da içini ürpertir.

İşler yolunda giderken
-Augustus'tan bizim çocukluğumuza dek yani-
Keyifle yuvarlanıp giderken millet
Birden düzen bozulur
Yıkmaya başlar torunlar
Dededen kalma evleri.
Yok "bulvar" yok "modern kent görünümü"
Yıkar da yıkar...
Önce tek tük korkarak
Sonra güruh halinde.
Evler çılgık çılgığa
Avlular feryat figan.

Kısa zaman içinde-kalbur saman içinde-
Tanınmaz hale gelir kent
Harabeye döner mahalleler
Tıpkı savaş sonrası
Bahçeler per perişan
Ne leylak, ne meyva kokusu
Evler ev değil bir moloz deposu
Kodunsa bul sofaları.

Erciyes bakar bakar da şaşar
Bunlar mı Evliya Çelebi'nin "akıllı" dedikleri
Bunlar mı "şairi bol, keskin zekalı"lar?
Bir dinleseler duymazlar mı şu çılgınlıkları,
Atalardan gelen şu yakınmaları?
Hiç çekmemişler mi dedelerine
Hiç kalmamış mı sağduyuları?

Önce kızar Erciyes,
Göstermek istemez yüzünü,
Şimşeklerini salar kente
Düzeltilmek için durumu.
Sonra dağıtır bulutlarını, boş verir
Değmez diye düşünür,
Zaten bu güzellikler
Bu hergelelere çok gelir
En iyisi cezalandırmak der,
Ufak ufak
Ve kendi kendine söz verir
Bir tek ev bırakmayacağına ayakta.

Üfler yellerini ovaya
Herşeyi siler süpürür
Masalarda bile bırakmaz
Kentin başdöndürücü geçmişini
Gözler görmedik evlerini.

Bu yüzden bilmez çocuklar
Nasıl oyulur taşlar
Nasıl boyanır resim
Nasıl konuşur zarlar?
Bu yüzden kızgındır babalar
Anneler böyle sabırsız
Çekingen sanatçılar
Ve
İki gözü iki çeşme çocuklar.

türkiye için

Prof.Dr.Ruşen KELEŞ
Tarihi Kentler Birliği
Danışma Kurulu Üyesi

yaşamsal vurgulamalar

kayseri, talas, ağırnas, buluşması paneli için gözlem ve saptamalar

Tarihi Kentler Birliği'nin Kayseri, Talas, Ağırnas Buluşması 19,20 ve 21 Temmuz günlerinde Kayseri'de yapıldı. Toplantıya Birlik üyesi olan belediyelerin temsilcileri, belediyelerin koruma ve planlama konularında görev yapmakta olan yetkilileri, Orman, Kültür, Bayındırlık ve İskan Bakanlıklarının üst düzey görevlileri, meslek odalarının temsilcileriyle üniversite öğretim üyelerinin oluşturduğu sayıları iki yüze yaklaşan bir topluluk katıldı. Hem Kayseri İl Özel Yönetiminin başı, hem de merkezi yönetimin ildeki temsilcisi olarak Kayseri Valisi de toplantıya yakın ilgi gösterdi ve yaptığı açış konuşmasıyla yörenin tarihsel zenginliğinin ve malvarlığının korunmasının önemini vurguladı.

Hasan Özgen'in Hakan Aytekin ile birlikte, Metin Sözen'in danışmanlığında gerçekleştirdikleri Kapadokya belgesel filminin yanı sıra, Kayseri Evleri, Talas'ta Kültürel Dönüşüm ve Ağırnas'ta Mimar Sinan Evi Restorasyonu üzerine yapılan konuşmalar, Kayseri Buluşması'nın amaçlarına ulaşması doğrultusunda önemli katkılar sağladılar. Tarihi Kentler Birliği'ne üye olmağa, yaptıkları çalışmalarla hak kazanan yeni on üç belediyenin başkanları ya da temsilcileri bilinç düzeylerini yansıtan sunuşlarla toplantıya renk kattılar.

Yerel Yönetim Hukukunda Çevre ve Kültür Değerleri, Kayseri Buluşmasının ilk günü öğleden sonraki panelin konusunu oluşturuyordu. Tarihi Kentler Birliği Genel Danışmanı Oktay Ekinci'nin yönettiği Panel'in konuşmacıları, Mimarlar Odası Kayseri Şubesi Başkanı Aytimur Güpgüpoğlu, Maltepe Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Tarihi Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi Prof.Dr.Ülkü Azrak, Tarihi Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi Y.Mimar Mithat Kırayoğlu ve ODTÜ Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Vacit İmamoğlu idi. Daha önceki toplantılarda da, zaman zaman Birlik Danışma Kurulu Üyesi Derviş Parlak tarafından dile getirildiği gibi, mimarlık, korumacılık ve planlama gibi konularda doğrudan ya da dolaylı olarak görev alarak çevre ve tarih değerlerine gerçekten sahip çıkabilmek genişçe bir yönetim hukuku kültürüne sahip olmayı bir zorunluluk durumuna getirmektedir. Buna karşın, hukuk fakültelerimizin hiçbirinde, İmar Hukuku zorunlu bir ders olarak okutulmakta olmadığı gibi, planlama ve mimarlık eğitimi verilen yüksek öğretim kurumlarında da, geleceğin plancılarına, mimarlarına ve korumacılarına, en az yeterli bir düzeyde de olsa, hukuk kültürü kazandırılması yönünde bir çaba görülmemektedir.

Toplantıyı açış konuşmalarında da belirtildiği gibi, kentler de yaşayan canlı varlıklar

gibi olduklarından belli bir değişim gereksinmesi içindedirler. Günün değişen gereksinmelerine göre onlar da serpilip gelişeceklerdir. Bu anlamda imar elbette kaçınılmaz bir olgudur. Ne var ki, bu gelişme sürecinin tarihsel değerleri yoketme bahasına sürüp gitmesine seyirci kalınmaz. Böyle olmasında zorunluluk da yoktur. Bir başka anlatımla, "imar, tarihle düşman değildir". Gelişme ile tarih ve çevre değerlerinin bağdaşabileceğini varsayan sürekli ve dengeli (sürdürülebilir) gelişme kavramının dayandığı temel düşünce de budur.

Aytimur Güpüpoğlu, sayıların niteliğe egemen kılınmasının tarih ve çevre değerleri açısından doğurabileceği sakıncaları vurgulayarak, gösterişçi tüketimden kaçınılmasını önerdi. Çözümün bilinçli insanlara ve güçlü örgütlere sahip olmakla kolaylaşacağına değindi. Kuşkusuz, bilinç toplumunda çeşitli görev yerlerinde çalışanlar açısından farklı derecelerde önem taşır. Yöneticinin bilinç sahibi olması kadar, teknik konulardan sorumlu teknisyenlerin ve her basamaktan halkın bilinç sahibi olmasının da önemi büyüktür. Bu gerçek olmakla birlikte, asıl saygı duyulması gereken bilincin, doğanın (tabiatın) kendi öz bilinci olması gerektiği hiç unutulmamalıdır. Bu konu, çevre etiğinin kurucusu gözüyle görülen ünlü düşünürlerce de irdelenmiş bir konudur. Örneğin, ünlü Yunan filozofu Aristoteles gibi Saint Thomas Aquinas da, en doğru, en sağlıklı ve en iyi düzenin doğal düzen olduğunu savunmuş, insan tarafından müdahale edilmemiş, bozulmamış doğal düzenin ideal düzen olduğunu her zaman yinelemişlerdir. Birbirlerinden farkları, Aristoteles'in, bu doğal düzenin varlığını bilimle ve mantıkla açıklamasına karşı, ikincisinin doğallığın erdemini tanıya ve akıl ötesi güçlere bağlamış olmasıdır. Bu anlayışa göre, doğanın, tarihin ve çevrenin tahrip edilmesinin asıl sorumlusu bilinçsiz insanın bencil davranışlarıdır.

Prof.Dr.Ülkü Azrak, yerine yenileri konulamayacak olan değerli yapıtların, bütün uygar ülkelerde ciddi olarak korunduğuna dikkat çekti. Gerçekten, uygar batı ülkeleri kadar, Birleşmiş Milletler Örgütü (UNESCO, UNEP, HABITAT vb.) Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi gibi uluslararası kuruluşlar da, "insanlığın ortak kalıtı" (mirası) anlayışı çerçevesinde doğa, tarih ve çevre değerlerinin korunması konusunda özen göstermekte ve ulusların bu alandaki ortak çabalarına kılavuzluk etmektedirler. 1992'de Rio'da benimsenen Rio Bildirgesi ve Eylem Planı (Gündem 21) bu çabaların ürünlerinden yalnız ikisidir.

Prof.Dr.Azrak, kamu malı kavramının içeriğinin iyice belirlenmesi, kamu mallarının kullanım ve tahsisindeki ilke ve önceliklerin titizlikle tanımlanması gereğine de dikkat çekmiştir. Anayasa'nın ve 2863 sayılı yasanın ilgili maddelerinin yetersizliğine de değinen konuşmacı, yasa ve yönetmeliklerdeki tanımların yeniden ele alınması gereğini de dile getirdi. Tarihsel çevrenin korunması konusunda Koruma Kurullarının her zaman beklenen duyarlılığı göstermediklerine de değinen Prof.Dr.Azrak, ülkede ulusal bir fiziksel plan bulunmayışının ve bölge çapında plan yapılmayışının, alt düzeylerdeki planlı koruma çalışmalarını güçleştirdiği görüşünü savundu. Gerçekten, 1980'li ve 1990'lı yıllarda, ülkemizde DPT'nin öncülüğünde GAP ve DOKAP gibi bölgesel*planlama çalışmalarının

başlatılmış olması da durumu değiştirmemektedir. Hiç kuşkusuz, koruma sorumluluğunun gereğinin yapılması bilinmeyen bir geleceğe ertelenemez. Bugünkü olumsuz görünümün ortaya çıkmasında, koruma konularında bir sistem, bütünlük ve eşgüdünden yoksun olmanın önemi büyüktür. Kültür, İmar ve Bayındırlık, Turizm gibi bakanlıkların, vakıfların, belediyelerin ve koruma kurullarının türlü düzeylerde yetki sahibi oldukları bu alandaki görev çatışmalarıyla görev boşluklarından hizmet geniş ölçüde etkilenmektedir.

Yargı denetiminin etkililiği, Prof.Dr.Azrak'ın dikkat çektiği bir başka konudur. Koruma gibi teknik uzmanlık gerektiren konulardaki değerlendirmelere, Danıştay'ın, bilirkişi yazanaklarına dayanarak karışmaması gerektiğinin altını çizen konuşmacı, bilirkişi yazanaklarıyla koruma kurulları kararlarının karşı karşıya bırakılmasının sakıncalarına dikkat çekti. Öte yandan, yargı kararları kesinleştiğinde, yönetim bu kararları uygulamaktan kaçınmayacağı halde, uygulamada kimi zaman bunun tersinin yapıldığı görülebilmektedir. Bu, anayasaya aykırı bir durumdur. Yargıyla yönetim savaşım içinde olmamalıdır. Bergama'da siyanürle altın işletmeciliği konusunda kesinleşmiş olan yönetsel yargı kararını, hükümet, "gizli ve hizmete özel" diye nitelendirdiği bir kararla etkisizleştirebilmiştir. Bergama'da "hukukun altına yenilgisi" olarak gördüğümüz bu tavrın tarihsel ve doğal değerler bağlamında birden çok örneğine rastlamakta güçlük çekmiyoruz. Bu türlü davranışlardan tarihsel kentlerin ciddi ölçüde zarar göreceği kesindir.

Koruma alanında sürekli olarak yanlışlar yapılmasının ardındaki başlıca nedenlerden birini de, Prof.Dr.Azrak, genel bir koruma politikası ve stratejisi yaratılmamış olmasında gördüğünü belirtmiştir. Hem sağlam ve gerçekçi bir doğrultunun benimsenmesinde, hem de karşılaşılan karmaşayı ortadan kaldırmak üzere, bir üst kurulun oluşturulmasını da öneren Prof.Azrak, devletin korumanın fiyatını ödemeye hazır olması gerektiğini ve bunun bir bölümünü de turizmden çıkarabileceğini savunmuştur. Koruma uygulamalarında başarı elde edebilmek, bir ölçüde aynı hakları bu bağlamda sınırlandırılan mal sahiplerinden gelen tepkilerin karşılanmasına bağlıdır. Bu nedenle de, Prof.Azrak, bu kimselere sağlanacak ödence (tazminat) ve benzeri telafi edici yardımlarla bunların bir ölçüde önüne geçilebileceğini savundu. Bu arada, bir araç olarak " ,ipotekli borç senedini" gösterdi.

Tarihsel değerlerin korunmasında, imar uygulamalarında ve planlı çalışmalarda gereken duyarlılığı göstermeyen , görevlerini savsaklayan ya da kötüye kullanan kamu görevlileri hakkında ciddi yaptırımların uygulanması gerekli görülmektedir. Çünkü çevre, tarih ve doğa tahribatının bir bölümünün sorumluluğu tümüyle onlarıdır. Bu kimselerle ilgili yargılamanın genel kurallara uygun olarak yapılmasının ötesinde, Türk Ceza Yasasının 230. ya da 240. maddelerine göre yargılanmaları yoluna gidilmesini öneren hukukçularımız vardır. Tarihsel yapıtlara ilan yapıştırılması, inşai müdahalelerde bulunulması ve minarelere hoparlörler takılması , belediye ve çevre mevzuatı çerçevesinde yeterli ilgi ile önüne geçilebilecek olan eylemlerdir. Kenttaş ve sivil örgütler, gerekli duyarlılığı göstermeyen yönetimleri uyarmalı, baskı altında tutabilmelidirler. Meslek kuruluşlarıyla ve sivil toplum örgütleriyle

gönüllülük esasına dayanan bir işbirliği bu çerçevede çok önemlidir. Ne var ki, bu işbirliği gerçekleştirilirken, sivil toplum örgütü altında, HABITAT II sürecinde kimi zaman rastlandığı gibi, devletin kaynaklarıyla beslenen ve dolayısıyla söz ve eylem özgürlüğünü, kısaca sivil kimliğini yitiren örgütlerle gerçek sivil toplum örgütlerini birbirlerinden ayırdetmekte yarar vardır.

Danışma Kurulu Üyesi Mithat Kırayoğlu, sorunlarımızı ertelemenin çözümün maliyetini yükselttiğine değindi. Yetkilerin dağılık olmasının, birimlerden her birinin kendi yetkilerine kıskançlıkla sahip çıkmaya çalışmasının eşgüdüm sorunları yarattığına dikkat çekti. Yasallık ve meşruluk kavramlarının açıklığa kavuşturulmasının önemine değindi. Mahkemeye düşmüş bir kişinin yanlış bir iş yapmamış olabileceğini ; buna karşılık, mahkemece aklanan bir kimsenin ise yanlış bir iş yapmış olabileceğinin anımsanmasını istedi. Bu nedenle de, yasalar yapılırken, yasa koyucunun kamu duyuncunu (vicdanını) rahatsız etmeyecek düzenlemeler yapmaya özen göstermesini önerdi.

Belediye meclislerinin gündemini oluşturan konulardan en çoğunun imar planı değişikliği olduğunu belirten Kırayoğlu, asıl yozlaşmaya plan değişiklikleriyle yol açıldığını vurguladı. Gerçekten, uzun yıllar Ankara İmar Yönetim Kurulu'nun başkanlığını yapmış olan ünlü yazar Falih Rıfkı Atay da, Çankaya adlı kitabında, "nerede bir imar planı değişikliği görürseniz, orada bir yolsuzluk olduğuna hemen karar verebilirsiniz" diye yazmıştı.

Merkezi yönetimin, yetkilerini yerel yönetimlere devretmekte pek istekli davranmadığı apaçıktır. Oysa, uygar batı ülkelerinde ve Avrupa Birliği çerçevesinde, yerel yönetimlerin yetki alanlarının artırılması ve bu yönetimlerin güçlendirilmesi gündemdedir. AB'ye üye olan devletler, Avrupa Komisyonu'nun belirlemiş olduğu çevre ölçünlerine uymak zorunda olmalarına karşın, kendi istençleriyle bunların ötesine geçen ölçünler benimseyerek onlara uyabilmektedirler. Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları bu alanda önemli ufuklar açmışlardır. Yerelleşme felsefesinden esinlenmiş olan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı Türkiye de imzalamış ve onaylamış bulunmaktadır.

Kırayoğlu, bürokrasideki sık ve gereksiz değişikliklerden tarih, kültür ve doğa değerlerinin olumsuz yönde etkilendiğine de değindi. Bürokrasi geleneği köklü olmayan ülkelerde kaçınılmaz olarak kamu hizmetleri bu istikrarsızlıktan zarar görür. Bununla birlikte, politikaların ve uygulamaların bireylere bağlı olmaktan çıkarılarak kurumsallaştırıldığı yerlerde, bu sakınca görece azalmaktadır. Dolayısıyla, tarihsel ve kültürel kimliklerin korunması konusunda da kurumsallaşmaya öncelik vermenin yarar bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Prof.Dr.Vacit İmamoğlu da, yasa yapmanın amacının ne olduğu ve insanların yasaların amaçlarını benimsemelerinin önemi gibi konular üzerinde durdu. Meşruluğun bu amaçlarla yakından ilgili olduğunu belirten Prof.Dr.İmamoğlu, belediye başkanlarının, apartman daireleri yerine tarihsel ve geleneksel yapılarda oturmalarını önerdi. Böyle bir öneri, kuşkusuz, başkanlarca benimsendiği takdirde örnek bir davranış olarak yarar sağlar. Ne var ki, Anayasa (mad.23) herkes için yerleşme özgürlüğüne sahip olmaktan söz ettiğine göre

ve bu özgürlük ancak ve ancak sağlıklı ve düzenli kentleşme amaçlarıyla yasayla sınırlandırılabilmesine göre, uygulamada, önerinin gerçekleştirilmesi kolay olmayabilir.

Korumaya ilişkin konularda, mimar, sanat tarihçisi ve plancı gibi nitelikli elemanların belediyelerce çalıştırılabilmesi, belediyelerin kadro alabilme güçlüklerinin aşılabilmesine bağlıdır. Günümüzde, çok az sayıdaki belediye bu tür elemanlardan yararlanabilmektedirler. Belediyelerin kadro alabilmeleri, merkezi yönetim katında birçok dairelerden olumlu yanıt alabilmelerine bağlıdır. Merkezi yönetim, yerel yönetimlerin iş yapabilme güçlerini etkileyebilecek kadro ve benzeri olanakları elinde bulundurdukça, özerk yerel yönetim elbette gerçekleşemez. Plana ve planlamaya merkezin karışmamasının anlamı da budur. Nitekim, 3194 sayılı İmar Yasasının ilke olarak kurmak istediği sistemin dayandığı düşünce de budur.

Ne var ki, istihdam, akçal kaynak , koruma, imar ve benzeri konularda, belediyelerimizden kimilerinin bugüne değin sergiledikleri tavırlar toplum yararına ters yönde olabilmıştır. Kuşkusuz, kötü örnekler, yerel yönetim kurumuna karşı olumsuz bir tavır almanın gerekçesi olamazlar. Ama ne yazık ki, tüm yerellik ve yerelleşme çabalarına karşın, merkezi yönetimin yetki paylaşımında çekingen davranmasının ardındaki neden biraz da bu olsa gerektir. O halde, yerel yönetimlerimiz kendilerinin ve toplumun uzun erimdeki çıkarlarını gözeten bir anlayışla hak ve yetkilerini toplumsal bir sorumluluk anlayışıyla kullanmayı öğrendikçe, merkezden daha çok yetki ve kaynak istemeğe hak kazanabileceklerini unutmamalıdır. Bizi ideale yaklaştırabilecek olan durum da budur.

Kentlerin kime karşı korunması gerektiği sorusunun da sorulduğu panelde, bunun hem devletin kendisi , hem de bireyler olabileceği öne sürüldü. O halde, korumanın kendiliğindenleşmesi, yaptırım korkusu olmaksızın, koruma kültürü ve bilincinin doğal bir sonucu olarak gerçekleşebilmesi için, sorunların ve çözümlerinin her çareye başvurularak halka indirilebilmesi yaşamsal bir önem taşımaktadır. Tarihi Kentler Birliği'nin bu buluşma dizileri belediyecilerimize böyle bir olanaktan yararlanmanın yollarını açmaktadır. Bunu başarabildiğimiz ölçüde, çevre, tarih, kültür ve doğa değerlerimizi, salt bir "hukuk devleti"nin bireyleri olarak değil, bir hukukçumuzun de belirttiği gibi, bir "hukuk toplumu" olarak savunma fırsatını elde etmiş olacağız.

talas

buluşmasına

şiiir:

TARİHİ KENTLER BİRLİĞİ TOPLANTISI

On dokuz temmuz iki bin ikide
Sinan'ın memleketinde,
yani Kayseri'de,
yani Ağırnas'ta
ve kültürlerin beşiği Talas'ta
buluşmak dostlarla,
konuşmak geçmişten, gelecekten...
ve serinlemek,
Erciyesin gölgesinde...
Aynı tarafta olmak,
vurguna,soyguna,yıkıma karşı.
Ve örgütlenmek,
"Tarihi Kentler Birliği"nde.

O Sinan ki ser mimar olduğunda,
Erciyes'in modelini
dikmiştir de İstanbul'a.
Yapmamıştır Kayseri'ye anıtsal bir eser.
Selçuklu eserlerini ezmemek adına,
Kurşunlu'dan başka...

Kendi beldelerinin seçilmişleri,
halk tarafından en çok sevilenler,
İsim yazmak istemiyorum.
nasılsa biriniz unutulur.
Ve o, en değerliniz olur.
Şimdi sıra sizde.
Size çim ekmek değil,
çınar dikmek yaraşır.
Ve de korumak, dikilmiş çınarları...
Unutmayınız;
"Zaman durdurulamaz." dense de,
korunan her eser, her kültür varlığı,
durdurulmuş zamandır.

Edirneliler; son sözüm sizedir.
Çünkü Edirne, Sinan'ın
dünya mimarı olduğu yerdir.
Çünkü Edirne, Kayseri'den sonraki menzildir.
O yüzden bu name iyi okuna
ve de doğru dersler çıkarıla...

22.07.2002 /KAYSERİ
Ali SALMAN

tarihi kentler birliği

avrupa tarihi

kentler birliği

üyesi

“Avrupa, Bir Ortak Miras” Kampanyası kapsamında Ekim 1999 tarihinde Strazburg’da düzenlenen “Avrupa Tarihi Kentler Birliği” kuruluş toplantısına Türkiye’yi temsil üzere katılan Bursa Büyükşehir Belediyesi’nin toplantı sonrası hazırlamış olduğu rapor “Avrupa, Bir Ortak Miras” Kampanyası Ulusal Komitesi’nde değerlendirilmiş ve bunun sonucunda “Avrupa Tarihi Kentler Birliği”ne üye olmak üzere “Türkiye Tarihi Kentler Birliği”nin kurulmasına ve kuruluş çalışmalarının da Bursa Büyükşehir Belediyesi’nce yürütülmesine karar verilmiştir.

Bursa Büyükşehir Belediyesi bünyesinde oluşturulan Hazırlık Komitesi, Kültür Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı koordinasyonunda ve ÇEKÜL Vakfının katkılarıyla, 22-23 Temmuz 2000 tarihinde Bursa’da Tarihi Kentler Birliği Kuruluş toplantısı gerçekleştirilmiştir. Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı Recep Önal, İçişleri Bakanı Sadettin Tantan, Kültür Bakanlığı Müsteşarı Fikret Nesip Üçcan, Çekül Vakfı Başkanı Prof. Dr. Metin Sözen, Mimarlar Odası Genel Başkanı Oktay Ekinci, 12 il valisi ve 54 Belediye Başkanı ile temsilcilerinin katıldığı toplantı, Türkiye için dönüm noktası niteliği taşıyan Tarihi Kentler Birliği’nin kurulması ile sonuçlanmıştır.

Avrupa Tarihi Kentler Birliği’ne başvuru için gereken yasal prosedürler tamamlandıktan sonra, Kültür Bakanlığı’nın 8-11.02.2002 tarihlerinde Antalya-Kemer’de gerçekleştirdiği ‘Türkiye’de Kent Dokularının Korunması ve Geleceğe Taşınması’ sempozyumu sırasında davetli olan Avrupa Tarihi Kentler Birliği Başkanı Louis ROPPE ve Genel Sekreteri Brian SMITH ile toplantı yapan Türkiye Tarihi Kentler Birliği Başkanı Erdoğan BİLENSER, Avrupa Tarihi Kentler Birliği (EAHTR) başvuru formunu bizzat teslim etmiştir. Başvuru için gereken kayıt ücretinin de 12.08.2002’de yatırılmasıyla Türkiye Tarihi Kentler Birliği’nin Avrupa Tarihi Kentler Birliği’ne (EAHTR) üyelik prosedürleri tamamlanmıştır. EAHTR ile karşılıklı yürütülen yazışmalar sonucunda üyelik işlemleri tamamlanan Birliğimizin, EAHTR web sitesiyle bağlantısı kurularak, güncellenecektir, ve Birliğimizin üye listesi EAHTR sitesinde yer alacaktır. Tarihine sahip çıkan 100 adet yerel yönetimi çatısı altında buluşturan Türkiye Tarihi Kentler Birliği’nin, Avrupa Tarihi Kentler Birliği’ne de üye olmasıyla birlikte, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde işbirliği ve dayanışma süreci başlatılmıştır.

Bu üyeliğimizle ilgili Avrupa Tarihi Kentler Birliği ile yazışmalarımızı sunuyoruz:

23.02.2001619

Konu :Association of Historical Towns and Regions

Dear Mr. Richard HARTLEY,

Participating at Strasbourg European Historical Towns and Regions meeting on 23-24th May 2000 reminded us one more time how important is to communicate and cooperate with the members of European Historical Towns and Regions.

Following to the said meeting, we, as local authorities with the assurance of duty of protection of our natural and historical assets from prehistoric, Roman, Byzantine, Ottoman and lastly from Turkish Republic period came together and we established Association of Historical Towns and Regions with the support of most active non-governmental organizations and related ministries in Turkey.

We, as a group, gathered for the purpose of preservation of cities and exchanging knowledge and experiences would strongly request to be an cooperation with the European Historical Towns and Regions.

We hope that, our participation request for the European Association of Historical Towns and Regions would be taken affirmatively and as a result we kindly know our task and responsibilities for this partnership.

Hope the hear good news from you,

With our best regards,

Erdoğan BİLENSER

Bursa Greater Municipality and
Head of Board of
Association Historical Towns and
Regions in Turkey

Sayın, Richard Hartley,

Starsbourg'ta 23-24 Mayıs 2000 tarihlerinde yapılan Avrupa'daki Tarihi Kentler toplantısında bulunmak; bize Avrupa Tarihi Kentleriyle iletişim ve dayanışmanın önemini bir kez daha hatırlattı.

Bahsi geçen toplantı sonrasında, Prehistorik devir, Roma, Bizans, Osmanlı ve son olarak Cumhuriyet dönemi doğal ve kültürel mirasına sahip ülkemiz kentlerinin yerel yöneticileri olan bizler, sahip olduğumuz doğal ve kültürel mirası "bir ortak miras" bilinci içinde korumanın, ulusal olduğu kadar evrensel bir görev olduğu bilinciyle bir araya geldik. Ülkemizin en etkin sivil kuruluşlarının ve ilgili bakanlıkların desteğini alarak Tarihi Kentler Birliği örgütünü kurduk. Tarihi kent dokularının korunmasında, bilgi, birikim ve deneyim alışverişi yapmak üzere bir araya gelen bizler aynı anlamda çalışmalar sürdüren Avrupa Tarihi Kentler Birliği'yle iş birliği yapmak istiyoruz.

Avrupa Tarihi Kentler Birliği'ne katılma talebimizin olumlu karşılanmasını rica ediyor ve bu konuda üzerimize düşen görevi bilmek istiyoruz.

Sizden haber almayı bekliyorum.
Saygılarımla....

Erdoğan Bilenser
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı ve
Tarihi Kentler Birliği Başkanı

Sayı : TKB.227
Konu : Genel Kurul

14 Mart 2002

Mr. Brian SMITH
Secretary General
European Association of
Historic Towns and Regions

Sayın Mr SMITH,

Avrupa Tarihi Kentler Birliği'nin Genel Kurulu'na davetiniz için teşekkür ederim. Türkiye Tarihi Kentler Birliği'nin Avrupa Tarihi Kentler Birliği'ne üyeliği için Bakanlar Kurulu kararı alınmıştır. Sürecin tamamlanması için tek bir prosedür kalmıştır. Prosedür tamamlandıktan sonra üyelik için gereken aidat ödenecektir.

Türkiye Tarihi Kentler Birliği olarak üç ayda bir çıkardığımız "Yerel Kimlik" dergisinin ilk iki sayısını tarafınıza gönderiyorum. Yine Birliğimizin 2002 etkinlik programı ektedir.

Yoğun programım nedeniyle 15 Mart 2002 tarihinde yapılacak olan Genel Kurul'a katılamayacağım ama bundan sonraki etkinliklerde görüşmek dileğindedim. Bu vesileyle Türkiye Tarihi Kentler Birliği'nin etkinliklerinde sizleri de aramızda görmekten çok memnun olacağımızı belirtmek istiyorum.

Saygılarımla.

Erdoğan BİLENSER
Türkiye Tarihi Kentler Birliği Başkanı

Ortal Kalem
 Konu: Avrupa Tarihi Kentler Birliği
 Gönderen: Brian Smith - bsmith@historic-towns.org
 Gönderme Tarihi: 04 Eylül 2002 Çarşamba 11:36
 Alınan: FET - Turkish Association of Historic Towns and Regions

This e-mail is confidential and is intended solely for the addressee.
 Please read the disclaimer at the end of this message.

Dear Mr Bilenser,

In addition to my previous query, I would also be grateful for a list of your Association member towns and cities to add to our website.

Many Thanks

Elaine Briggs

-----Original Message-----
 From: Elaine Briggs
 Sent: 27 August 2002 11:36
 To: Brian Smith
 Subject: Turkish Association of Historic Towns and Regions

Dear Mr Bilenser

Thank you for your recent subscription payment which we have now received
 I have recently started working with Mr Brian Smith, Secretary General of
 EAHTTR and can be contacted at the Secretariat should you need any
 assistance.

The EAHTTR website is currently being updated and links to member web pages
 added. Please let me know the website details of your Association as soon
 as possible if you would like to add to the EAHTTR main website.

I look forward to hearing from you.

Yours Sincerely

Elaine Briggs
 Personal Management Assistant
 Tel: +44 (0) 1603 6946 01
 On Behalf Of -
 Brian Smith
 Secretary General
 European Association of Historic Towns and Regions

04/09/2002

21 Ağustos 2002

Sayın Bay Bilenser,

Yakın zaman önce gönderdiğiniz ve şimdi elimize geçen abone ücreti için çok teşekkür ederiz. Kısa bir süre önce Avrupa Tarihi Kentler Birliği'nin Genel Sekreteri olan Bay Brian Smith ile çalışmaya başladım. Bana ulaşmak istediğiniz zaman sekreterlik ile temas kurabilirsiniz.

Avrupa Tarihi Kentler Birliği'nin web sitesi yakın zamanda yenilendi ve yeni üyelerin web sayfaları ilave edildi. Eğer arzu ederseniz Birliğiniz'in yeni web siteleri hakkında bilgileri yollayıp Avrupa Tarihi Kentler Birliği'nin ana web sitesine dahil edebilirsiniz.

Sizden haber almak ümidiyle.

Saygılarımla,

Elaine Briggs
 Personel Müdür Yardımcısı
 Eliyle
 Brian Smith
 Genel Sekreter

28 Şubat 2002

Sayın Bay Bilenser,

Türkiye Tarihi Kentler Birliği kuruluşunu, Avrupa Tarihi Kentler Birliği kuruluşuna üye olarak dahil etmeyi uygun bir fırsat olarak görüyorum.

Lütfen Türkiye Tarihi Kentler Birliği'ne dahil olan 80 kent hakkındaki bilgileri bize bildirmenizi rica ederiz. Bu bilgiler www.historic-towns.org sitemize kayıt edilecektir.

Saygılarımla,

Brian Smith
 Genel Sekreter

AVRUPA TARİHİ KENTLER BİRLİĞİ

Tarihi Kentler İçin
 Yeni Avrupa Web Sitesi

www.historic-towns.org

Avrupa Tarihi Kentler Birliği, Avrupa'daki bütün tarihi kentler hakkında yeni bir web sitesi hazırlamıştır.

Bu web sitesi, geniş bir iletişim ağı ile, Avrupa'daki tarihi kentler ve organizasyonlar için bilgi ve birikimlerin paylaşılması ve bunların tarihi kentler için kullanılması amacını gütmektedir.

Yeni açılmış olan bu site sayesinde şu gibi faydalar sağlayabilirsiniz:

- Organizasyonunuzun profilini Avrupa çapında yükseltmek.
- Diğer tarihi kentlerle bilgi ve birikimlerinizi paylaşmak.
- Avrupa veri ve bilgilerinin büyük bir parçası olmak.
- Avrupa projeleri ve mali kaynakları için potansiyel ortaklar sağlamak.

Daha geniş bilgi alabilmek için www.historic-towns.org sitesine girip "How to join" tıklayabilir veya aşağıda verilen Sekreterlik adresine baş vurabilirsiniz.

Brian Smith
 Genel Sekreter
 European Association of Historic Towns and Regions
 74 Upper St Giles Street, Norwich NR2

716 227

EUROPEAN ASSOCIATION OF HISTORIC TOWNS & REGIONS

Mr Erdogan Bilenser, The President
 Turkish Association of Historic Towns
 Bursa Belediyesi
 Adana Caddesi Uzun Sokak
 No 7 16020 Bursa
 Turkey

Your Reference: 80
 My Reference: 80
 Date: 28th February 2002
 Direct Dial No: +44 1603 496400

Dear Mr Bilenser,

European Association of Historic Towns and Regions
 Historical Towns and Regions is formally welcome the Turkish Association of
 Regions

Please could you send me details of the 80 cities and towns that are members of the
 Turkish Association of Historic Towns and Regions so that I may add the
 information to our website www.historic-towns.org.

Yours sincerely,

Brian Smith
 Secretary General

Ortal Kalem
 Konu: Avrupa Tarihi Kentler Birliği
 Gönderen: Brian Smith - bsmith@historic-towns.org
 Gönderme Tarihi: 04 Eylül 2002 Çarşamba 11:36
 Alınan: FET - Turkish Association of Historic Towns and Regions

This e-mail is confidential and is intended solely for the addressee.
 Please read the disclaimer at the end of this message.

Dear Mr Bilenser,

In addition to my previous query, I would also be grateful for a list of your Association member towns and cities to add to our website.

Many Thanks

Elaine Briggs

-----Original Message-----
 From: Elaine Briggs
 Sent: 27 August 2002 11:36
 To: Brian Smith
 Subject: Turkish Association of Historic Towns and Regions

Dear Mr Bilenser

Thank you for your recent subscription payment which we have now received
 I have recently started working with Mr Brian Smith, Secretary General of
 EAHTTR and can be contacted at the Secretariat should you need any
 assistance.

The EAHTTR website is currently being updated and links to member web pages
 added. Please let me know the website details of your Association as soon
 as possible if you would like to add to the EAHTTR main website.

I look forward to hearing from you.

Yours Sincerely

Elaine Briggs
 Personal Management Assistant
 Tel: +44 (0) 1603 6946 01
 On Behalf Of -
 Brian Smith
 Secretary General
 European Association of Historic Towns and Regions

04/09/2002

AVRUPA TARİHİ KENTLER BİRLİĞİ TÜZÜĞÜ

1. İSİM

1.1 Kuruluşun adı "Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği" olacaktır.

2. YASAL STATÜ

2.1 Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği, başlangıç itibariyle İngiltere ve Galler kanunları altında "Birleşik Olmayan Bir Kuruluş" olarak çalışmalarını yürütecektir. Birlik, üyelerince imzalanmış ortak bir anlaşma esasları uyarınca çalışmalarını sürdürecektir ve Birliğin düzenleyici kaidelerine bağlı olarak çalışacaktır.

2.2 Birliğin çalışma ilkeleri dahilinde kar amacı olmayacak, elde edilen kar tekrardan Birliğin aktivitelere yatırılacaktır.

2.3 Birliğin elde ettiği mal ve kazanç, "Tröst" rolünü üstlenen bir grup üye tarafından elde tutulacaktır. "Tröst" grubu, bu mal ve kazançları, Birliğin üyeleri adına elde tutacaktır.

2.4 Birlik, ilerleyen zaman içerisinde, başlangıç gelişmelerini göz önünde bulundurarak, ilk ortaklığını İngiltere ve Galler Kanunu çerçevesinde, "Kefil ile sınırlı bir şirket" olarak düşünebilir.

3. AMAÇ

3.1 Avrupa tarihi kent ve bölgelerin çıkarlarının yükseltilmesi

4. İLKELER

4.1 Birlik, amaç ve hedeflerini yerine getirirken ve aktivitelerini yürütürken demokratik saygınlık ve üyelik dayanışması anahtar ilkelerine bağlı kalacaktır.

5. HEDEFLER

5.1 Kent koruma ve kültürel miras alanlarında aşağıda belirtilen çerçevede uluslar arası işbirliği yapılması:

- Tarihi Kent Birlikleri'nin Avrupa merkez ağına oluşturulması ve geliştirilmesi
- Ulusal Tarihi Kent Birlikleri'nin mevcut bulunmadığı ülkelerde bu birliklerin oluşturulmasına yardımcı olmak
- Etkili bir koordinasyon ve katılım sağlamak amacıyla ilgili Avrupa Enstitü ve organizasyonlarıyla işbirliği yapılması
- Tarihi Kentler arasında bölgesel işbirliği yapılması

5.2 Avrupa kültürel mirasıyla ilgili, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği tarafından organize edilen kampanyalara iştirak etmek

5.3 Avrupa Kent Koruma ve Kültür Mirası İdaresi'nin, bütün konularda, deneyim ve uygulamalarını paylaşmak

5.4 Kültürel mirası korumanın ekonomik ve sosyal gelişmeyi arttırdığı inancına dayanarak tarihi kentlerin yaşamsallığını ve kalıcılığını geliştirmek

5.5 Avrupa'nın ve ulusal siyasi çevrelerin, tarihi kent ve kent halkının belirli ihtiyaç ve çıkarlarının bilincinde olup bunları yansıttıklarının araştırılıp ortaya çıkarılması

5.6 Avrupa tarihi şehirlerinin kültürel mirasını koruyup geliştirmesi için ulusal yargı organlarının harekete geçirilmesi

5.7 Avrupa kültürel mirasının değeri ve önemi hakkında halkın bilinçlendirilmesi

5.8 Tarihi kentlere ilişkin Avrupa Ortaklığı'nın desteklenmesi, finans ve projeler için yapılan teklifler için yardımda bulunulması

6. FAALİYETLER

6.1 Birliğin faaliyetleri, amaç ve hedefleri çerçevesinde yer alacak aşağıda belirtilen planları içerecek: Konferans, seminer ve görüşmeler için düzenli bir program hazırlanması

- Kültürel olayların düzenlenmesi
- Araştırma grubu oluşturulması
- Özel teşebbüslerin kurulması
- Çalışma grupları oluşturulması ve desteklenmesi
- Raporlar ve yayınlar hazırlanması
- Müşterek politikanın geliştirilmesi ve kalkındırılması
- Sistematik ve düzenli olarak haber yayın ve bültenleri vs. ile halkın bilgilendirilmesi
- Bu alanlarda düzenli ve gerçek bilgilerin medya aracılığıyla duyurulması
- Personel değişimi ve temsilci ziyaretlerinin kolaylaştırılması
- Üye organizasyonlarla alakalı iletişim ağları ve veri tabanları oluşturulup geliştirilmesi
- Yıllık rapor hazırlanması

7. ÜYELİK KRİTERİ

7.1 Birlik, aşağıda belirtilen kriterlere bağlı kalırken üyelik için "bütüncül" bir tutum sergileyecektir:

- Üyelik, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve bu organizasyonlara aday gösterilen üye ülkelere açık olacak
- Ayrıca aşağıdaki kategorileri içerecek:
 1. Ulusal birlikler, bölgesel ağlar ve Avrupa tarihi kent bölgelerinin tam üyeliği şu esaslara dayanacak:
 - Ulusal birlikler ve resmi bölgesel birlikler, oylama esaslarında belirtilen üyeliğin temel dayanağı olacak
 - Belediye kuruluşları, şayet katılma tarihinin birinci yılı içerisinde bir Tarihi Kentler Birliği kurmayı kabul ederlerse tam üyeliğe katılabilirler
 - Kültürel farklılıkları ve çeşitliliği görebilmek ve yansıtmak için tarihi bir kent ya da alanı hangi unsurların belirlediğinin tam olarak tanımının yapılması. Bütün tanımlar minimum koşul olarak her bir kent, şehir ya da köyün yüzyıllar içerisinde gelişen bir tarihi mekan içermesi ve bu mekanın karakterini korumuş olmasını şart koşmalıdır.
 2. Kardeş üyelik, Birliklerin amaçlarını, hedeflerini ve ilkelerini destekleyen diğer ilgili partilere açıktır ve şunları içerir:
 - UNESCO, ICOMOS, Europa Nostra, Walked Towns Association v.b.
 - Münferit kent ve şehirler
 - Dernekler ve üniversiteler gibi diğer organizasyonlar
 - Tarihi kentler ve bölgelere ilgi duyan şirketler
 - Avrupa dışındaki diğer ulusal birlikler

3. Bireysel üyelik, kent koruma ve kültürel miras alanında çalışan bireylere, mimarlara, şehir planlamacılarına, ekonomistlere vb. açıktır.

4. Fahri üyelik, bireylerin tarihi kentler ve bölgelere olan hizmetlerinin karşılığı olarak kendilerine sunulmuştur.

7.2 Bütün üyelik kategorilerinin Birliğin amaçlarını, ilkelerini ve uygun üyelik ücretini zamanında yatırmaları şart koşulmaktadır.

7.3 Üye kabulü ya da üyeliğe son verme prosedürlerinin hazırlanması, Genel Kurul'un sorumluluğu altında olacaktır.

7.4 Birliğin aktivitelerine son verilmesi ya da üyelik yapısında değişikliklere gidilmesi Genel Kurul'un sorumluluğunda olacaktır.

8. DİĞER ORGANİZASYONLARLA İLİŞKİLER

8.1 Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği, kent koruma ve kültürel miras alanlarında faaliyet gösteren organizasyonların Birliğe katılmalarına ve ortaklaşa düzenleme ve anlaşmalarda yer almalarına teşvikte bulunacaktır. Bu anlamda karşılıklı üyelik düzenlemeleri uygun görüldüğü takdirde desteklenecektir.

9. FİNANSAL DÜZENLEMELER

9.1 Birliğin aktiviteleri için gereken bilgiler aşağıda belirtilen kaynaklardan sağlanacaktır:

- Fahri üyelik hariç diğer bütün üyelik harçlarından
- Sponsorluk
- Hibeler
- Bağışlar
- Reklamcılık
- Parasal olmayan hizmet ve bağışlar

9.2 Üyelik harçları büronun tavsiyesi üzerine Genel Kurul tarafından belirlenecek ve yıllık olarak görüşülecektir.

10. KARAR OLUŞTURMA MEKANİZMASI

Genel Kurul

10.1 Bütün kategorilerdeki üyelik sınıfları Genel Kurul'a iştirak edebilecektir.

10.2 Ulusal birliklerin ve resmi olarak tanınmış bölgesel birliklerin temsilcileri her ülke için bir oy esasına bağlı kalarak oylama yapabilecekler.

10.3 Genel Kurul yıllık olarak toplanacaktır.

10.4 Genel Kurul, toplam üye sayısının üçte birinin iştiraki ile düzenlemelere gidebilecektir.

Başkan

10.5 Başkan, hem Genel Kurul'a ve hem de büroya başkanlık edecektir.

10.6 Başkanın görev süresi 2 yıl olmakla birlikte görev süresi yeniden uzatılabilir.

Büro

10.7 Büro üyeliği şunlardan oluşacaktır:

- Genel Kurul tarafından oylamayla seçilmiş dengeli coğrafi dağılım sergileyen 8 üye
- Avrupa Konseyi'nden bir temsilci
- Avrupa Birliği'nden bir temsilci

• Önceden belirlenmiş yedek üyeler

• Oluşabilecek boşlukları doldurmak ya da özel katkıda bulunmak amacıyla 3 kişi opsiyonlu üye. Oylama hakkı Büro tarafından belirlenecektir.

• Genel sekreter hazır bulunacaktır.

10.8 Büro, üyeleri arasından, başkana muavinlikte bulunmak üzere iki yardımcı başkan seçebilir

10.9 Büro için görev süreleri ve koşulları aşağıdaki gibi olacaktır:

• Üyeler iki yıllık görev süresi için seçilir

• İlk seçimde 8 üye seçilecektir, en düşük adaylık sayısına sahip üyeler sadece 1 yıl süreyle hizmet edeceklerdir

• Her yıl 4 üye emekli olacak fakat yeniden seçilme hakkına sahip olacaklardır.

10.10 Büro tarafından yapılan oylamalar, seçilmiş üyelerin ufak sayıda bir üstünlüğüyle ve Başkan'ın oyuyla kabul edilir.

10.11 Büro, üçü seçilmiş üyeler olmak üzere toplam beş üyeyle yeterli katılımı gerçekleştirmiş olur.

11. İDARİ DÜZENLEMELER

Dil ve Tercüme

11.1 Birliğin ana dili İngilizce olacaktır. Tamamlayıcı unsurlar olarak:

- Konferans ve mitinglerde başka dillerde yapılan tercüme
- Yayınlanmış bilgi ve diğer dokümanların diğer dillere tercüme edilmesi Büro tarafından gerçekleştirilecektir
- Bilginin tercüme edilmesi sekreteryaya ya da farklı ulusal kurumlarca yönetilecektir.

Birliğin Mevki ve Konumu

11.2 Birlik merkezinin, çalışma grubu tarafından, Birleşik Krallığın orta çağ şehri Norwich şehri olması şalık verilir. Eğer bu önerme üzerinde anlaşılırsa Birliğin makamları "74 Upper St Giles Street-Norwich" adresinde bulunan Norwich Enstitüsü Stratejik Avrupa Merkezi (Norwich Institute of Strategic and European Affairs)'nde bulunacaktır. Bu adres Norwich Şehir Konseyi'nin kararına göre değişebilir.

Sekreterlik

11.2 Birliğin genel sekreterliği, işbaşındaki Büro ve Genel Kurul'un kontrolü altında Birliğin yönetim faaliyetlerini etkin ve verimli şekilde yürütecektir. Genel Sekreterlik, temel işlevi Birlik aktivitelerinin ölçeğini ve kaynaklarının işletilmesini belirlemek olan küçük bir sekreteryaya ile desteklenecektir.

11.3 Genel Sekreterlik Ataması, Büro'nun salık vermesi üzerine Genel Kurul'ca onaylanacak. Görev süresi 5 yıl olacak ve bu süre yenilenebilecek. İlk atama, Yürütme Konferansı tarafından belirlenecek.

Birliğin Yapı Organlarının Yetki ve Sorumlulukları

11.4 Genel Kurul, Başkan, Büro ve Genel Sekreterliğin sorumluluk ve yetkileri ek-1'de belirtilmiştir.

Brain Smith

Çalışma Grubu Danışmanı

8) Aşağıdakileri içeren yıllık bir rapor sunmak

EK-1 Birliğin Organları, Yetki ve Sorumlulukları

1 Genel Kurul

1.1 Genel Kurul'un birinci sorumluluğu, Birliğin genel akışını ve aktivitelerini gözlemleyebilmeleri için bütün üyelere kolektif bir sorumluluk oluşturmak

1.2 Birliğin tüzüğünü onaylamak, yapılan değişiklikleri dikkate almak ve üzerinde uzlaşmak

1.3 Oylama usulüyle bir büro oluşturmak ve kendi bünyesinde yürütme faaliyetlerinden sorumlu bir sekreteryaya kurmak

1.4 Büro ve sekreteryaya çalışmalarını denetlemek

1.5 Aşağıda belirtilen konularda Birlik Başkanı'ndan, Büro ve Genel Sekreter'den rapor ve tavsiye almaşı:

- 1) Birliğin politikası ve üstün değerleri
- 2) Faaliyet ve aktivitelerin yıllık programı
- 3) Birliğin genel finansal işleri

1.6 Bütün üyelik kategorileri için yıllık üyelik ücretini belirleme

1.7 Genel Kurul ve Büro Başkanı'nı oylamayla seçmek

1.8 Büro'nun salık vermesi üzerine Genel Sekreter atamasını onaylamak

1.9 Sekreteryaya ve çalışma koşullarının yönetmelik kurallarını onaylamak

1.10 Aşağıda belirtilen esaslara dayanarak bütün kategorilerdeki üyeliklerin kabulü ve görevden alınmalarını onaylamak:

- 1) Büro ve Genel Sekreter'in tavsiyesi
- 2) Kabul edilen üyelik kriteri
- 3) Birliğin amaçlarına, prensiplerine ve hedeflerine bağlı kalmak

4) Onaylanmış üyelik ücretinin ödenmesi

1.11 Birliğin işleyişinde ya da yapılanmada takip edilecek prosedürleri belirlemek

1.12 Başkanlık, Büro ya da Genel Sekreterliğe gerektiğinde vekalet edebilir.

2. Büro

2.1 Büronun öncelikli rolü, Birliğin çalışma ve yürütmesini Genel Kurul tarafından belirlenmiş politika çizgisinde denetlemek. 2.2 Genel Kurul'a karşı aşağıda belirtilen hususlarda sorumluluk içerisindedir:

- 1) Birliğin amaç, hedef ve aktivitelerinin geliştirilmesi ve gerçekleştirilmesi
- 2) Birliğin üyelik politikasının yürütülmesi
- 3) Diğer organizasyonlarla iyi ilişkiler geliştirmek
- 4) Birliğin bütçesinin kurulması ve yönetilmesini denetlemek ve etkili finansal kontrol sağlamak
- 5) Sekreteryayı denetlemek, Genel Sekreterlik ataması konusunda, personelin görev süresi ve çalışma koşulları konusunda tavsiyelerde bulunmak
- 6) Uzlaşmış politika doğrultusunda öncelik ve üstün değerleri dikkate almak
- 7) Çalışma programları oluşturmak ve uygulamak

- Birliğin başarıları
- Güncel meseleler
- Finansal durum
- Gelecek stratejisi, politika ve öncelikler, üyelik ücretinin miktarı üzerine tavsiyelerde bulunmak

3. Başkan

3.1 Başkan'ın öncelikli rolü liderlik sağlamak ve Birliğin çıkarlarını korumak

3.2 Başkan, Genel Kurul ve Büro'ya başkanlık etmek

3.3 Büro ve Genel Kurul'a hesap vermek zorunda ve aşağıda belirtilenlerden sorumlu olmak:

- Bütün kademelerdeki üyeler adına resmi olarak Birliği temsil etmek
- Genel Kurul ve Büro toplantıları düzenlemek
- Gündemi belirlemek
- Genel Sekreter ve Sekreteryaya rehberlik etmek
- Ve Genel Kurul ya da Büro tarafından kendisine havale edilen diğer görevler

4. Genel Sekreter

4.1 Genel Sekreter'in temel rolü, Birliğin etkin ve verimli yönetim ve yürütme işlerinden sorumlu olmaktır.

4.2 Genel Sekreter, Birliğin temel danışmanıdır.

4.3 Genel Kurul ve Büro'ya karşı sorumludur ve ayrıca aşağıda belirtilenler için de sorumluluk taşır:

- 1) Büro ve Genel Kurul tarafından uzlaşılan hususlarda Sekreteryaya tayini ve yönetimi
- 2) Birlik aktivitelerinin koordine edilmesi ve yürütülmesi
- 3) Politika, öncelikli değerler, öneriler ve çalışma programları üzerinde tavsiyelerin formüle edilmesi
- 4) Sekreteryaya ve Birliğin performansı hakkında, yıllık bir rapor da dahil, raporların sunulması
- 5) Birliğin politikası çerçevesinde Birliğin kalkınması
- 6) Genel Kurul, Büro ya da Başkan tarafından havale edilen meseleler

4.4 Genel Sekreter, Birliğin finansal işlerinin uygun yürütülmesi konusunda Büro ve Genel Kurul'a hesap vermek zorundadır ve Birliğin bütün üyeleri adına finansal işlemlerde ve sözleşmelerde imza sahibidir.

**Tarihi Kentler Birliği Tüzüğü
için Yerel Kimlik 4-5. sayılara
bakınız**

BELEDİYE VE BAŞKANIN ADI	1.ASİL ÜYE	2.ASİL ÜYE	ALAN KODU	TEL	FAKS
1 Ahmet Nuri KÖKSAL Akşehir Belediye Başkanlığı Konya	Nuri KÖKSAL	Suner TOKLU	0332	813 29 06	812 68 15
2 Hasan SİPAHİOĞLU Alanya Belediye Başkanlığı Antalya	Hasan SİPAHİOĞLU	Mükerrem ŞAHİN	0242	513 10 02	513 05 02
3 Ali YILDIRIM Amasra Belediye Başkanlığı Bartın	Ali YILDIRIM	Yaşar DENİZCİER	0378	315 10 81	315 19 86
4 Melih GÖKÇEK Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı Ankara	Ahmet ERBAÇ	Malkoç ÇAMĞLU	0312	419 01 01	384 09 64
5 İris Şengül ŞENTÜRK Antakya Belediye Başkanlığı Hatay	İris Şengül ŞENTÜRK	Ahmet SAKER	0326	213 59 51	214 91 99
6 Bekir KUMBUL Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı Antalya	Bekir KUMBUL	Süleyman EVCİLMEN	0242	241 22 81	241 01 46
7 M. Seyhan DURU Avanos Belediye Başkanlığı Nevşehir	Mehmet Seyhan DURU	Zeynep KAYAHAN	0384	511 40 64	511 40 65
8 M.Rıza YALÇINKAYA Bartın Belediye Başkanlığı Bartın	M. Rıza YALÇINKAYA	Fatih KANBUR	0378	227 02 29	227 40 13
9 Akif ERSEZGİN Bergama Belediye Başkanlığı İzmir	Mithat BARUT	Nuri TAŞKIROĞULLARI	0232	633 10 40	633 20 12
10 Mansur YAVAŞ Beypazarı Belediye Başkanlığı Ankara	Mansur YAVAŞ	Hüsnü BAYRAMOĞLU	0312	762 25 10	763 13 58
11 Ahmet KONUŞ Birgi (Ödemiş) Belediye Başkanlığı İzmir	Ahmet KONUŞ	Kemal GÜNER	0252	531 50 04	531 50 04
12 İbrahim BOSTANLI Boğazkale Belediye Başkanlığı Çorum	İbrahim BOSTANLI	Hacı ÖZEL	0364	452 20 21	452 20 21
13 A.Necdet İLGÜN Burdur Belediye Başkanlığı Burdur	A. Necdet İLGÜN	Hasan DUYGULU	0248	233 16 51	233 53 94
14 Erdoğan BİLENSER Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığı Bursa	Erdoğan BİLENSER	Halit DENİZ	0224	234 40 00	234 77 58
15 Ülgür GÖKHAN Çanakkale Belediye Başkanlığı Çanakkale	Ülgür GÖKHAN	Yaşar Demircan	0286	217 54 02	217 12 28
16 Mehmet GÜRESİNLİ Divriği Belediye Başkanlığı Sivas	Mehmet GÜRESİNLİ	Mustafa ARSLAN	0346	418 11 13	418 10 02
17 Feridun ÇELİK Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı Diyarbakır	Feridun ÇELİK		0412	221 13 18	224 41 73

18	Cengiz VARNATOPI Edirne Belediye Başkanlığı Edirne	Cengiz VARNATOPI	Turgut GÜRKAYNAK	0284	213 50 11	212 09 94
19	Hamza YANILMAZ Elazığ Belediye Başkanlığı Elazığ	Hamza YANILMAZ	Mehmet BAYGIN	0424	218 10 05	212 28 82
20	Yılmaz BÜYÜKERŞEN Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanlığı Eskişehir	Yılmaz BÜYÜKERŞEN	Jale Nur SÜLLÜ	0222	231 10 90	220 42 35
21	A.Vahap KUSEN Hasankeyf Belediye Başkanlığı Batman	Abdulvahap KUSEN	Abdullah TARHAN	0488	381 20 14	381 22 49
22	Ahmet PİRİŞTİNA İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı İzmir	Ahmet PİRİŞTİNA	Yelda TUNA	0232	484 21 55	483 80 73
23	Hikmet ERENKAYA İzmit Büyükşehir Belediye Başkanlığı İzmit	Hikmet ERENKAYA	Salim KUKUL	0262	321 31 40	322 39 78
24	Zeynel A.TURAN İzmit Belediye Başkanlığı Bursa	Mümin İŞEL	N.KOYUTÜRK	0224	757 10 10	757 19 08
25	Naif ALİBEYOĞLU Kars Belediye Başkanlığı Kars	Naif ALİBEYOĞLU	Turan ATALAY	0474	212 39 42	223 21 55
26	Turhan TOPÇUOĞLU Kastamonu Belediye Başkanlığı Kastamonu	Turhan TOPÇUOĞLU	Alikerim ÖZDİKMENLİ	0366	214 11 53	214 99 83
27	Mehmet ÖZHASEKİ Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kayseri	Hamdi KAHRAMAN	Erkan KANDEMİR	0352	222 49 19	222 67 20
28	Mustafa DEMİR Kemaliye Belediye Başkanlığı Erzincan	Mustafa DEMİR	Sadık YAMAN	0446	751 20 16	751 25 52
29	Selim AŞKIN Kula Belediye Başkanlığı Manisa	Selim AŞKIN	İsmail Hakkı KAŞIKÇI	0236	816 70 10	816 70 02
30	Süleyman CANAN Kütahya Belediye Başkanlığı Kütahya	Süleyman CANAN	Ahmet KARAKAŞ	0274	223 60 36	223 60 44
31	Mehmet Yaşar ÇERÇİ Malatya Belediye Başkanlığı Malatya	Mehmet Y. ÇERÇİ	Rıza ÖZŞİMŞEK	0422	326 55 55	323 29 50
32	Abdülkadir TUTAŞI Mardin Belediye Başkanlığı Mardin	Abdülkadir TUTAŞI	İsmail UĞURLU	0482	212 13 48	212 21 36
33	Fevzi TOPUZ Milas Belediye Başkanlığı Muğla	Fevzi TOPUZ	Ahmet KILBEY	0252	512 51 11	512 36 66
34	Hasan AKTÜRK Mudanya Belediye Başkanlığı Bursa	Hasan AKTÜRK	Rıdvan ÇALIŞKAN	0224	544 78 00	544 16 57

35	Mehmet KARAKAŞOĞLU Mudurnu Belediye Başkanlığı Bolu	Mehmet KARAKAŞOĞLU	Mesut BAYTEKİN	0374	421 31 99	421 34 47
36	Osman GÜRÜN Muğla Belediye Başkanlığı Muğla	Osman GÜRÜN	Sami SAYIN	0252	214 15 43	212 07 18
37	Dr. Mehmet TANHAN Nusaybin Belediye Başkanlığı Mardin	Mehmet TANHAN	Celal ATA	0482	415 36 99	415 59 01
38	Bahaettin BULUT Osmaneli Belediye Başkanlığı Bilecik	Bahaettin BULUT	Ali ÇİFTLİKLİ	0228	461 41 31	461 40 18
39	Mehmet ERİŞ Ödemiş Belediye Başkanlığı İzmir	Mehmet ERİŞ	Ufuk AKYOL	0232	544 90 97	545 12 69
40	Osman AKKULAK Pamukkale Belediye Başkanlığı Denizli	Osman AKKULAK	Halit DURMUŞ	0258	272 20 82	272 22 81
41	Nihat CEBECİ Safranbolu Belediye Başkanlığı Karabük	Nihat CEBECİ	Ahmet AYGÜR	0370	712 41 17	712 36 42
42	H.Vefa ÜLGÜR Selçuk Belediye Başkanlığı İzmir	H.Vefa ÜLGÜR	H.Haki DOĞAN	0232	892 69 11	892 69 13
43	Osman SEÇİLMİŞ Sivas Belediye Başkanlığı Sivas	Osman SEÇİLMİŞ	Ali AKSOY	0346	221 16 47	221 16 42
44	Ahmet BAHÇIVAN Şanlıurfa Belediye Başkanlığı Şanlıurfa	Ahmet BAHÇIVAN	Mustafa HEKİMOĞLU	0414	313 16 34	313 32 58
45	Orhan SAY Talas Belediye Başkanlığı Kayseri	Orhan SAY	Sadullah SAYER	0352	437 00 55	437 22 21
46	Halil AYDIN Taraklı Belediye Başkanlığı Sakarya	Halil AYDIN	İsmail AKDOĞAN	0264	491 20 15	491 20 17
47	Burhanettin KOCAMAZ Tarsus Belediye Başkanlığı İçel	Burhanettin KOCAMAZ	Muharrem ŞİMŞEK	0324	624 12 50	622 24 56
48	Hüseyin KARA Zeytinbağı Belediye Başkanlığı Bursa	İbrahim ALEMDAR	Eyüp FERE	0224	563 21 51	563 20 17
49	Nizamettin AYDIN Tokat Belediye Başkanlığı Tokat	Nizamettin AYDIN	Bahadır SAN	0356	214 11 64	212 07 07
50	Bekir ÖDEMİŞ Ürgüp Belediye Başkanlığı Nevşehir	Bekir ÖDEMİŞ	Orhan ÖZKAN	0384	341 40 08	341 42 26
51	Şehabettin ÖZARSLANER Van Belediye Başkanlığı Van	Şehabettin ÖZARSLANER	İbrahim ŞAHİN	0432	216 73 40	216 20 08

52	Tekin BAYRAM Yalvaç Belediye Başkanlığı Isparta	Tekin BAYRAM	Ercan ÖZCAN	0246	441 24 67	441 50 07
20.11.2000 GÜN 2 SAYILI MECLİS KARARIYLA ÜYE OLAN BELEDİYELER						
53	Hayrettin BARUT Afyon Belediyesi Afyon	Hayrettin BARUT	M. Ülküer ABİ	0272	215 22 53	212 09 74
54	Osman Salih ÇELİKEL Akseki Belediyesi Antalya	Osman Salih ÇELİKEL	Selahattin GÖĞÜŞ	0242	678 10 08	678 12 66
55	Hüseyin BAŞ Amasya Belediyesi Amasya	Hüseyin BAŞ	Hayati KOÇUR	0358	218 80 14	218 32 86
56	Mahmut MİRKELAM Birecik Belediyesi Şanlıurfa	K. Nazım KANKILIÇ	Yusuf ERDOĞAN	0414	652 10 07	652 13 92
57	Süleyman YILDIRIM Cizre Belediyesi Şırnak	Süleyman YILDIRIM	Mesut TÜZÜN	0486	616 17 58	616 85 13
58	Mahmut UYKUSUZ Erzurum Büyükşehir Belediyesi Erzurum	Sebahattin AYDIN	Fehmi ARSLAN	0442	218 25 04	218 15 06
59	Ahmet ÇANKAYA Göynük Belediyesi Bolu	Ahmet ÇANKAYA	Şerafettin AKBIYIK	0374	451 60 20	451 24 54
60	Mustafa CANLI Gümüşhane Belediyesi Gümüşhane	Mustafa CANLI	Salim BAŞER	0456	213 10 10	213 73 06
61	Adnan Genç Kale Belediyesi Antalya	Adnan GENÇ	Adem ÖZKAN	0242	871 51 28	871 36 61
62	Şehmus NASIROĞLU Midyat Belediyesi Mardin	Şehmus NASIROĞLU	M. Zeki DEMİRAĞ	0482	462 11 31	462 15 20
63	Fikret ARSLAN Sivrihisar Belediyesi Eskişehir	Fikret ARSLAN	Vahdettin EFE	0222	711 38 20	711 45 27
64	Asım AYKAN Trabzon Belediyesi Trabzon	Asım AYKAN	Mahmut ÇİZMECİOĞLU	0462	321 10 23	321 08 01
05.05.2001 GÜN VE 7 SAYILI MECLİS KARARIYLA ÜYE OLAN BELEDİYELER						
65	Kayhan GÜVEN Bilecik Belediye Başkanlığı Bilecik	Kayhan GÜVEN	Sinan BABA	0228	212 10 42	212 18 02
66	Mehmet OSMANBAŞOĞLU Ağırnas Belediyesi (Melik Gazi) Kayseri	Mehmet OSMANBAŞOĞLU	Resul BARKUZ	0352	293 23 15	293 23 13
67	M. Erol KARAKULLUKÇU Datça Belediye Başkanlığı Muğla			0252	712 30 98	712 34 92

68	Kamil Bülbul OKUYUCU Karapınar Belediye Başkanlığı Konya	Kamil Bülbul OKUYUCU	Emin YÜKSELER	0332	755 10 63	755 25 16
69	İbrahim ÖZYAVUZ Harran Belediye Başkanlığı Şanlıurfa	İbrahim ÖZYAVUZ	Mustafa IŞIK	0414	441 20 75	441 25 58
70	Mustafa ÖZKAFA Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı Konya			0332	235 46 00	235 46 30
71	Nurettin SÜZEN Kuyucak Belediye Başkanlığı Antalya	Nurettin SÜZEN	Tevfik Eren	0242	678 10 08	678 12 66
72	Ahmet TÜFEKÇİ Ayvalık Belediye Başkanlığı Balıkesir	Sevinç YILDIRIM	Halil ÖZER	0266	312 10 21	312 32 19
73	Halil AYDOĞDU Söğüt Belediye Başkanlığı Bilecik	Halil AYDOĞDU	Serdar GENÇAY	0228	361 32 76	361 38 66
74	Fuat AKDOĞAN Kuşadası Belediye Başkanlığı Aydın	Fuat AKDOĞAN	Alcan KARTOĞLU	0256	614 10 03	614 15 80
75	Salih KINAY Ziyaret Belediye Başkanlığı Siirt	Salih KINAY	Bedrettin YILDIRAK	0484	565 22 05	565 22 06
76	Yücel YAZICI Ortahisar Belediye Başkanlığı Nevşehir	Dr.Erkal YANDI	Ali KAPTAN	0384	343 32 04	343 30 04
77	Fevzi GÜNAL Göreme Belediye Başkanlığı Nevşehir	Fevzi GÜNAL	Süleyman YÜCEFAYDALANIN	0384	271 21 21	271 21 24

23.05.2002 GÜN VE SAYILI MECLİS KARARIYLA ÜYE OLAN BELEDİYELER

78	Selçuk DULKADİROĞLU Dulkadirli Belediye Başkanlığı Kırşehir	Selçuk DULKADİROĞLU	Talip GÜZEL	0386	226 21 10	226 21 10
79	Adil AYGÜL Manisa Belediye Başkanlığı Manisa	Adil AYGÜL	Orkun ŞIKTAŞLI	0236	231 45 80	234 15 17
80	M. Ziya KAHRAMAN Altındağ Belediye Başkanlığı Ankara			0312	31189 73	311 70 64
81	Emrullah CİN Viranşehir Belediye Başkanlığı Şanlıurfa	Emrullah CİN		0414	511 30 17	511 35 82
82	A. Kadir UÇAR Side Belediye Başkanlığı Antalya	A. Kadir UÇAR	Namık BOZER	0242	753 10 13	753 33 60
83	Mustafa ÖZER Mustafapaşa Belediye Başkanlığı Ürgüp-Nevşehir	Mustafa ÖZER	Muharrem İÇÖZ	0384	353 50 01	353 55 00

84	M. Ali TÜRKYILMAZ Balaban Belediye Başkanlığı Darende-Malatya	M. Ali TÜRKYILMAZ		0422	635 60 04	635 64 35
85	İsmail Haşim ATEŞ Odunpazarı Belediye Başkanlığı Eskişehir	İsmail H. ATEŞ	A. İskender BAYAR	0222	217 30 30	227 96 07
86	Halil POSBIYIK Karadeniz Ereğli Belediye Başkanlığı Zonguldak	Halil POSBIYIK	Nurdan OĞUZ	0372	323 28 40	323 28 49
87	Savaş TAŞKIN Uçhisar Belediye Başkanlığı Nevşehir	Savaş TAŞKIN	Süleyman YÜKSEL	0384	219 22 06	219 22 06
88	Ahmet Duran ÜNVERDİ Niksar Belediye Başkanlığı Tokat	Ahmet Duran ÜNVERDİ	Süleyman AKUT	0356	527 81 51	527 63 70
89	Selahattin ARSLAN Mut Belediye Başkanlığı İçel	İ. Servet KARAMAN	A. Kadir ZORLU	0324	774 27 27	774 23 39
90	Mustafa İNCİ Ağlasun Belediye Başkanlığı Burdur	Mustafa İNCİ		0248	731 26 42	731 20 90
14.09.2002 GÜN VE SAYILI MECLİS KARARIYLA ÜYE OLAN BELEDİYELER						
91	Ali İLÇAN Foça Belediye Başkanlığı İzmir	Ali İLÇAN	Sedat ERYILMAZ	0232	812 11 27	812 24 22
92	Aytaç DURAK Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığı Adana	Aytaç DURAK	Şevki KAYA	0322	454 19 11	454 37 87
93	Sami ÇAY Polatlı Belediye Başkanlığı Ankara	Selami OVACIK	Hürrem GÜRSOY	0312	623 45 45	623 43 29
94	İsmail AYNUR Altınoluk Belediye Başkanlığı Balıkesir	İsmail AYNUR	Ramazan ÇENGEL	0266	396 15 64	396 15 54
95	Kazım TURAN Ören Belediye Başkanlığı Muğla	Kazım TURAN	Turan DOĞAN	0252	532 26 47	532 26 47
96	Murat AYVALIOĞLU Zile Belediye Başkanlığı Tokat	Murat AYVALIOĞLU	H.Mehmet DAĞISTANLIOĞLU	0356	317 50 80	317 13 89
97	Tuncay KILIÇ Edremit Belediye Başkanlığı Balıkesir	Tuncay KILIÇ	Necati KURTULMUŞ	0266	373 44 24	373 10 94
98	Behçet KAVUN Aydınlar Belediye Başkanlığı Siirt	Behçet KAVUN		0484	461 20 07	461 20 01
99	Ayşe KARADAĞ Derik Belediye Başkanlığı Mardin	Ayşe KARADAĞ		0482	251 30 24	251 30 39
100	Mustafa AKSU Zincidere Belediye Başkanlığı Kayseri	Mustafa AKSU		0352	424 25 26	424 25 28

tarihi kentler birliği'ne nasıl üye olunacak?

Tarihi Kentler Birliği'ne üye olmak isteyen belediyeler hızla artıyor. Ancak, bu üyeliğin, öncelikle bir 'tarihsel kent koruması dayanışması' anlamını taşıyor olması da böylesi bir hedefle bütünleşmeye uygun kentlerin ve belediyelerin Birlik çatısı altında toplanmalarını gerekli kılıyor...

İşte bu durumu değerlendiren Birlik Meclisi, 05/Mayıs /2001 tarihindeki Bursa-2. Olağan Toplantısı'nda konuyu ve üyelik taleplerini ele alarak, Birliğe üyelik için aşağıdaki kriterleri belirledi... Meclis Kararı'na göre, belediyeler üyelik için kendi meclis kararlarını da alırlarken, bu kriterlerden hangilerine dayandıklarını belirtecekler ve Birlik Encümeni kanalıyla Birlik Meclisi'ne başvuru yaparken de aynı kriterlerle olan ilişkilerini açıklayan bir raporu meclis kararlarına ekleyecekler...

ÜYELİK KRİTERLERİ

1. Tarihi ve doğal çevre korumasına Yerel yönetim politikalarında önem ve ağırlık verilen kentler; bu konuda kent kültürünü, sivil toplum katılımını ve toplumsal duyarlılığı geliştirme çabaları içindeki kentler;
 2. Yerleşme dokusunun önemli ve etkin bir kesimi 'kentsel SİT, arkeolojik SİT, tarihsel SİT ve doğal SİT' olarak tescil edilmiş kentler;
 3. Güçlü ve önemli anıtsal yapıları bulunan ve özellikle bu yapılarıyla tanınan kentler;
 4. Bir ya da birkaç antik kentle üst üste ve iç içe yaşayan kentler;
 5. Diğer ülkelerdeki tarihi kentlerle 'Kardeş Şehir' ilişkisi kurmuş tarihi kentler;
 6. Önemli, tarihsel olayların cereyan ettiği tarihsel kentler;
 7. Geçmiş uygarlıklara başkentlik yapan kentler;
 8. UNESCO'nun Dünya Mirası listesine girmiş kültür değerlerinin bulunduğu kentler;
 9. Tarihsel metropoller.
- 05.05.2001, Meclis Kararı

Introduction

Mr. Erdoğan Bilenser, the Mayor of Bursa and the Chairman of the Association of Historical Towns and Regions, claims that "now we became a member of Europe".

Editor's Note

Mr. Oktay Ekinci, the General Advisor and the editor of the magazine, emphasizes to "becoming an identified European".

Talas Meeting / Kayseri-Talas-Ağırnas

In this magazine, you will also find two articles of Mr. Oktay Ekinci, published in the Cumhuriyet Newspaper: "Architect Sinan / Ağırnas" and "Protection Promises in Kayseri".

Opening Speeches

Historical cities were assembled in Kayseri July (19-21), 2002. The opening speeches were made by Mr. Orhan Say (the Mayor of Talas), Prof. Hüseyin Yurtsever (the Deputy Rector of Erciyes University), Mr. Mehmet Özhaseki (the Mayor of Kayseri), Dr. Bekir Kumbul (the Representative of the Chairman of the Association of Historical Towns and Regions, the Mayor of Antalya), Mr. Gökçe Günel (the Deputy Manager of Foundations General Directorship), Mr. İbrahim Barbaros (the Deputy Councelor of the National Education Ministry), Mr. Eşref Girgin (the Deputy Councelor of the Ministry of Forestry), Mr. Hüseyin Akbulut (the Deputy Councelor of the Cultural Ministry) and Mr. Nihat Canpolat (the Governor).

Kayseri / Talas / Ağırnas

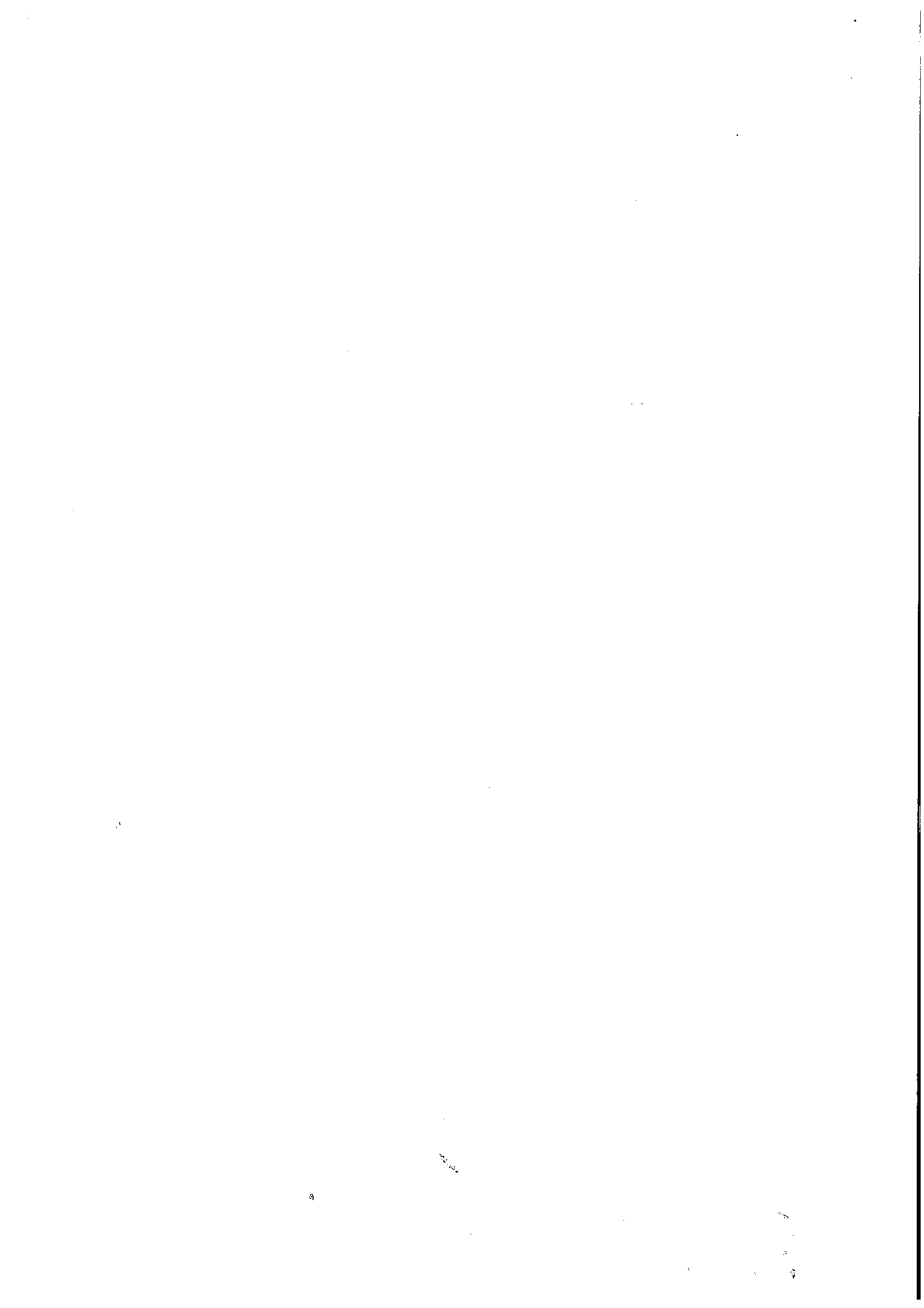
In this magazine you will also find the speeches and evaluations made in Kayseri Meeting: Academician Ms. Hale Kozlu made a presentation of Houses of Kayseri, Academician Ms. Şeyda Güngör Açıkğöz gave a speech of Cultural Transformation in Talas, Academician Mr. Sencer Erkman talked about the Restoration of the House of Sinan the Architect. And finally, Prof. Kerim Türkmen evaluated the speeches.

New Members / The Presentation of Municipalities

In this magazine, you will find the speeches of 13 municipalities newly joined to the Association: Altındağ Municipality, Mustafapaşa Municipality, Balaban Municipality, Side Municipality, Odunpazarı Municipality, Viranşehir Municipality, Karadeniz Ereğli Municipality, Uçhisar Municipality, Niksar Municipality, Ağlasun Municipality, Mut Municipality, Manisa Municipality, Dulkadirli Municipality. The evaluation of the speeches were made by Prof. Metin Sözen.

Panel (The Environmental and Cultural Values in Local Administration Law)

Mr. Aytimur Güpgüpoğlu (the President of Chamber of Architects, Kayseri Branch), Prof. Ülkü Azrak (the member of Advisory Committee of the Association of Historical Towns and Regions), Mithat Kirayoğlu (the member of Advisory Committee of the Association of Historical Towns and Regions), Prof. Vacit İmamoğlu (Academician of the Faculty of Architecture of Middle East Technical University) have joined to the panel chaired by Mr. Ekinci. The evaluation was made by Prof. Ruşen Keleş (the member of Advisory Committee of the Association of Historical Towns and Regions) in the final.

7 BÖLGE 7 KENT

MUDANYA
MİDYAT
TALAS
BİRGİ
AKSEKİ
KASTAMONU
KEMALİYE

ÇEKÜL

ÇEVRE VE KÜLTÜR DEĞERLERİNİ KORUMA VE TANITMA VAKFI

Ekrem Tur Sokak No:8 Beyoğlu 34435 İstanbul - Tel: (0212) 251 5444 / Faks: (0212) 249 6464 / Web: <http://cekulvakfi.org.tr>